

Østlandsk lærerstevne

30. og 31. oktober 2015
på Høgskolen i Oslo og Akershus

Kursomtaler

Emneoversikt • Utstillerguide

EMNEOVERSIKT

KURS FREDAG 30.10

SPRÅK 🌐 KOMMUNIKASJON				
MÅLGRUPPE	KURSTITTEL	KURSHOLDER	TID	KURSKODE
M.TRINN, U.TRINN	Hvordan undervise minoritetsspråklig elever i ordni- nær skole i matematikk, samfunnsfag og naturfag?	Hermanrud, Grete Angvik Haugslund, Tove Larsen, Ingrid Værum	09.00–12.00	1F
BHG	Anerkjennende kommunikasjon i praksis	Beer, Anniken Poulson	13.00–16.00	2F
BHG	Hvordan skape et språkstimulerende miljø for minoritetsspråklige barn.	Bråthen, Nina Indseth	09.00–12.00	3F
BHG	Inkluderende språkfelleskap i barnehagen	Giæver, Katrine	13.00–16.00	4F
BHG	Grep om begreper – en metodikk for begrepsopplæring	Ibsen, Helle Aas Grove, Ingvild	09.00–12.00	5F
BHG	M.U.S. (musikk – undring – språk): En tverrfaglig tilnærming til språket.	Kandal-Ilagsmoen, Gro Nettum Brennskaug, Lena	10.00–11.30	6F
BHG	Snakkepakken	Malinovsky, Lena	09.00–12.00	7F
BHG	Den Magiska Språkpåsen, språkstimulans i førskolan	Nyberg, Marie-Louise	13.30–15.30	8F
LEDERE	Tilbakemeldingskultur i personalgruppen: verktøy til feedback.	Parmar, Trine	09.00–12.00	9F
BHG	Tidlig flerspråklighet: muligheter og utfordringer for barnehagen	Simonsen, Hanne Gram Ryen, Else	09.30–11.30	10F
BHG	Språk og språkarbeid i barnehagen. Tid for magiske øyeblikk	Strand, Ellen	13.30–15.30	11F
SOSIAL KOMPETANSE 🌐 RELASJONSARBEID				
ALLE	Barnet viser vei – veien til samhandling med barn som er vanskelige å forstå, vanskelig å komme i kon- takt med	Aagre, Greta Nettum, Lene B Thiedemann, Mette	10.00–11.30	12F
ALLE	«Vil du ikke være med å leke?» om introverte barn – og litt om voksne...	Aunaas, Line	13.00–16.00	13F
BHG, ALLE, LEDERE	Mobile verksteder for lek og samspill	Fønnebø, Bente Jernberg, Unni	09.00–12.00	14F
ALLE	Hvordan lære barn å håndtere eget sinne	Glavin, Patrick	13.00–16.00	15F
ALLE	Hvordan lære barn problemløsning	Glavin, Patrick	09.00–12.00	16F
BHG	Du och jag Alfred!	Grimstad, Lars	09.00–12.00	17F
BHG	Hva trenger de yngste barna i barnehagen? Et kunnskapsbasert grunnlag for tilbudet til de minste.	Hansen, Marit Bergum	13.30–15.30	18F
BHG, SFO, S.TRINN	Trygg tilknytning – sunn utvikling – økt læring	Hildonen, Kjersti Strømme, Brita	13.00–16.00	19F
BHG, SFO	«Voksenrollen – ringvirkninger under lupen»	Moe, Nuria	09.00–12.00	20F

MÅLGRUPPE	KURSTITTEL	KURSHOLDER	TID	KURSKODE
ALLE	Hatprat i klasserommet og i skolegården	Nilsen, Anna Birgitta	09.00–13.00	21F
BHG, ALLE	Mobbing i barnehagen – finnes det?	Oudmayer, Kristin	14.00–16.00	22F
ALLE	Relasjoner med barn	Palsdottir, Herdis Thorhallsdottir, Dora	09.00–12.00	23F
BHG, SFO, ALLE	Jakten på den gode barndom – lekende og inkluderende miljøer i barnehagen	Pape, Kari	13.30–15.30	24F
ALLE	Relasjonstraumer	Sollie, Allison Eva	13.00–16.00	25F
ALLE	Oppdragelse mellom frihet og grenser	Strømøy, Tone	09.30–11.30	26F
M.TRINN, U.TRINN	Dialogverksted – en metode for relasjonsbygging, motivasjon og læring med faget engelsk som eksempel	Wroldsen, Nina Follestad, Berit	13.00–16.00	27F

SPESIALPEDAGOGIKK 🌱 BARN I RISIKO 🌱 OPPVEKST

SFO	En meningsfull fritid – et bærekraftig SFO	Aasebø, Jann Svendsen	12.00–16.00	28F
ALLE	Temmelig hemmelig. Om barn som utsettes for vold, overgrep og krenkelser i eget hjem	Aschjem, Øivind	13.00–16.00	29F
BHG	Barns hverdagskriser	Ebbesvik, Trygve	13.00–16.00	30F
BHG, SFO	Hvordan forholde seg til barns seksuelle leker?	Friis, Pia	09.30–11.30	31F
ALLE	Asperger syndrom, det syns ikke, men det merkes!	Gjesti, Ellen	09.00–12.00	32F
ALLE	ADHD, et problem i fht, sanseintegrasjon, tilknytningsvansker eller en kombinasjon?	Imhof, Ute & Berndt, Sabine	Ny tid 31.10 13.00.16.00	
BHG, SFO, S.TRINN, LEDERE	Små barn i risiko. Styrket kompetanse hos pedagogisk personale	Johannessen, Charlotte	09.00–12.00	34F
BHG, LEDERE, SFO	Relasjonsarbeid i barnehagen	Johannessen, Charlotte Mikkelsen, Eva	13.00–16.00	35F
ALLE	Hjernen er ikke [helt] alene. Om betydningen av omsorg, tilknytning og trøst i barndommen.	Klette, Trine	13.00–16.00	36F
SKOLE, LEDERE	Fra IOP til TOP – læring og likeverd gjennom innovasjon	Lohre, Katrine Wilcher	14.00–16.00	37F
ALLE	Fra vranglås til samhandling – om å forstå og håndtere sterke følelser i skole og barnehage-situasjoner.	Montgomery, Hedvig	13.30–15.30	38F
ALLE	Barnesamtalen – å samtale med barn om det vanskelige	Nikolaisen, Ida Lundtveit, Heidi	13.00–16.00	39F
ALLE	«Den undervurderte barndommen»	Palsdottir, Herdis	13.00–16.00	40F
ALLE	Men vi er da ikke terapeuter: Hvordan tereapeutisk praksis kan være støttende i møte med utfordrende atferd i skole og barnehage.	Ranheim, Mari-Anne Egge Solheim, Gard	13.00–16.00	41F
ALLE	Når barns atferd gjør deg bekymret	Rieber-Mohn, Therese	09.00–12.00	42F

MÅLGRUPPE	KURSTITTEL	KURSHOLDER	TID	KURSKODE
ALLE	Det særlig sensitive barnet	Strand, Bente Solberg, Line Langaard	13.30–16.00	43F
ALLE	Tvangslidelse hos barn og ungdom, tilrettelegging og behandling.	Torp, Nor Christian	09.00–12.00	44F
LEDELSE ☼ MOTIVASJON				
BHG, LEDERE	Parrhesia3000	Grimstad, Lars	13.00–16.00	45F
LEDERE	LØFT – tilnærming i lederrollen	Haugen, Jan Olav	09.00–12.00	46F
LEDERE	God ledelse – hva sier forskningen?	Haugen, Jan Olav	13.00–15.00	47F
BHG, LEDERE	Trivsel og kvalitet i barnehagen	Lekhal, Ratib	13.00–16.00	48F
ALLE	Det du tenker og sier mange nok ganger blir din virkelighet	Lundquist, Torleif	13.00–16.00	49F
ALLE	Hold fast!	Massie, Samuel	13.30–15.30	50F
ALLE	Bygge selvtillit og selvilde	Teien, Morten	09.30–11.30	51F
ALLE	Hvor er livsgleden?	Ørjasæter, Ragnhild I.	09.30–11.30	52F
LEK OG LÆRING				
BHG	Se barnet innenfra. Et tilknytningsperspektiv på arbeidet i barnehagen	Brandtzæg, Ida Torsteinson, Stig Øiestad, Guro	09.00–12.00	53F
BHG, SFO, S.TRINN	Lekende læring	Einarsdóttir, Kristín	13.00–16.00	54F
BHG	Reggio Emilia – fra teori til praksis	Huseby, Anne Karine Arnstøl, Hanne	09.00–12.00	55F
BHG	Leken – barnas væremåte og læreråte. Hvilken betydning har den?	Moe, Lena	09.00–12.00	56F
BHG	Barnehagepersonalets medvirkning til små barns lek	Wolf, Kristin Danielsen	09.00–12.00	57F
DIGITAL LÆRING				
BHG, SFO, S.TRINN	Profesjonsfaglig digital kompetanse	Darre, Cathrine Fragell	13.00–16.00	58F
S.TRINN	Skrive seg til lesing	Gabrielsen, Rut Eli	09.30–11.30	59F
SFO, B.TRINN	SMART Board og SMART Notebook	Næss, Tone	09.00–12.00	60F
SKOLE	Notebook quiz på SMART Board	Pedersen, Eirik	13.00–16.00	61F
BHG	Begrepstrening med iPad	RIKT AS	09.30–11.30	62F
M.TRINN U.TRINN	Realfag på iPad	RIKT AS	13.30–15.30	63F
S.TRINN	Språkopplæring i engelsk på iPad	RIKT AS	09.30–11.30	64F
M.TRINN U.TRINN	Innføring i Scratch	Silde, Tjerand	09.30–11.30	65F
U.TRINN	Innføring i Python	Silde, Tjerand	13.30–16.00	66F

MÅLGRUPPE	KURSTITTEL	KURSHOLDER	TID	KURSKODE
SKOLE	La alle elever komme til orde!	Skumsrud, Unni	09.00–11.00	67F
S.TRINN	Skriv historier med StoryStarter	Skumsrud, Unni Gabrielsen, Rut Eli	13.00–15.00	68F
S.TRNN	Bruk av digitale tavler på barneskolen – lese- og skriveopplæring	Solli, Anne-Lise Aasgaard Nyseter-Østby, Vegard	13.00–16.00	69F
S.TRINN, LEDERE	Elevene på 6 år knakk lesekoden på 2 måneder med iPad	Sømme, Frode Overvåg, Anne-Kirsti	13.00–16.00	70F
LÆRING OG UNDERVISNING				
ALLE	Presentasjonsteknikk: Kunsten å Overbevise	Alijeva, Natasha	13.00–16.00	71F
SKOLE, LEDERE	Klasseledelse – led elever og læring med varme og tydelighet	Bergkastet, Inger	09.00–12.00	72F
SKOLE	«Med lyst til å lære!». Når lærer vi godt og når lærer vi dårlig	Frey, Hege Eika og Skoleproffene	09.00–12.00	73F
U.TRINN, LEDERE	Hvordan kan skolen best ruste eleven for framtida og hvordan kan lærere finne bevis for læring hos elevene?	Jensen, Marit	09.00–11.30	74F
SKOLE	Tilpasset opplæring for evnerike og talentfulle elever	Kolberg, Kari	09.00–12.00	75F
SKOLE	Med FNs barnekonvensjon i ryggen	Sandøe, Ellen	09.30–11.30	76F
MATTE 🎲 NATURFAG				
SKOLE	De fleste kan knekke mattekoden og få en treer!	Abdelrahman, Hanan	13.00–16.00	77F
BHG, SFO, S.TRINN	Lek og lær med skogen gjennom fire årstider.	Albertsen, Anna Lena	13.00–15.00	78F
M.TRINN, U.TRINN	Grunnleggende begreper og fenomener i fysikk og astronomi	Angell, Carl Henriksen, Ellen Karine	09.30–11.30	79F
BHG, SFO	Kom og lek med oss med sirkel	Bialkowska, Malgorzata Kunicka, Dorota	13.00–16.00	80F
S.TRINN	Førsteklasses matematiske samtaler	Devold, Else H.	09.30–11.30	81F
BHG, LEDERE	Utforskende naturfag i barnehagen? Hva kan du gjøre sammen med barna i barnehagen?	Langholm, Guri Holter, Kari	09.00–12.00	82F
BHG, SFO	Smaksglede i barnehagen	Langholm, Guri Tuset, Elly	13.00–16.00	83F
SFO, S.TRINN	Lek og læring i friluft	Ljungström, Annika	09.30–12.00	84F
BHG	Mangfoldig naturglede, bevegelsesglede og lekeglede i barnehagen.	Maanum, Lars	13.00–16.00	85F
ALLE	VANN året rundt i barnehagen	Monssen, Knut	13.30–15.30	86F
ALLE	Begrip matematikk, betydningen av konkrete og begreper i undervisningen.	Natås, Elin	13.00–16.00	87F
B.TRINN, LEDERE	Nysgjerrigper i realfag – med vekt på eksperimenter og metode	Skjold, Frode	13.00–16.00	88F
BHG, SFO	Insekter og kryp – naturopplevelser i miniatyr	Solberg, Torgeir	09.00–12.00	89F

MÅLGRUPPE	KURSTITTEL	KURSHOLDER	TID	KURSKODE
S.TRINN	Tallforståelse – skap matematikkglede ved hjelp av åpne oppgaver	Strandseter Fleitscher, Renate	09.00–12.00	90F
BHG	Mattelek	Sundby, Randi Lauvland	13.30–15.30	91F
S.TRINN, LEDERE	Begrip med begreper. Begynneropplæring i matematikk	Sønnesyn, Gunvor	13.00–16.00	92F
KUNST OG HÅNDVERK				
BHG, SFO, S.TRINN	Kunstcollage Workshop (med kunstneren Fru Bugge)	Bugge, Hilde	12.00–15.00	93F
BHG	Installasjoner i barnehagen	Gulpinar, Tona von der Fehr, Anneke	13.00–16.00	94F
BHG	Forming med barn – materialer og teknikker	Iversen, Trude	09.00–12.00	95F
ALLE	Stor formingsglede med avform	Magnussen, Tor Eirik	09.00–15.00	96F
DANS 🕺 MUSIKK				
BHG	Musikk for smårolingene i barnehagen. Hvordan og hvorfor musikk med 1–3 åringene?	Bogen, Bente	09.00–13.00	97F
M.TRINN	Dans som kulturell møteplass 5.–7. trinn	Brandanger, Annette Chandra, Richa	13.00–16.00	98F
B.TRINN	Lekerbisen! Lek med musikken – musikk i leken	Brox, Beate	13.00–15.00	99F
ALLE	Musisk glede i klasserommet	Busterud, Hege Nyland, Catherine	09.00–12.00	100F
BHG, S.TRINN, SFO	Musisk lek gjennom lyd, stemme, bevegelse	Fuglestad, Svein	13.00–16.00	101F
BHG	Gyldne musikkmøter med de yngste barna i barnehagen	Granum, Anne	09.00–11.30	102F
BHG, SFO,	Lidele galen, lidele god – folkemusikk på nytt	Haukenes, Siri Engesnes, Nina	13.00–16.00	103F
BHG	Musikk i barnehagen	Iversen, Lars Lødemel	09.00–12.00	104F
BHG, SFO, S.TRINN	Syng og lær naturfag	Næss, Tom Heldor, Margaret	09.00–12.00	105F
BHG	Dans i barnehagen	Olsen, Bjørg Grete	14.30–16.00	106F
SFO, B.TRINN	SANG, spill og SPRELL 6–13 år	Ophus, Tone	09.00–12.00	107F
BHG, SFO, S.TRINN	Sangkort med tegnstøtte – et praktisk innføringskurs for nybegynnere og viderekommende tegnspråkkyndige	Sandvik, Kari Anna	13.00–15.00	108F
ALLE	Ukulele 1-2-3	Thormodsrud, Elisabeth	13.00–16.00	109F
ALLE	Trommekurs med Djembe	Ulvin, Martin	09.00–12.00	110F
ALLE	Trommekurs med Djembe	Ulvin, Martin	13.00–16.00	111F

FYSISK AKTIVITET 🧘 HELSE

MÅLGRUPPE	KURSTITTEL	KURSHOLDER	TID	KURSKODE
ALLE	Idrettens grunnstige	Axberg, Kristin	09.00–12.00	112F
BHG, SFO, S.TRINN	Eventyryoga – Myk, sterk, leken og glad!	Berge , Anita	13.00–16.00	113F
ALLE	Røris / Mini-røris	Engebretsen, Christina Yran, Maddan	13.00–16.00	114F
BHG	Sprell levende!	Heiestad, Hege	09.00–12.00	115F
BHG	Fra barnehage til skole-aktivitet, mestring og glede!	Kaardal, Kari Johanne Rønneberg Nielsen, Nina	09.00–12.00	116F
ALLE	Bli trygg i friluft, grunnleggende friluftskunnskap	Ljungström, Annika	13.00–15.30	117F
BHG	Mindfulness i barnehagen – nøkkel til nærvær, empati og relasjonskompetanse	Vandrør, Mona Teresa Vrangsagen, Hilde	09.00–15.00	118F

NORSK

U.TRINN	Hvilke bøker er det ungdom vil lese? Hvordan øke litteraturinteressen blant elever?	Bakken,Bjarte Li, Kristin	13.30–15.30	119F
S.TRINN	En god start i lese og skriveopplæring	Bjerke, Kari Kolbjørnsen	09.00–12.00	120F
M.TRINN	Hva er god skriveopplæring?	Bjøndal, Ane	13.00–16.00	121F
BHG, SFO, S.TRINN	Fortelling og den gode samlingsstund: Grunnleggende fortellerteknikk	Frostad, Beathe	10.00–1600	122F
U.TRINN	Norsk på ungdomstrinnet, teksttyper, skriverammer, eksempletekster og andre skrivegrep	Jensen, Marit Groseth, Johannes	13.00–16.00	123F
ALLE	Sjakklek på Slottsplassen	Lunde, Mari Atlanta	10.00–11.30	124F
BHG, SFO, S.TRINN	Drager, spøkelser og troll i Gamlebyen	Lunde, Mari Atlanta	13.00–14.30	125F
M.TRINN, U.TRINN	Lær med oss! Lese- og skrivestrategier på 5.–10. trinn	Moseby, Mette Ransberg, Randi	09.00–12.00	126F
U.TRINN	Hvor har du det fra? (Ungdommens PFU)	Stavrum, Kjersti Løken	14.00–16.00	127F
B.TRINN	Hva er god skriveundervisning?	Ulland, Gro Bjerke, Christian Hagen, Marit	09.00–12.00	128F
SKOLE, LEDERE	Hvordan kan vi øke elevenes leseforståelse og læringsutbytte?	Wennevold, Merete	09.00–11.00	129F
SKOLE	Gråsoneneleven – ikke dyslektiker, men svak leser. Hvordan kan vi hjelpe?	Wennevold, Merete	12.00–14.00	130F

SOSIAL KOMPETANSE 🌱 RELASJONSARBEID

MÅLGRUPPE	KURSTITTEL	KURSHOLDER	TID	KURSKODE
ALLE	Barnet viser vei – veien til samhandling med barn som er vanskelige å forstå, vanskelig å komme i kontakt med	Aagre, Greta Nettun, Lene B Thiedemann, Mette	10.00–11.30	1L
ALLE	Kunsten å holde knallgode foreldremøter	Glavin, Patrick	09.00–12.00	2L
ALLE	Hvordan lage en plan for sosial kompetansetrening	Glavin, Patrick Lindbäck, Sven	13.00–16.00	3L
BHG	Du och jag Alfred!	Grimstad, Lars	09.00–12.00	4L
ALLE	Anerkjennelse – grunnlag for trygghet og selvfølelse	Hauge, Anniken	09.00–12.00	5L
BHG	Forskjellen som gjør en forskjell! «Snakk med oss»	Holst, Benedikte Skårmo	09.00–12.00	6L
BHG, ALLE	Kommunikasjon og konflikthåndtering i relasjoner med barn	Solhjell, Hans Holter	09.00–12.00	7L
BHG, SFO, S.TRINN, LEDERE	Steg for Steg	Øibrekken, Wenche	10.00–16.00	8L

SPESIALPEDAGOGIKK 🌱 BARN I RISIKO 🌱 OPPVEKST

ALLE	Barn, seksualitet og seksuelle overgrep mot barn og unge	Aasland, Margrete Wiede	09.00–15.00	9L
ALLE	Nevrobiologisk perspektiv på skader etter omsorgssvikt og overgrep, implikasjoner for læring	Børve, Trygve Arne	09.00–12.00	10L
SKOLE	Fra IOP til TOP – læring og likeverd gjennom innovasjon	Lohre, Katrine Wilcher	13.00–15.00	11L
ALLE	Hva skal vi gjøre med de flinke barna? Om prestasjon, skam og sykdom	Skårderud, Finn	13.00–16.00	12L
BHG, LEDERE	Barnehagelæreren i et utdanningspolitisk spenningsfelt	Thoresen, Ingeborg Tveter	13.00–15.30	13L

LEDELSE 🌱 MOTIVASJON

ALLE	Mestringspedagogikk – veien til egenverd og motstandskraft	Germundsson, Odd Erik	09.00–12.00	14L
BHG, LEDERE	Barnehagen – en lærende organisasjon?	Grimstad, Lars	13.00–16.00	15L
ALLE	LØFT – tilnærming i lederrollen	Haugen, Jan Olav	09.00–12.00	16L
BHG, SFO, LEDERE	Du & jeg – en bra match på arbeidsplassen	Lie, Elisabeth Engen	13.00–15.00	17L
ALLE	Det du tenker og sier mange nok ganger blir din virkelighet	Lundquist, Torleif	09.00–12.00	18L
BHG, LEDERE, ALLE	Hvordan få frem kraften og potensialet i dialogen med andre?	Sagen, Anne Linn	09.00–12.00	19L

LEK OG LÆRING

MÅLGRUPPE	KURSTITTEL	KURSHOLDER	TID	KURSKODE
BHG	De yngste barnehagebarna og læring	Drugli, May Brit	13.00–15.00	20L
BHG, SFO, S.TRINN	Lekende læring	Einarsdóttir, Kristín	09.00–12.00	21L
BHG	Reggio Emilia – fra teori til praksis	Huseby, Anne Karine Arnstøl, Hanne	09.30–12.30	22L
BHG	Leken – barnas væremåte og læremåte. Hvilken betydning har den?	Moe, Lena	09.00–12.00	23L
BHG	Barnehagepersonalets medvirkning til små barns lek	Wolf, Kristin Danielsen	13.00–16.00	24L

DIGITAL LÆRING

B.TRINN	Bruk av nettbrett i den grunnleggende lese- og skriveopplæringen	Lothe, Vigdis Waaler, Vidar	09.30–12.30	25L
M.TRINN	Gode apper i matematikkundervisningen	RIKT AS	10.00–12.00	26L
SKOLE	Lage lydkomposisjon i Garageband på iPad	RIKT AS	13.00–15.00	27L
U.TRINN	Innføring i Processing	Silde, Tjerand	13.00–15.30	28L
BHG	Legoroboten WEDO i barnehagen. Hvorfor og hvordan?	Skumsrud, Unni	13.00–15.00	29L
S.TRINN, LEDERE	Elevene på 6 år knakk lesekode på 2 måneder med iPad	Sømme, Frode Overvåg, Anne-Kirsti	09.30–12.30	30L

LÆRING OG UNDERVISNING

BHG, SFO, S.TRINN, LEDERE	Tilrettelegging for evnerike barn. Hvordan og hvorfor?	Gardar, Apalnes, Linda	09.00–11.30	31L
U.TRINN, LEDERE	Hvordan kan skolen best ruste eleven for framtida og hvordan kan lærere finne bevis for læring hos elevene?	Jensen, Marit	09.30–12.00	32L
M.TRINN, U.TRINN, LEDERE	Kan god og systematisk vurderingspraksis føre til bedre klasseledelse?	Jensen, Marit	13.00–15.30	33L
SKOLE	Klasseledelse mellom det pedagogiske verkstedet og det strukturerte klasserommet	Ogden, Terje	10.00–14.00	34L
SKOLE	Lese- og læringsstrategier som en integrert del av fagundervisning.	Refsahl, Vigdis	10.00–14.00	35L
SKOLE, LEDERE	Fysisk aktiv læring	Schjerven, Hilde Marie	12.30–15.30	36L

MATTE 🧮 NATURFAG

S.TRINN	Tallforståelse og regnestrategier	Dahl, Hanne Hafnor Nohr, May Else	09.00–12.00	37L
M.TRINN, U.TRINN	Regning som grunnleggende ferdighet	Farbrot, Brynhild	09.00–12.00	38L
BHG, S.TRINN	Matematikk naturligvis	Gabrielsen, Rut Eli Nikolaisen, Mona	13.00–15.00	39L

KUNST OG HÅNDVERK

MÅLGRUPPE	KURSTITTEL	KURSHOLDER	TID	KURSKODE
M.TRINN, U.TRINN	Tegne med tråd – et broderikurs	Fornes, Kristine	09.00–12.00	40L
M.TRINN, U.TRINN	Zspor – mønster og dekor	Gunnerød, Anne Guri	13.00–16.00	41L
BHG, SFO, S.TRINN	Forming med barn – materialer og teknikker	Iversen, Trude	09.00–12.00	42L

DANS ♡ MUSIKK

BHG	Musikk for småringene i barnehagen. Hvordan og hvorfor musikk med 1–3 åringene?	Bogen, Bente	10.00–14.00	43L
BHG	Musikk og bevegelse i barnehagen (0–3 år)	Graff, Lotte Sørli	10.00–12.00	44L
BHG	Musikk og bevegelse i barnehagen (3–6 år)	Graff, Lotte Sørli	13.00–15.00	45L
BHG, SFO, S.TRINN	Syng og lær naturfag	Næss, Tom Heldor, Margaret	09.00–12.30	46L
SFO, B.TRINN	Sang og samspill 6–13 år	Ophus, Tone	13.00–16.00	47L
BHG, SFO, S.TRINN	Sangkort med tegnstøtte	Sandvik, Kari Anna	09.30–11.30	48L
ALLE	Ukulele 1-2-3	Thormodsrud, Elisabeth	13.00–16.00	49L
ALLE	Trommekurs med djembe	Ulvinn, Martin	09.00–12.00	50L
M.TRINN	Dans på mellomtrinnet	Ørbæk, Hanne Mari	12.30–15.00	51L

FYSISK AKTIVITET ♡ HELSE

ALLE	Mindfulness for barn: hvordan hjelpe barn å være mindre opptatt av å gjøre, og bare være?	Durand, Sonja Gundersen	13.00–15.30	52L
BHG	Bevegelse og læring – hvordan bruke aktivitet som metode	Gulbrandsen, Kristian	09.00–12.00	53L
BHG, SFO	Fysisk aktiv med alle sanser, klyper og fluesmekke	Mertins, Stephanie- M	13.00–15.00	54L

NORSK

BHG, SFO, S.TRINN	Kunsten å skremme barn. (Gode grøss fra vugge til småskole)	Berge, Anita	10.00–14.00	55L
B.TRINN	Hvordan lykkes med skriveopplæringen i grunnskolen? Erfaringer fra Normprosjektet og Bestum skole	Berge, Kjell Lars Borgås, Jonny Aabø, Kari	09.00–12.00	56L
B.TRINN	Hvordan få gode resultater i lesing? Bruk av systematiske tiltak som hjelper elevene til å bli gode lesere	Holm, Solveig Kristin	11.00–15.00	57L
BHG, SFO, B.TRINN	Spøkelser og helter på Akershus festning	Lunde, Mari Atlanta Aanonsen, Brit	13.00–14.30	58L
BHG, SFO, B.TRINN	Eventyrtur i Frognerparken	Lunde, Mari Atlanta Aanonsen, Brit	10.00–11.30	59L
M.TRINN, U.TRINN	Ungdomslitteratur – innfallsvinkler og arbeidsmåter	Moe, Marthe Nes, Solbjørg Tormodsdotter	09.00–12.00	60L

KURSOVERSIKT

På de følgende sidene vil du finne en oversikt med en kursbeskrivelse av de kursene som holdes under lærerstevnet.

Det tas forbehold om at det melder seg nok deltakere for at et kurs kan holdes.

Melding om hvor kurset vil gå, vil bli sendt ut med bekreftelsen på at du har kommet med på kurset. Styret håper på den måten å unngå å avise deltakere ved at de mest søkte kursene kan legges til de største lokalene.

I kursoversikten brukes bokstavforkortelse for å antyde hvilket hovedtrinn kurset er beregnet på:

FORKORTEELSE	FORKLARING
BHG	barnehage/førskole
SFO	skolefritidsordning
B.TRINN	barnetrinn
S.TRINN	småskoletrinn 1.–4.
M.TRINN	mellomtrinn 5.–7.
U.TRINN	ungdomstrinn 8.–10.
LEDERE	ledere
ALLE	alle

Språk Kommunikasjon

FREDAG
30.10.2015

Hvordan undervise fremmedspråklige elever i ordinær skole i matematikk, samfunnsfag og naturfag?

KURSHOLDERE: **Grete Angvik Hermanrud, Tove Haugslund og Ingrid Værum Larsen**

Kurs 1 F
Fredag 30.10
09.00–12.00

• M.TRINN
• U.TRINN

Minoritetsspråklige elever og elever med svak fagforståelse har behov for spesiell tilrettelegging. Tilretteleggingen har som formål å kompensere for manglende språkforståelse ved hjelp av enkel språkbruk, bruk av figurer og forklaringsmetoder som går utover de verbale. Kurset gir praktiske tips og metoder som kan hjelpe svake lesere eller elever med svake norskferdigheter i full klasse.

Grete Hermanrud er forfatter av Grip matematikk, har lang erfaring med undervisning av minoritetsspråklige elever i matematikk og er for tiden knyttet til Enhet for voksenopplæring i Trondheim. Tove Haugslund er forfatter av naturfagsdelene i Grip-serien, har jobbet på grunnskole for voksne og undervist minoritetsspråklige i naturfag. Hun er rådgiver ved Johannes voksenopplæringscenter. Ingrid Larsen er forfatter av samfunnsfagsdelene i Grip-serien. Hun har lang erfaring i arbeid med minoritetsspråklige og er lærer ved Johannes voksenopplæringscenter og veileder hos Utdanningsdirektoratet. Kurset arrangeres i samarbeid med Fagbokforlaget.

Anerkjennende kommunikasjon i praksis

KURSHOLDER: **Anniken Poulsson Beer**

Kurs 2 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

● BHG

IKV (ikke-voldelig kommunikasjon) kan bidra til åpen og gjensidig dialog ved at man uttrykker seg ærlig og lytter mer empatisk. Krenkende kommunikasjon kan eskalere i en negativ spiral. IVK er ikke en manipulasjonsteknikk, men et verktøy for å beholde kontakt mens vi prøver å finne ut av ting. IVK er utviklet av en amerikansk psykolog, Marshall B. Rosenberg, Ph.D. Det kalles også Giraffspråk.

Anniken Poulsson Beer er utdannet førskolelærer med over 20 års fartstid i barnehage. Hun er Norges første sertifiserte trener i IVK og har holdt kurs i dette siden 2007.

Hvordan skape et språkstimulerende miljø for minoritetsspråklige barn

KURSHOLDER: **Nina Indseth Bråthen**

Kurs 3 F
Fredag 30.10
09.00–1200

● BHG

Språk gir oss identitet, fellesskap og tilhørighet. I barnehagen må vi skape gode språkstimulerende miljøer. Vi må oppmuntre barn med to- og flerspråklig bakgrunn til å være språklig aktive og hjelpe dem til å få erfaringer som bygger opp deres begrepsforståelse og ordforråd i norsk. Kurset presenterer praktisk verktøy for språkstimulering i barnehagen. Metode og materiell er utarbeidet i barnehagen og basert på enkle hjelpemidler og utnyttelse av barnehagens daglige gjøremål og nærmiljø.

Nina Indseth Bråthen har flere års erfaring fra barnehage, og arbeider systematisk med språkstimulering av små barn – både minoritetsspråklige barn og barn med spesielle behov. Hun har utarbeidet metoder og materiell til bruk i barnehagen og er forfatter av *Språkkista, praktisk språkstimulering*. Kurset arrangeres i samarbeid med Gan Aschehoug.

Inkluderende språk-felleskap i barnehagen

KURSHOLDER: **Katrine Giæver**

Kurs 4 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

• BHG

Det legges stadig større vekt på betydningen av tidlig innsats og barnehagen som arena for å lære norsk språk. Personalet må ha kunnskap om hvordan de skal legge til rette for et godt språkmiljø ved å skape inkluderende lekemiljøer der barna får behov for å utvikle norsk språk. Kursholderen beskriver språklæring i barnehagehverdagen, og snakker om hvordan vi kan legge barnehagen til rette for språklæring gjennom gjensidig påvirkning.

Katrine Giæver er utdannet førskolelærer med master i barneha-gepedagogikk, og forfatter av boken "Inkluderende språkfelles-skap i barnehagen". Hun har mangeårig erfaring fra flerkulturelle barnehager og har jobbet som rådgiver på Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring og i Kunnskapsdepartementet. For tiden er hun ansatt som høgskolelektor ved Høgskolen i Oslo og Akershus.

Grep om begreper – en metodikk for begrepsopplæring

KURSHOLDERE: **Helle Ibsen og Ingvild Aas Grove**

Kurs 5 F
Fredag 30.10
09.00–12.00

• BHG

Språkkista – begreper, strukturert begrepslæring i barnehagen er en metodikk som er utviklet av Ingvild Aas Grove og Helle Ibsen, og er basert på en strukturert begrepslæringsmodell fra Bredtvet kompetansesenter (Statped). Gjennom bruk av sam-tale, bildebøker, tankekart og andre aktiviteter utforskes ett be-grep om gangen. Barn og voksne reflekterer sammen rundt begrepets innhold-, form- og bruksside. Det jobbes strukturert med å utforske og lære begreper, noe som skal gi barna nys-gjerrighet og en læringsstrategi til videre læring av begreper.

Helle Ibsen og Ingvild Aas Grove er begge ansatt som rådgivere i Språksenter for barnehagene i Bærum. Begge har mange års erfaring som PP-rådgivere i Bærum PPT, i tillegg til allsidig er-faring fra arbeid i barnehagen. Helle Ibsen er utdannet førskole-lærer og har embedsstudium i spesialpedagogikk. Ingvild Aas Grove er utdannet førskolelærer og har hovedfag i pedagogikk. Kurset arrangeres i samarbeid med Gan Aschehoug.

M.U.S. (musikk – undring – språk): En tverrfaglig tilnærming til språket

KURSHOLDERE: Gro Kandal-Ilagsmoen og Lena Brennskag Nettum

Kurs 6 F
Fredag 30.10
10.00–11.30

 BHG

Gjennom ulike sanseopplevelser, fellesskap, samspill, mestring, gode opplevelser, deltakelse, bekreftelse og lystbetonte aktiviteter, utvides barnas generelle språkkompetanse. Metoden støtter seg til prosjektet *Lær meg norsk før skolestart!* med et kommunikativt språksyn, og med fokus på relasjonen og samhandlingen mellom barn og voksne. Ved hjelp av fortellinger, bilder, beskrivelser og video ønsker vi å dele hvordan og hvorfor vi jobber med M.U.S.-metoden.

Gro Kandal-Ilagsmoen (migrasjonspedagog) og Lena Brennskag Nettum (musikkterapeut) er begge ansatt ved Barnehauges pedagogiske fagsenter i Bydel Bjerke. De har i flere år samarbeidet om M.U.S.-metoden ved fagsenteret.

Snakkepakken® – Kom aldri tomhendt til en samling! Se, hør og gjør. Le, lek og lær

KURSHOLDERE: Lena Wallgren Wagner Malinovsky

Kurs 7 F
Fredag 30.10
09.00–12.00

 BHG

Fakta om Snakkepakken®

1. For alle som er interessert i barn, lek og språk
2. For alle barn uansett morsmål
3. Verktøy for å bygge språk

Snakkepakken® fyller 15 år i 2015! Kom og bli inspirert! Snakkepakken® vil bidra til å gi enda større glede i det daglige språkarbeidet. Superpriser til ØL-folket, som alltid! Mange nye produkter!

Lena Wallgren Wagner Malinovsky – Utvikler av Snakkepakken®. Førskolelærer med bachelorgrad i pedagogikk fra DK. Bachelorgrad i kultur- og samfunnsfag med fordypning i norsk som andrespråk fra UiO. Les mer på www.snakkepakken.no, den offisielle FB-siden og på Snakkepakkens venner.

Den Magiske Språkpåsen

Språkstimulans i førskolan

KURSHOLDER: Marie-Louise Nyberg

Kurs 8 F
Fredag 30.10
13.30–15.30

• BHG

Fantasin og leken har en underbar förmåga att utveckla barns språk. Utbildningen ger dej en ökad medvetenhet och insikt om möjligheter i att arbeta med och aktivt stimulera barns språk. Att arbeta med språket blir lustfylt och spennande om man stoppar ner sagor, sanger, rim og ramsor, ord og begrepp i vakre glittrande påsar. Barn måste se, lyssna, känna, tala, oppleve og sjunga ord. Föreläsningen ger praktiska exempel. Påsarna skapar magi!

Marie-Louise Nyberg är førskollærer og språkpedagog og anlitas ofta som ekspert og inspiratör för att stimulera metodutveckling i førskolan. Marie-Louise arbetar själv aktivt i førskola just nu.

Tilbakemeldingskultur i personalgruppen:

Verktøy til feedback

KURSHOLDER: Trine Parmer

Kurs 9 F
Fredag 30.10
09.00–12.00

• LEDERE

Workshopen er en smakebit på hvordan man kan jobbe med tilbakemeldingskultur i personalgrupper, der ansatte skal få og trene på et felles verktøy, kalt OPPLEVELSESKUBEN. Metoden er enkel og gir samtlige ansatte et konkret håndgrep for hvordan de skal formidle både ros og ris til hverandre. Opplevelseskuben gir rom for en nyansert tilbakemelding, uten å friste til verken angrep eller forsvar. Kurset er for ped. ledere, styrere og ledere for øvrig.

Trine Parmer er cand.philol. med historie hovedfag og har en tilleggsutdannelse som psykodramaleder. Hun jobber som konsulent i eget firma. De siste ni årene har hun primært arbeidet med leder- og personalutvikling i barnehager over hele landet.

Tidlig flerspråklighet: muligheter og utfordringer for barnehagen

KURSHOLDERE: Hanne Gram Simonsen og Else Ryen

Kurs 10 F
Fredag 30.10
09.30–11.30

● BHG
● ALLE

I barnehagen er det et stadig økende antall barn som ikke har norsk som sitt førstespråk. Barnehagen har ansvar for god språkutvikling for alle barn. Dette kurset gir forskningsbasert kunnskap om barns språkutvikling i flerspråklige miljøer, diskuterer myter om flerspråklighet og peker på sentrale tiltak for å fremme barns språkutvikling.

Hanne Gram Simonsen, professor i lingvistik, har blant annet arbeidet med barns tidlige språkutvikling. Else Ryen, førsteamanuensis i norsk som andrespråk, har blant annet arbeidet med andrespråksdidaktikk. Begge er tilknyttet MultiLing Senter for flerspråklighet: www.hf.uio.no/multiLing/.

Språk og språkarbeid i barnehagen. Tid for magiske øyeblikk

KURSHOLDER: Ellen Strand

Kurs 11 F
Fredag 30.10
13.30–15.30

● BHG

Barns språk må stimuleres for å kunne utvikles. Barns språkmiljø og hvilken kunnskap de voksne har for å bruke de naturlige situasjonene, er like viktig som det systematiske språkarbeidet. En tidlig og positiv språkutvikling legger grunnlaget for en god lesestart og er viktig for videre læring og skolearbeid.

Kurset inneholder refleksjoner rundt «hva inneholder et godt språkmiljø», samt noe teori og morsomme ideer og konkrete forslag til *systematisk språkstimulering*. Ellen Strand er førskolelærer og spesialpedagog/logoped. Siden 2003 har hun jobbet som spesialpedagog/logoped med førskolebarn med spesielle behov. Hun er forfatter av de tre bøkene i Språklek-serien: Språklek, Språklek 2, og Språklek med eventyr, og er kursholder i Bro Aschehoug. Kurset arrangeres i samarbeid med Gan Aschehoug.

Sosial kompetanse Relasjonsarbeid

Barnet viser vei – veien til samhandling med barn som er vanskelige å forstå og vanskelige å komme i kontakt med

KURSHOLDERE: **Greta Aagre, Lene B. Nettum og Mette Thiedemann**

Kurs 12 F
Fredag 30.10
10.00–11.30

• BHG
• ALLE

Vi deler erfaringer, refleksjoner og videoeksempler for å illustrere hvordan barnet kan vise vei i samhandlingen. Ved å tone oss inn på og lytte til barnets uttrykksformer, forstår vi barnet bedre. Ved å følge og speile barna etableres det en relasjon som gir rom for gjensidig lek og samhandling. Vi beveger oss inn i et landskap med tidlig relasjon og samspill, musisk improvisasjon og lek som en motvekt til dagens læringsfokus.

Kursholderne er musikkterapeuter på hvert sitt pedagogiske fagsenter på bydelsnivå i Oslo, og tilbyr musikkterapi til barnehagebarn med nedsatt funksjonsevne. De er også førskolelærere, med tilsammen over 35 års erfaring som musikkterapeuter ved fagsentrene.

Vil du ikke være med å leke? Om introverte barn... og litt om voksne...

KURSHOLDER: **Line Aunaas**

Kurs 13 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

• ALLE

Kjenner du et barn som ofte foretrekker å være for seg selv? Tenker du at barnet kanskje er sjenert, usikker eller blir satt utenfor leken? Det er ikke sikkert! Kanskje barnet rett og slett er introvert! Introverte barn har med jevne mellomrom behov for å være litt alene før de er klare for å være sosiale igjen. Hva kjennetegner introverte barn? Hvordan kan vi legge til rette for disse barna i barnehagen, på skolen og i SFO?

Line Aunaas er selverklært introvert, og hun brenner for at denne viktige kunnskapen skal spres til alle som jobber med barn og unge! Hun er utdannet allmennlærer og har videreutdanning i sosialpedagogikk, veiledning, coaching og ledelse. Hun har de siste femten årene holdt kurs for ansatte i skole, SFO og barnehage.

Mobile verksteder for lek og samspill

KURSHOLDERE: **Bente Fønnebø og Unni Jernberg**

Kurs 14 F
Fredag 30.10
09.00–12.00

✎ BHG
✎ LEDERE
✎ ALLE

Å kunne veksle mellom flyttbare og faste, mobile og flyktige verksteder, kan gi rom for improvisasjon, samspill og lek. Kursholderne vil vise hvordan spontane og fleksible verkstedpregede måter, kan bidra til å tilrettelegge for lekens egenverdi. Kurset veksler mellom praktiske og teoretiske innspill hvordan lekens egenverdi, fantasi og undring kan støttes ved å tilføre nye, overraskende forstyrrelser eller brudd med det man pleier. Dette kurset har høy latterverdi. Deltakerne får utforske ulike materialer, teknikker og arbeidsmåter der leken er sentral.

Bente Fønnebø er høgskolelektor i kunsthøgskolen ved Institutt for barnehagelærere, Høgskolen i Oslo og Akershus. Hun underviser barnehagelærerstudenter innen kunnskaps- og fagområdene kunst, kultur og kreativitet. Unni Jernberg er barnehagelærer og spesialpedagog. Hun arbeider til daglig med barn innen autismespekteret ved Nedre Bekkelaget skole. Sammen har de skrevet «Barnehagens rammeplan i praksis – mange veier til dokumentasjon og kunnskap» (2008).

Hvordan lære barn å håndtere eget sinne

KURSHOLDER: **Patrick Glavin**

Kurs 15 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

✎ ALLE

Det er lov å være sinna. Av og til er det sunt også. Men det er ikke lov til å gjøre hva du vil bare fordi du er sinna. I dette kurset vil foredragsholderen gi deltakerne verktøy de kan benytte for å lære barn strategier de kan bruke for å dempe sinnet sitt.

Patrick Glavin er veileder, coach og kursholder for SFO, lærere, ledere, barnehageansatte og foreldre. Han skrev i 2014 boka «Å undervise i sosial kompetanse».

Se også: www.patrickglavin.no.

Hvordan lære barn problemløsning

KURSHOLDER: **Patrick Glavin**

Kurs 16 F
Fredag 30.10
09.00–12.00

• ALLE

Hva lærer barn ved at vi trer løsninger nedover hodet på dem? Ingenting bortsett fra lært passivitet. Ved diskusjoner, trening, øvelser, modellering og lek vil foredragsholderen, med utgangspunkt i deltakernes hverdag, legge opp til en lærerik og minneverdig workshop. Målet med kurset er å gi deltakerne praktiske verktøy for å bistå barn i problemløsning.

Patrick Glavin er veileder, coach og kursholder for SFO, lærere, ledere, barnehageansatte og foreldre. Han skrev i 2014 boka «Å undervise i sosial kompetanse». Se også: www.patrickglavin.no.

Du och jag, Alfred!

KURSHOLDER: **Lars Grimstad**

Kurs 17 F
Fredag 30.10
09.00–12.00

• BHG

Hva barn lærer av voksne er i stor grad avhengig av relasjonen de har. Alfred kunne lært Emil hva som helst fordi han var en viktig person for Emil. Alfred og Emil hadde en positiv relasjon med gjensidig respekt for hverandre. Å jobbe i barnehage handler i stor grad om det å være klar over egen påvirkning på barna. Fremmer eller hemmer min atferd barnas positive utvikling?

Bedriftsdoktoren Lars R. Grimstad tilbyr en rekke tjenester til barnehager, skoler og SFO. Han har i en årrekke jobbet som pedagogisk leder, styrer og seksjonsleder barnehage. Han har gode resultater fra kommunal og privat sektor.

Hva trenger de yngste barna i barnehagen? Et kunnskaps-basert grunnlag for tilbudet til de minste

KURSHOLDER: **Marit Bergum Hansen**

Kurs 18 F
Fredag 30.10
13.30–15.30

● BHG

Andelen ettåringer i barnehagene er stigende. Dette er en utfordring fordi ettåringer har andre behov for omsorg, lek og utviklingsstøtte enn f.eks. tre-åringer. Forelesningen oppsummerer norsk og internasjonal forskning på feltet og diskuterer hva ettåringer trenger i barnehagehverdagen ut fra et utviklingspsykologisk perspektiv. Samarbeid med foreldre, identifikasjon av vansker og bruk av naturlige omsorgssituasjoner som arena for ekstra støtte, blir tatt opp.

Marit Bergum Hansen er leder av Nasjonalt kompetansenettverk for sped- og småbarns psykiske helse ved R-bup. Hun har tidligere erfaring fra Aline spedbarnsenter, PPT og barnehagelærerutdanning.

Trygg tilknytning – sunn utvikling – økt læring!

KURSHOLDERE: **Kjersti Hildonen og Brita Strømme**

Kurs 19 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

● BHG
● SFO
● S.TRINN

Kurset presenterer trygghetssirkelen som baserer seg på metoden Circle of Security. Trygghetssirkelen fokuserer på hvordan voksne kan møte barn for å øke deres trygghet, kommunisere om følelser, samt forebygge psykiske vansker. Videre rettes fokus på hvordan barn hjelpes til sunn utforskning og økt læring. *Hvordan komme inn for sent så tidlig som mulig er sentralt i deres arbeid.*

Psykologspesialist Strømme og psykolog Hildonen jobber i Lørenskog kommune med bl.a. forebygging og tidlig intervensjon. Kompetanse innenfor sped- og småbarns psykiske helse, tilknytningsmetodikk og teori.

Voksenrollen. Ringvirkninger under lupen!

KURSHOLDER: **Nuria Moe**

Kurs 20 F
Fredag 30.10
09.00–12.00

• BHG
• SFO

Voksenrollen – det er deg i kontakt med barnet. Hvordan er den kontakten? Det utgjør kvalitet i ditt arbeid. Hvordan påvirker du barn? Din adferd har store ringvirkninger. For barnet og for deg. Rolle...? Er du i rolle, – eller er du ekte, tilstedeværende, virkelig? Så hvordan byr du på deg selv i barnehagen? «Det du gir eller ikke gir, – skaper betingelser for hva barnet gir tilbake til deg».

Nuria Moe er fra Spania og er utdannet lærer. I Norge tok hun førskolelærerutdanning, samt videreutdanning i Barnelitteraturformidling, Drama-teater og kommunikasjon, – grunn-, mellom- og storfag. Nuria har arbeidet mange år i barnehagen. Kursholder de siste syv år på full tid. Hennes evne til å formidle barns opplevelser er unik, og praksisfortellingene fra hverdagen i barnehagen treffer oss midt i hjertet og magen.

Hatprat i klasserommet og i skolegården

KURSHOLDER: **Anne-Birgitta Nilsen**

Kurs 21 F
Fredag 30.10
09.00–13.00

• ALLE

Kurset gir innsikt i hva hatprat er. Det handler om:

- forholdet mellom språk og makt/avmakt
- språklige virkemidler i mobbing og hatretorikk
- forskjellen mellom fornærmelser og erting og hatprat
- hva vi kan gjøre med krenkende og hatefulle ytringer i skolen

Anne Birgitta Nilsen er førsteamanuensis ved Høgskolen i Oslo og Akershus. Hun underviser ved videreutdanningsemnet «Kunnskap om ekstremisme og radikalisering». Hennes forskning omhandler hatprat og radikaliseringsprosesser blant unge europeiske kvinner.

Mobbing i barnehagen – finnes det?

KURSHOLDER: **Kristin Oudmayer**

Kurs 22 F
Fredag 30.10
14.00–16.00

• BHG
• ALLE

Forebygging og håndtering av mobbing: Hvordan oppdage og håndtere mobbing i barnehagen. Hvem er de sårbare barna og hvordan oppdage dem.

Kristin Oudmayer jobber som fagansvarlig for UNICEF-prosjektet «Du kan være Den ene» Har gitt to bøker om mobbing, og har sittet i flere ekspertpanel. Skriver og foredrar om sårbarhet og forebygging og håndtering av mobbing.

Relasjoner med barn

KURSHOLDERE: **Herdis Palsdottir og Dora Thorhallsdottir**

Kurs 23 F
Fredag 30.10
09.00–12.00

• ALLE

Ønsker du en nær, ærlig og tillitsfull relasjon med barn? Ønsker du å møte barn på en slik måte at masing og kjefting blir overflødig? Kurset gir deg redskapene og tenkningen som kan hjelpe deg til å møte barn på en likeverdig, men ikke likestilt måte. Du får svar på hva det innebærer, hvorfor det er verdifullt for barna og helt konkret hva du kan gjøre.

Herdis Palsdottir og Dora Thorhallsdottir (mor og datter), er begge relasjonsterapeuter, og er grunnleggere av Relasjons-senteret AS. Herdis har skrevet bøker med samme tittel som kursene og som kursene bygger på. For ytterligere informasjon, se relasjonssenteret.no.

Jakten på den gode barndom – lekende og inkluderende miljøer i barnehagen

KURSHOLDER: **Kari Pape**

Kurs 24 F
Fredag 30.10
13.30–15.30

- BHG
- SFO
- ALLE

Voksnes væremåter, holdninger og prioriteringer har stor betydning for barns opplevelse av seg selv som betydningsfulle deltakere i barnehagens lekende fellesskap. Dette foredraget har som mål å sette i gang refleksjon i forhold til barnehagens pedagogiske praksis. Hvordan arbeide systematisk og målrettet med tanke på å gi hvert enkelt barn en opplevelse av den gode barndom, gjennom deltakelse og fellesskap. Foredraget bygger på boka med samme tittel (Kommuneforlaget 2013).

Kursholder er utdannet førskolelærer (1986) og har videreutdanning i forming. Hun har hovedfag i barnehagepedagogikk (1999). Hun har eiet, drevet og arbeidet i Kari Papes barnehage fra 1988–2004. Siden 1997 har hun drevet utstrakt kurs og foredragsvirksomhet og er mye brukt som rådgiver og prosessveileder for kommuner og barnehager over hele landet.

Relasjonstraumer

KURSHOLDER: **Eva Allison Sollie**

Kurs 25 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

- ALLE

De færreste barn og voksne opplever noe skikkelig traumatisk. Men visste du at avvisning for barn oppleves traumatisk? Hvordan fester dette seg i kroppen? Er det mulig å bli kvitt slike traumer? Barn trenger ikke eksperter, de trenger deg. En de kjenner og er trygg på. En som tåler følelsene slik at de kan legge opplevelsen bak seg.

Eva A. Sollie er grunnutdannet barnehagelærer med over 23 års erfaring som pedagogiskleder og styrer før hun utdannet seg til Relasjonsterapeut på Relasjonssenteret. I dag er hun tilknyttet Relasjonssenteret.

Oppdragelse mellom frihet og grenser

KURSHOLDER: **Tone Strømøy**

Kurs 26 F
Fredag 30.10
09.30–11.30

• ALLE

Både frihet og grenser er viktig for å oppdra barn til å utvikle en god selvfølelse og en egen identitet. Barn trenger grenser for å bli sosialisert, men de trenger også frihet for å gjøre egne erfaringer, både gode og dårlige. Deres ideelle handlingsrom er nettopp mellom frihet og grenser. Kanskje barnehage og skole har en spesiell utfordring her? Hvordan bør denne utfordringen møtes?

Tone Strømøy er utdannet cand.polit fra UiO. Hun har i mange år undervist ved Barnehagelærerutdanningen på Høyskolen i Oslo og Akershus. Hun er også en ettertraktet foredragsholder og ekspertsvarer i mediene. Kurset arrangeres i samarbeid med Cappelen Damm.

Dialogverksted

– en metode for relasjonsbygging, motivasjon og læring med faget engelsk som eksempel

KURSHOLDERE: **Berit Follestad og Nina Wroldsen**

Kurs 27 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

• M.TRINN
• U.TRINN

Kurset gir læreren et praktisk verktøy som klasseleder og fagformidler og innføring i øvelser bygget på teori fra gjenopprettede praksis (*Restorative Justice*). Øvelsene bidrar til trygg atmosfære i klasserommet som grunnlag for læring. Kurset gir innføring i konflikthåndtering, som du kan lese om i *Crossroads 10A*, og verktøy som kan brukes gjennom hele skoleløpet for å bygge et godt klassemiljø.

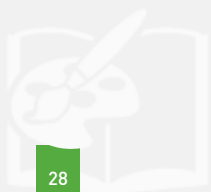
Follestad er lektor, rådgiver, konfliktmekler, fulltids meklingskoordinator på Kuben vgs, styremedlem i Trygg Læring og lærebokforfatter. Hun har vært gjesteforeleser på flere høyskoler. Wroldsen er lektor med ved Manglerud skole med ansvar for IB-utdanningen og med mange års undervisningserfaring i engelsk. Nina er medforfatter av verket *Crossroads*, engelsk for ungdomstrinnet og styremedlem i Trygg Læring. Kurset arrangeres i samarbeid med Fagbokforlaget.

Spesialpedagogikk

Barn i risiko • Oppvekst

En meningsfull fritid – en bærekraftig SFO

KURSHOLDER: Jann Svensen Aasebø

Kurs 28 F
Fredag 30.10
12.00–16.00

• SFO

Greier dagens SFO å konkurrere med den gode tiden du selv hadde etter skolen i gata, i skogen og kanskje i hagen? Det er lett å glemme at du selv har vært barn, og at dine gode opplevelser som liten kan ha stor betydning for deg den dag i dag. Bli med på en reise i tid, fritid og fremtid! Bli en inspirert SFO'er!

Jann Svensen Aasebø brenner for at barns fritid skal tas på alvor, som den viktigste arena for barn i danning. Med sin brede erfaring med SFO-arbeid vil han inspirere og engasjere deltakere.

Temmelig hemmelig.

**Om barn som utsettes for vold,
overgrep og krenkelser i eget hjem**

KURSHOLDER: Øivind Aschjem

Kurs 29 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

• ALLE

De fleste barn vokser opp under trygge forhold både i hjem og skole, men slett ikke alle. Tusenvis av barn og ungdom lever med mørke hemmeligheter som skaper en underlegenhet som gir skader både på kort og lang sikt. Ansvar for barns oppvekst er i første rekke gitt til barnets foresatte. Når de av ulike grunner ikke tar dette oppdraget må andre gode mennesker oppdage, beskytte og hjelpe små mennesker. Forelesningen vil formidle utsatte barns egne fortellinger og hva de ber oss om hjelp til.

Øivind Aschjem er familierådgiver og har i over 30 år møtt barn og deres foresatte som sliter i motbakke. I dag ansvarlig for folkeaksjonen www.reddesmå.no.

Barns hverdagskriser

KURSHOLDER: Trygve Ebbesvik

Kurs 30 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

● BHG

Mange barn opplever kriser i hverdagen. Det kan være vold i hjemmet, omsorgssvikt, seksuelle overgrep, samlivsbrudd eller utestenging. Barnehagen blir anklaget for ikke å se og hjelpe disse barna. Opplevelsene kan få store konsekvenser for barnas læring, utvikling og helse. Det er avgjørende at barnehagen ser disse barna og står klar til å hjelpe dem og familiene deres.

Trygve Ebbesvik er utdannet teolog og er daglig og faglig leder i personalomsorg as. Trygve har bred erfaring med barn i krise, og har bidratt til *Kriseperm for barnehagen*.

Hvordan forholde seg til barns seksuelle leker i barnehagen?

KURSHOLDER: Pia Friis

Kurs 31 F
Fredag 30.10
09.30–11.30

● BHG

● SFO

Barns seksuelle lek og nysgjerrighet har vært tabu – område i barnehager og SFO siden Bjugn-saken. Dette tabuet har lagt lokk på den frie nysgjerrigheten og leken som er nødvendig for at barn skal utvikle et sunt og normalt forhold til egen kropp og seksualitet. Foredraget gir personalet i barnehager og SFO kunnskaper om barns seksuelle utvikling og lek og hvordan personalet kan møte barns seksuelle leker, onani og seksuelle utforsking. Hvordan kan personalet komme frem til en felles holdning og hvordan kan de møte foreldrene.

Filmen «Barns seksualitet» vises på slutten av foredraget. Pia Friis er daglig leder i Tinkern Kanvas-barnehage og har holdt foredrag om barns seksualitet i flere år. Hun har lang erfaring fra barnehagefeltet og vært brukt som ressursperson i forhold til barns seksuelle leker i mange barnehager og i media.

Asperger syndrom.

Det synes ikke, men det merkes!

KURSHOLDER: **Ellen Gjesti**

Kurs 32 F
Fredag 30.10
09.00–12.00

• ALLE

De fleste lærere vil i løpet av sin karriere møte elever med Asperger syndrom. Disse elevene både overrasker og forvirrer. De kan være skoleflinke, kunnskapsrike og samvittighetsfulle, men med mange underlige reaksjoner og påfallende atferd.

Kursinnhold:

- Hva er Asperger syndrom og hvordan arter det seg?
 - Behov for tilrettelegging og særbehandling
 - Viktige metoder og hjelpemidler
- Mange eksempler fra skolehverdagen.

Ellen Gjesti er førskolelærer og spesialpedagog med arbeidsplass på Nordvoll skole og autismesenter. Arbeidsoppgaver er bl.a.:

- Kartlegging og veiledning om elever med autisme/Asperger syndrom på alle klassetrinn
- Kursvirksomhet

Kurs 33 F
er flyttet til
lørdag 31.10
13.00–16.00
og har fått
nr 13 LB.

• SE SIDE 101

Små barn i risiko

KURSHOLDER: **Charlotte U. Johannessen**

Kurs 34 F
Fredag 30.10
09.00–12.00

- ✎ BHG
- ✎ SFO
- ✎ S.TRINN
- ✎ LEDERE

Barns utvikling i et relasjonelt perspektiv, ulike risikofaktorer ut fra barnets perspektiv, og hvordan dette påvirker barnas sosiale, emosjonelle, atferdsmessige og kognitive utvikling. Det tar for seg hva man skal være observant på i barnehagen i forhold til de signaler barna sender ut på at de har det vanskelig, og hvordan vi i barnehagen skal forstå dette. Videre tar kurset for seg mål og metoder i arbeidet med barna, og hvordan man kan jobbe med barn og foreldre i forebyggende perspektiv.

Charlotte U. Johannessen arbeider i PPT i Bærum kommune, og driver videreutdanning av barnehagelærere om «Små barn i risiko» Hun holder foredrag om utvalgte tema for varierte faggrupper og samarbeidspartnere.

Relasjonsarbeid i barnehagen

Utvikling av samhandlingskompetanse mellom barnehage, barnevern og foreldre

KURSHOLDERE: **Eva Mikkelsen og Charlotte Johannessen**

Kurs 35 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

- ✎ BHG
- ✎ SFO
- ✎ LEDERE

Barnehage og barnevern er naturlige samhandlingspartnere med ulike mandat og roller. Samhandling er en overordnet standard, men gir ikke oppskrifter på praksis. En viktig forutsetning er felles kunnskap. Om barns utvikling og behov, hverandre, hvilken betydning forskjellene har, hva vi kan forvente av hverandre og hva vi utfordres av. En annen er gode verktøy og metoder til bruk i hverdagen.

Eva Mikkelsen har MPA fra Copenhagen Business School, sosionom, cand.mag i barnevern, veileder og familieterapeut. Har jobbet i barnevernsfeltet 25 år og er i dag eier og leder av Praxis Bergen. Charlotte U. Johannessen arbeider i PPT i Bærum kommune, og driver videreutdanning av barnehagelærere om «Små barn i risiko» Hun holder foredrag om utvalgte tema for varierte faggrupper og samarbeidspartnere.

Hjernen er ikke (helt) alene

Om betydningen av omsorg, tilknytning og trøst i barndommen

KURSHOLDER: **Trine Klette**

Kurs 36 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

• ALLE

Kurset tar for seg omsorg og omsorgssvikt i tidlige samspill og sammenhenger mellom omsorg og tilknytningsutvikling hos små barn. Livsløpsperspektiver og helhetsforståelse når det gjelder helse- og funksjonsutvikling blir vektlagt. Begrepet og fenomenet omsorg, særlig når det gjelder betydningen av *trøst* vil være sentralt.

Trine Klette er førsteamanuensis ved Høyskolen Diakonova. Hun har hatt en rekke foredrag om betydningen av omsorg og tilknytning. Hun holder nå på med forskningsprosjektet «Ett-åringen i barnehagen».

Fra IOP til TOP

Læring og likeverd gjennom innovasjon

KURSHOLDER: **Katrine Wilsher Lohre**

Kurs 37 F
Fredag 30.10
14.00–16.00

• LEDERE
• SKOLE

Lesterud skole i Bærum driver et innovasjonsprosjekt innen spesialundervisning og tilpasset opplæring. Målsetningen er å gi alle elever et godt opplæringstilbud inne i klasserommet, uavhengig av evner og diagnoser. Skolen har utformet en medarbeiderdrevet innovasjon med brukermedvirkning, der både elever og foresatte er involvert i å utforme tjenesten. Skolen ønsker med dette å tilpasse seg en offentlig sektor i endring.

Katrine Wilsher Lohre er utdannet allmennlærer og har master i skoleledelse samt innovasjonskompetanse fra HiL. Hun har lærer- og skolelederbakgrunn fra Oslo skolen, og har siden 2010 vært rektor i Bærum.

Fra vranglås til samhandling om å forstå og håndtere sterke følelser i skole og barnehagesituasjoner

KURSHOLDER: **Hedvig Montgomery**

Kurs 38 F
Fredag 30.10
13.30–15.30

• ALLE

Hvordan vi møter barnas følelser, er avgjørende for utviklingen av deres selvfølelse. Aggresjon er i mange faser barnets eneste måte å gi uttrykk for mistrivsel eller frustrasjon. Kurset tar for seg hvordan forstå barns sinne og aggresjon i ulike situasjoner, ulike aldre. Eksempler fra skole og barnehage, samt bygger på familieterapeut Jesper Juuls bok: *Aggresjon, det nye tabu* og bruker psykolog Ross Greenes metoder (*Eksplorative barn*).

Hedvig Montgomery er utdannet psykolog og familieterapeut og er en engasjert og aktiv foredragsholder for skoler, barnehager og foreldre.

Barnesamtalen – å samtale med barn om det vanskelige

KURSHOLDERE: **Ida Nikolaisen og Heidi Lundtveit**

Kurs 39 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

• ALLE

Å samtale med barn om vanskelige temaer kan være utfordrende, men det er så viktig! Barn forteller ikke lett om stressfylte og traumatiske erfaringer. Det er en klar sammenheng mellom måten voksne kommuniserer med barn på og hva barnet formidler. Kurset gir et innblikk i metoden «Dialogical Communication Method» (DCM). Gjennom samtale med en trygg voksen, skal barnet oppleve å bli sett, lyttet til og tatt på alvor.

Heidi Lundtveit er sosionom og har jobbet flere år i barneverntjenesten. Hun jobber i dag ved Barnevernvakten i Oslo og med opplæring i metoden i ulike kommuner i landet. Ida Nikolaisen er også sosionom og har også jobbet i barneverntjenesten i Oslo kommune, men jobber i dag hovedsakelig med opplæring i metoden. Begge er en del av Fagnettverket Barnesamtalen som tilbyr opplæring, undervisning og veiledning i samtalemetodikken.

Den undervurderte barndommen

KURSHOLDER: Herdis Palsdottir

Kurs 40 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

• ALLE

Alle voksne gjør så godt de kan, men det de gjør er ikke alltid godt nok for barnet. Dine erfaringer fra barndommen har satt dype spor, fordi den måten du ble møtt på som barn, er den måten du møter deg selv og andre på som voksen. Men heldigvis er det aldri for sent å legge bort følelser som gjør livet vanskelig. Herdis vil snakke om tenkningen og redskapene som kan hjelpe deg til å utvikle en ærlig og kjærlig relasjon til deg selv – en relasjon hvor det er plass til å prøve og feile og være sårbar. Bonusen vil være at det kommer helt naturlig å møte alle andre på den samme rause måten.

Herdis Palsdottir har bl.a. skrevet *Relasjoner med barn, Relasjoner – som jeg møter meg selv, slik møter jeg også andre* og *Den undervurderte barndommen*. Herdis er barnehagelærer, spesialpedagog med hovedfag og utdannet familierapeut fra Kempler Instituttet. Hun har utviklet en terapiform som heter relasjonsterapi og hun er grunnlegger av www.relasjonssenteret.no.

Men vi er jo ikke terapeuter:

Hvordan terapeutisk praksis kan være støttende i møte med utfordrende atferd i skole og barnehage

KURSHOLDERE: Mari-Anne Egge Ranheim og Gard Solberg

Kurs 41 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

• ALLE

Kurset handler om hvordan forståelsen av utfordrende atferd kan være avgjørende for en positiv utvikling for barn i skole og barnehage. Hvordan kan vi snu prosessen fra maktesløshet til meningsfylt arbeid? Vi tar utgangspunkt i tilknytningsteori og utviklingsstøttende dialoger. Kan vi anerkjenne følelsen til det enkelte barn og fremdeles ivareta vår lederrolle?

Mari-Anne Egge Ranheim har en mastergrad i spesialpedagogikk og har lang erfaring fra arbeid med barn i skole, institusjonsskole og behandlingssenter. Hun er også sertifisert Marte Meo terapeut. Gard Solberg har lang erfaring fra arbeid med barn i behandlingsinstitusjon og institusjonsskole, som miljøterapeut og familierapeut. Han har Bachelor i sosialpsykologi og grunnfag i spes.ped.

Når barns atferd gjør deg bekymret

KURSHOLDER: **Therese Rieber-Mohn**

Kurs 42 F
Fredag 30.10
09.00–12.00

☛ ALLE

Hva er magesfølelse, hvordan håndtere den? Personalet i barnehage, skole og SFO har unik kompetanse og mulighet til å bidra til at barn setter ord på hvordan de har det. Hvordan snakke med barn om vanskelige tema? Hva er omsorgssvikt, når sende bekymringsmelding, hvordan bruke barnevernstjenesten som samarbeidspartner? Kurset tar også for seg veileder for samarbeid mellom barnehage og barnevernstjenesten til barnets beste.

Therese Rieber-Mohn, utdannet barnevernspedagog, videreutdanning i kriminologi, har mange års erfaring fra arbeid i barnehage, og med barn med atferdsvansker. Therese er ansatt ved Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.

Det særlig sensitive barnet

KURSHOLDERE: **Bente Christensen Strand** og **Line Langaard Solberg**

Kurs 43 F
Fredag 30.10
13.30–16.00

☛ ALLE

Vil du være med å utvikle trygge, harmoniske barn som har tro på egen mestring?

Tema på kurset er:

- Hva er høysensitivitet og hvordan gjenkjenner du et sensitivt barn?
- Hvordan møte det sensitive barnet
- Hvordan hjelpe barnet til en god selvfølelse
- Hvordan hjelpe barnet til å takle sin sensitivitet
- Hvordan informere og veilede foreldre
- Verktøy og teknikker

Bente Christensen Strand er pedagog. Hun har mange års erfaring som ped.leder i barnehage, og som lærer i barneskolen. Bente jobber i spes.ped.teamet i Ringerike kommune. Line Langaard Solberg er adjunkt og NLP-trener. Hun har privat praksis i Oslo og jobber bare med barn og ungdom.

Tvangslidelse hos barn og ungdom, tilrettelegging og behandling

KURSHOLDER: **Nor Christian Torp**

Kurs 44 F
Fredag 30.10
09.00–12.00

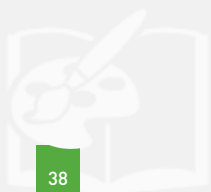
• ALLE

Barn som har tvangslidelse forstyrres av påtrengende tanker og må gjøre tvangshandlinger for å minske angst og ubehag. Barna, foreldre og andre i deres omgivelser opplever ofte tvangsproblemene som veldig plagsomme og noe som gjør livet vanskelig. Heldigvis finnes det behandling som kan hjelpe barnet å bli kvitt plagene. For at barnet skal kunne få hjelp, må nærpersonene ha kjennskap til hvordan de skal forholde seg til og bidra i prosessen. Nyere forskning har vist at de som har best nytte av behandlingen er de yngste barna, derfor er det viktig at barn kommer raskt til behandling.

Nor Christian Torp, psykolog/ PhD. Stipendiat UiO, har lang erfaring fra klinisk arbeid innen barne- og ungdomspsykiatri, førstelinjetjenesten, undervisning, konsultasjoner og veiledning til spesialisthelsetjenesten og førstelinjetjenesten. Nor Chr. Torp holder for tiden på med et doktorgradsprosjekt.

Ledelse Motivasjon

Parrhesia3000

KURSHOLDER: **Lars Grimstad**

Kurs 45 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

• BHG
• LEDERE

Parrhesia3000 er et web-basert kvalitetsutviklingssystem skreddersydd for barnehager. En åpen tilbakemeldingskultur øker sannsynligheten for at det blir mer av det som fungerer og mindre av det som ikke fungerer så bra. Gjennom Web-løsningen Parrhesia3000 skal ansatte i barnehagen gjøre kollegaer oppmerksomme på sider som ikke umiddelbart er synlige for dem selv. Parrhesia3000 er et helhetlig kvalitetsutviklingssystem for alt personal i barnehagen.

Lars Grimstad har jobbet med barnehager i en årrekke. Han er brennende opptatt av pedagogikk og ledelse. Han får meget gode tilbakemeldinger på kursene sine og er en meget etterspurt foredragsholder.

LØFT – tilnærming i lederrollen

KURSHOLDER: **Jan Olav Haugen**

Kurs 46 F
Fredag 30.10
09.00–12.00

• LEDERE

Løsningsfokustert tilnærming (LØFT) er en godt dokumentert tilnærming for å øke mestring, prestasjoner, bidra til godt arbeidsmiljø og løse konflikter. I kurset går vi kort inn på teoretisk fundament, gir innføring i sentrale praktiske grep i tilnærmingen og anvender noe praktiske øvelser/trening. Deltakerne vil få med seg tilnærminger de umiddelbart kan anvende.

Jan Olav Haugen er utdannet cand.polit med fagene pedagogikk, sosiologi, psykologi og historie. Utdanning på LØFT og MI. Ledererfaring, bred opplæringserfaring, HMS og organisasjonsutvikling. Lærer deltid fjernundervisning.

God ledelse – hva sier forskningen?

KURSHOLDER: **Jan Olav Haugen**

Kurs 47 F
Fredag 30.10
13.00–15.00

 LEDERE

Kurset gir deltakerne innblikk i evidensbasert ledelse: Det vil si hva konkret forskning kan fortelle oss om hvilken ledelse som gir best resultater i dagens samfunn. Forskning på ledelse i en norsk kulturell sammenheng får hovedfokus. Kurset legger opp til refleksjon på hva forskningen betyr i praktisk hverdagsledelse.

Jan Olav Haugen er utdannet cand. polit. med fagene pedagogikk, sosiologi, psykologi og historie. Utdanning på LØFT og MI. Ledererfaring, bred opplærings erfaring, HMS og organisasjonsutvikling. Lærer deltid fjernundervisning.

Trivsel og kvalitet i barnehagen

KURSHOLDER: **Ratib Lekhal**

Kurs 48 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

 BHG
 LEDERE

Hensikten med dette kurset er å beskrive ulike kvalitetsindikatorer i barnehagen. I tillegg vil det bli gjengitt forskningsresultater av sammenhenger mellom ulike kvalitetsindikatorer og barns utvikling og trivsel i barnehagen.

Ratib Lekhal har en doktorgrad i pedagogikk, der hovedfokuset var hvordan barnehagen påvirker barns utvikling. Han er nå førsteamanuensis på SePU og forsker på barns utvikling i barnehage og skoleløpet.

Det du tenker og sier mange nok ganger blir din virkelighet!

KURSHOLDER: **Torleif Lundquist**

Kurs 49 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

• ALLE

MEG SELV SOM RESSURS!

Dette er et kurs krydret med humor, alvor, lyd og bilde. Fokus på deg selv som ressurs. Ditt ansvar for eget liv, du havner ingen steder – du velger! Hvordan komme fra ikke-fokus til mestringsfokus! Det du tenker og sier mange nok ganger blir din virkelighet, ordene og språkets makt og tanker og forventningers effekt på liv og helse.

Torleif Lundqvist er adjunkt, kursholder, veileder, fotograf og forfatter av boka «Under Overflaten». Han har holdt seminar og foredrag for arbeidslivet i 20 år. Han snakker levende og engasjert om arbeidsmiljø og den enkeltes ansvar i eget liv.

Hold fast!

KURSHOLDER: **Samuel Massie**

Kurs 50 F
Fredag 30.10
13.30–15.30

• ALLE

Alle skal med, heter det i Norge. Men i møte med skolen mistet Samuel all glød og selvtillit. Dette er Samuels egen historie om hvordan han gjenvant troen på seg selv og eget liv. Foredraget «Hold fast» forteller om mestring, målbevissthet, vennskap, sorg og menneskets evne til forandring. Det inspirerer til aldri å gi opp menneskene rundt oss.

Samuel Massie forlot et liv som skoletaper i Bergen og dro med Jarle Andhøy på den skjebnesvangre ekspedisjonen til Antarktis i 2011, bare 17 år gammel. Han har medvirket i TV-seriene *Sjøsprøyt*, *Tangeruddampen*, *Berserk mot Sydpolen* og *Jakten på Berserk*.

Bygge selvtillit og selvbylde

KURSHOLDER: **Morten Teien**

Kurs 51 F
Fredag 30.10
09.30–11.30

• ALLE

Når vi er motivert til å ikke prestere. Hvordan bygger vi høy selvtillit og et godt selvbylde hos barn og voksne? Hvorfor er noen tryggere på seg selv enn andre? Øk forståelsen for hva som motiverer mennesker til *ikke* å prestere, enten du jobber som lærer eller administrativt.

Morten Teien er pedagog og foredragsholder. Spesialist på motivasjon- og prestasjonspsykologi. Driver til daglig Ergo Credo AS.

Hvor er livsgleden?

KURSHOLDER: **Ragnhild I. Ørjaseter**

Kurs 52 F
Fredag 30.10
09.30–11.30

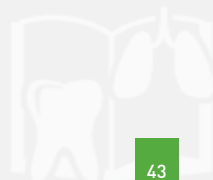
• ALLE

Foredraget «Hvor er livsgleden» – handler om hvordan finne gleden i livet med alt det rommer av både gleder og sorger, motgang og medgang. Det handler også om hvordan du kan snu motgang til læring og svakhet til styrke. For hva gjør du nå livet går deg imot og du blir hivd uti vanskelige situasjoner og opplevelser. Hvordan omfavne livsgleden i de vanskelige periodene i livet? Alt dette og mer til vil du få i løpet av to timer med Livsglede!

Ragnhild Ørjasæter, Livsgledeminister, foredragsholder og coach. Hun hjelper mennesker med å løse opp i gamle og unyttige mønster, finne nye perspektiver og gode løsninger. Hun har over 20 år erfaring som leder og rådgiver for ledere, hovedsakelig i økonomi og personal. Utdannet kommunalkandidat fra Norges Kommunal- og sosialhøgskole 1992 og internasjonalt sertifisert coach i 2013.

Lek og læring

Se barnet innenfra.

Et tilknytningsperspektiv på arbeidet i barnehagen

KURSHOLDERE: Ida Brandtzæg, Stig Torsteinson og Guro Øiestad

Kurs 53 F
Fredag 30.10
09.00–12.00

• BHG

Tilknytningen til foreldrene danner den viktigste rammen rundt barns utvikling. Men du som jobber i barnehage er en klar nummer to, kanskje verdens viktigste andreplass! Foreleserne tar utgangspunkt i sin nye bok «Se barnet innenfra. Hvordan jobbe med tilknytning i barnehagen», der de viser hvordan Trygghetssirkelen «Circle of Security» kan danne et konkret og praktisk utgangspunkt for omsorg i barnehagen.

Psykologspesialistene Brandtzæg og Torsteinson implementerer Circle of Security i Norden. Medforfattere av «Se barnet innenfra. Hvordan jobbe med tilknytning i barnehagen» sammen med Guro Øiestad, psykolog og spesialist i klinisk psykologi.

Lekende læring

KURSHOLDER: Kristín Einarsdóttir

Kurs 54 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

• BHG
• SFO
• S.TRINN

Lekende læring er en effektiv og morsom undervisningsmetode som kan brukes til barn i alderen 2–10 år i alle fag, innendørs og ute. Metoden utfordrer barnas samarbeidsevne og sosiale kompetanse, samtidig som den setter fokus på den enkeltes behov. Lekende læring kan også gjøre overgangen fra barnehage til grunnskolen lettere. Deltagerne går i gjennom mange morsomme og nyttige leker. Metoden er basert på nyere forskning om hjernens aktivitet.

Kristín Einarsdóttir er utdannet idretts- og grunnskolelærer med over 20 års erfaring som faglærer i akademiske fag og kroppsøving. De siste 7 årene har hun utviklet og implementert Lekende læring som undervisningsmetode i Norge, Island og Spania.

Reggio Emilia – fra teori til praksis

KURSHOLDERE: **Anne Karine Huseby og Hanne Arnstøl**

Kurs 55 F
Fredag 30.10
09.00–12.00

• BHG

Foredrag om hvordan vi har latt oss inspirere av Reggio Emilia pedagogikken, etter flere studiebesøk der. Vi vil fortelle om hvordan dette har påvirket og endret vårt pedagogiske arbeid.

Temaer vi vil berøre:

- Barnesyn
- Læringssyn
- Prosjektarbeid som læringsform
- Voksenrollen
- Det fysiske miljø, læringsmiljø
- Barns skaperglede
- Gjenbruk – ReMiDa

Anne Karine Huseby er tjenesteleder og Hanne Arnstøl er faglig veileder i Grini barnehage i Bærum kommune. Begge har arbeidet innen barnehagesektoren i mange år og har lang erfaring. Grini barnehage består av to hus med til sammen 6 avdelinger med barn i alderen 1–6 år.

Leken – barnas væremåte og læremåte. Hvilken betydning har den?

KURSHOLDER: **Lena Moe**

Kurs 56 F
Fredag 30.10
09.00–12.00

• BHG

«Vi fikk ikke fulgt planen i dag, så barna bare lekte i stedet». Hvordan omtaler vi leken? Hvilken plass har den i dagens samfunn? Hvilken betydning har voksnes kunnskap om lek for barnehagebarn, og hvilket ansvar har de voksne med hensyn til barnas lek? Det er praksisnært og konkret, med eksempler fra hverdagen. Målet er lekende, aktive voksne med kunnskap om lekens betydning.

Lena Moe er pedagogisk leder i Fager Skog FUS barnehage, Nesodden og opptatt av å synliggjøre og forsvare leken som en del av barnas væremåte og læremåte gjennom artikler, foredrag og i radio.

Barnehagepersonalets medvirkning til små barns lek

KURSHOLDER: **Kristin Danielsen Wolf**

Kurs 57 F
Fredag 30.10
09.00–12.00

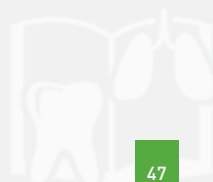
● BHG

Leken er både en livsform og læringsform – leken kan forstås som barndommens signatur. Hvilke betydninger kan personalet i barnehagen ha for små barns lek? Hvordan kan personalet bekrefte, berike og fremme det lekende? Å styrke personalets kunnskap og lekekompetanse er vesentlig for å skape spennende, varierte og frodige leke- og læringsmiljø.

Kristin Danielsen Wolf er høgskolelektor ved Høgskolen i Oslo og Akershus. Hun har tidligere arbeidet som førskolelærer og leder i barnehage og småskole, og er opptatt av samspill og lek. I 2014 ga hun ut boken «Små barns lek og samspill i barnehagen» på Universitetsforlaget.

Digital læring

Profesjonsfaglig digital kompetanse

KURSHOLDER: Cathrine Fragell Darre

Kurs 58 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

• BHG
• SFO
• S.TRINN

Digitale verktøy skaper nye muligheter i eksisterende praksis og kan starte unike prosesser som videreføres i mer tradisjonelle rammer. Det er ikke gitt at det er hensiktsmessige prosesser fordi barna tilsynelatende er fornøyde, de voksne må være tilstede, følge opp og vite hva som skjer. Derfor er det avgjørende at barnehagenes ansatte har profesjonsfaglig digital kompetanse.

Cathrine Fragell Darre er barnehagelærer med videreutdanning i IKT for lærere og spesialpedagogikk. Hun er prosjektleder for digital praksis i Norlandia barnehagene. Utgivelser: *Kreativ bruk av digitale verktøy* og *Blogg som pedagogisk verktøy*. Vinner av Gullepleprisen 2013.

Skrive seg til lesing

KURSHOLDER: Rut Eli Gabrielsen

Kurs 59 F
Fredag 30.10
09.30–11.30

• S.TRINN

Trykk en tast – hør en bokstavlyd. Å skrive seg til lesing med auditiv støtte i form av opplesning av bokstavlyder har vist seg å være en metode som gir gode resultater for å knekke lesekoden raskt. Vi jobber med CD-ORD på PC og IntoWords på iPad, dataprogram fra MV-Nordic. Vi bruker metodikken «Skrive seg til lesing» slik den har utviklet seg i bruk gjennom mye erfaring fra mange skoler. Vi jobber konkret med tekster og ser på hvordan metoden kan gjennomføres for å få elever til å knekke lesekoden.

Rut Eli Gabrielsen er lærer og kursholder med mange års erfaring med lese- og skriveinnlæring i grunnskolen. Kurset arrangeres i samarbeid med MV-Nordic.

SMART Board og SMART Notebook

KURSHOLDER: **Tone Næss**

Kurs 60 F
Fredag 30.10
09.00–12.00

☉ SFO
☉ B.TRINN

Kom i gang med enkel bruk av SMART Board. Du vil lære å ta tavlenoter, og å bruke SMART pennene på Internett og i Powerpoint. Vi viser deg eksempler på god pedagogisk bruk i fagene norsk, matte og engelsk hentet fra Smartskole.no. SMART Board + Nettbrett = Sant. Se hvordan du kan engasjere hele klassen.

Tone AB Næss er fagansvarlig hos Interactive Norway. Hun er lærer og har brukt SMART Board aktivt i egen undervisning. Tone har brei erfaring i å holde presentasjoner og opplæring i SMART Board/Notebook. Kurset arrangeres i samarbeid med Interactive Norway AS.

Notebook quiz på Smart Board

KURSHOLDER: **Eirik Pedersen**

Kurs 61 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

☉ SKOLE

Lær spennende, interaktive teknikker i SMART Notebook. SMART Notebook har spennende mulighet for de fleste, enten man underviser på småskolen eller i videregående skole. Her får du arbeide aktivt med SMART Notebook, veiledet av dyktige og «NotebookSMARTe» lærere. Kurset munner ut i en spennende quiz som du kan benytte i eget klasserom.

Eirik M. Pedersen er kursholder hos Interactive Norway. Han har brukt SMART Board aktivt gjennom lærerutdanningen og som lærer. Eirik brenner for bruk av SMART Board og SMARTe løsninger i klasserommet. Kurset arrangeres i samarbeid med Interactive Norway AS.

Begrepstrening med iPad

KURSHOLDER: **RIKT AS**

Kurs 62 F
Fredag 30.10
09.30–11.30

• **BHG**

Enkel bruk av apper for å stimulere begrepstreningen i barnehagen. Du må ha egen apple-id slik at du kan laste ned apper til egen iPad under kurset. Passer for lite øvede. Ta med egen iPad.

Rikt har sterkt fokus på økt læring gjennom praktisk pedagogisk bruk av digitale verktøy. De er kjent som en av Norges fremste på sitt felt. Kurset ledes av en av RIKTs pedagoger. Kurset arrangeres i samarbeid med RIKT AS.

Realfag på iPad

KURSHOLDER: **RIKT AS**

Kurs 63 F
Fredag 30.10
13.30–15.30

• **M.TRINN**
• **U.TRINN**

Bruk av ulike måleinstrumenter som kan brukes i naturfag og matematikk undervisningen. Deltakerne får prøve ut ulike måleinstrumenter. Du må ha egen apple-id slik at du kan få lastet ned apper til egen iPad under kurset. Rikt har sterkt fokus på økt læring gjennom praktisk pedagogisk bruk av digitale verktøy. De er kjent som en av Norges fremste på sitt felt. Ta med egen iPad.

Kurset ledes av en av RIKTs pedagoger. Kurset arrangeres i samarbeid med RIKT AS.

Språkopplæring i engelsk på iPad

KURSHOLDER: **RIKT AS**

Kurs 64 F
Fredag 30.10
09.30–11.30

• **S.TRINN**

Lær deg apper til bruk i språkopplæringen i engelsk. Du må ha egen apple-id slik at du kan laste ned apper til egen iPad under kurset. Passer for lite øvede. Rikt har sterkt fokus på økt læring gjennom praktisk pedagogisk bruk av digitale verktøy. De er kjent som en av Norges fremste på sitt felt. Ta med deg egen iPad.

Kurset ledes av en av RIKTs pedagoger.

Innføring i Scratch

KURSHOLDER: **Tjerand Silde**

Kurs 65 F
Fredag 30.10
09.30–11.30

• **M.TRINN**
• **U.TRINN**

Scratch er et grafisk programmeringsspråk som det er lett å komme i gang med. Man kan sette sammen kodeblokker som puslespillbiter, og man kan lage alt fra enkle, grafiske fortellinger til ganske avanserte spill. Kurset vil ta for seg enkel programmering i Scratch og hvordan dette kan knyttes opp mot undervisning i skolen fra 4.klasse og oppover. Deltagerne må ta med egen laptop.

Tjerand Silde jobber som prosjektleder for Lær Kidsa Koding. Han er matematiker med bakgrunn fra NTNU og har holdt programmeringskurs rundt om i hele landet de siste to årene. Kurset arrangeres i samarbeid med Lær Kidsa Koding.

Innføring i Python

KURSHOLDER: **Tjerand Silde**

Kurs 66 F
Fredag 30.10
13.30–16.00

• **U.TRINN**

Python er et tekstbasert programmeringsspråk som det er lett å komme i gang med. Man kan enkelt komme i gang med å for eksempel lage geometriske figurer til skjermen. Kurset vil ta for seg enkel programmering i Python og hvordan dette kan knyttes opp mot undervisning i skolen fra 7. klasse og oppover. Deltagerne må ta med egen laptop.

Tjerand Silde jobber som prosjektleder for Lær Kidsa Koding. Han er matematiker med bakgrunn fra NTNU og har holdt programmeringskurs rundt om i hele landet de siste to årene. Kurset arrangeres i samarbeid med Lær Kidsa Koding.

La alle elever komme til orde!

KURSHOLDER: **Unni Skumsrud**

Kurs 67 F
Fredag 30.10
09.00–11.00

• **SKOLE**

Med mange elever i klassen er det ikke lett å la alle komme til orde. Muntlig kompetanse og refleksjon hos alle elever er to viktige arbeidsområder for skolen. Dette kan det arbeides med på en svært motiverende måte. BuildToExpress fra LEGO Education er en metodikk i fire deler som kan brukes helt fra 1. klasse til 10.klasse. Gjennom konkret bygging av ulike temaer, både konkrete og mer abstrakte, lærere eleven å reflektere og sette ord på det de jobber med. Den enkle metodikken egner seg for omtrent alle fag og er lett for læreren å administrere.

Unni Skumsrud er lærer og spesialpedagog med mange års erfaring fra skolen. Hun er også sertifisert kursholder for LEGO Education. Kurset arrangeres i samarbeid med MV-Nordic.

Skriv historier med StoryStarter

KURSHOLDERE: **Rut Eli Gabrielsen og Unni Skumsrud**

Kurs 68 F
Fredag 30.10
13.00–15.00

● **S.TRINN**

Noen ganger er det vanskelig for elevene å komme i gang med å skrive historier. StoryStarter er et verktøy som setter i gang elevenes fantasi og styrker skrive-, lese-, fremførings- og lytteferdighetene deres. StoryStarter er bygd opp rundt læreplanen i norsk og er et svært motiverende verktøy fra 1.- 6. klasse. Her er det snakk om konkret "bygging av historier" med LEGO-klosser kombinert med skrijving i et enkelt dataprogram, Story-Visulizer. StoryStarter gjør at elevene blir fort motiverte og de lager historier med innledning – midt del og avslutning.

Rut Eli Gabrielsen og Unni Skumsrud er erfarne lærere med lang fartstid fra skolen. De er også sertifiserte kursholdere fra LEGO Education. Kurset arrangeres i samarbeid med MV-Nordic.

Bruk av digitale tavler på barneskolen – lese- og skriveopplæring

KURSHOLDERE: **Anne Lise Aasgaard Solli og Vegard Nyseter-Østby**

Kurs 69 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

● **S.TRINN**

Hvordan bruke mulighetene en digital tavle gir, hva er god pedagogisk bruk av digitale tavler og hvordan kan læreren kombinere bruk av digitale ressurser for å fremme vurdering for læring? Kurset viser hvilke muligheter de interaktive tavlene gir og eksempel på metoden omvendt undervisning.

Nyseter-Østby er lektor med lang erfaring med bruk av digitale tavler, nettressurser for barnetrinnet og med hvordan digitale ressurser og omvendt undervisning kan hjelpe eleven med å vurdere egen læring. Han er ressurslærer ved Hofstad skole i Asker. Aasgaard Solli er spesialpedagog og lærebokforfatter på norskverket Elle Melle. Hun jobber på Hofstad skole. Hun er også prosjektleder og veileder for norskopplæringen i Asker. Kurset arrangeres i samarbeid med Fagbokforlaget.

Elevene på 6 år knakk lesekodeen på 2 måneder med iPad

KURSHOLDERE: **Frode Sømme og Anne-Kirsti Overvåg**

Kurs 70 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

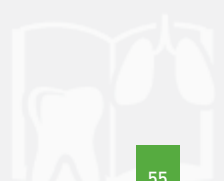
• S.TRINN
• LEDERE

Høsten 2014 innførte Jong skole iPad til alle elevene. De kuttet samtidig ut håndskrift i 1.klasse og startet med Tragetons STL metode. Etter 2 måneder hadde 85% av elevene knekt lesekodeen. I dag skriver mange som 2. og 3.klassinger. Vil du se og høre hvordan vi jobber med iPad? Du vil også få vite hva som skal til for å skape et slikt paradigmeskifte i opplæringen.

Rektor Frode Sømme har holdt mange foredrag om pedagogikk rundt om i Norge. Anne-Kirsti Overvåg er lærer i 1.klasse på Jong skole og mottar ukentlig besøk fra skoler og kommuner som vil se hvordan hun underviser.

Læring og undervisning

Presentasjonsteknikk: Kunsten å overbevise

KURSHOLDER: **Natasha Alijeva**

Kurs 71 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

• ALLE

Lær deg triksene som engasjerer tilhørerne, og som får deg til å fremstå som en trygg og profesjonell formidler.

På kurset jobber vi med:

- Håndtering av prestasjonsangst og nervøsitet.
- Kroppsspråk, tonefall og energi.
- Hvordan vi får tilhørerne med på laget.
- Innholdet i- og forberedelsene til en god presentasjon. Det vil bli gitt praktiske oppgaver underveis.

Natasha Alijeva er en erfaren og inspirerende foredragsholder. Hun er utdannet skuespiller og designer, og har jobbet som performancekunstner, skuespiller og prosjektleder. De siste syv årene har hun, i tillegg til å holde kurs over hele landet, forelest i kreativ metode og presentasjonsteknikk ved Norges Kreative Høyskole.

Klasseledelse – led elever og læring med varme og tydelighet

KURSHOLDER: **Inger Bergkastet**

Kurs 72 F
Fredag 30.10
09.00–12.00

• LEDERE
• SKOLE

Hvordan minimere og håndtere utfordrende atferd? Kurset gir refleksjoner og praktiske tips til mulige tiltak som er nødvendige for å kunne avhjelpe og forebygge problematferd f. eks.

- Betydningen av gode relasjoner i arbeidet med barn som utfordrer sine omgivelser
- Forebyggende strategier i skolen og i skole/hjem-samarbeidet
- Bevisst bruk av positiv oppmerksomhet og effektive beskjeder

Inger Bergkastet er lærer og spesialpedagog og har arbeidet mange år i skolen som kontaktlærer og sosiallærer. De siste 15 årene har hun vært veileder i Læringsmiljøteamet i Oslo, der hun i dag er seksjonssjef.

Med lyst til å lære!

Når lærer vi godt og når lærer vi dårlig

KURSHOLDERE: **Hege Eika Frey og Skoleproffene**

Kurs 73 F
Fredag 30.10
09.00–12.00

● SKOLE

Skoleproffer deler erfaringer og gir råd og inspirasjon sammen med Forandringsfabrikken. De unge forklarer og gir råd om hvordan de lærer godt og når de lærer dårlig, og hva som skal til for at skolen skal bli et godt sted å lære og være. De inspirerer oss voksne til å jobbe mer i tråd med det de unge trenger. De er også med på å gi opplæring til fagfolk og studenter.

Hege Eika Frey jobber i Forandringsfabrikken. De lytter til barn og unge i barnevern, psykisk helsevern og på skoler over hele landet. Skoleproffene er unge som går på norsk skole nå.

Hvordan kan skolen best ruste eleven for framtida og hvordan kan lærere finne bevis for læring hos elevene?

KURSHOLDER: **Marit Jensen**

Kurs 74 F
Fredag 30.10
09.00–11.30

● U.TRINN
● LEDERE

Hvordan trene elevene opp til en bred kompetanse som både ivaretar kritisk tenking, kreativitet, samarbeid og kompleks problemløsning? Hvordan gjøre elevenes tankeprosesser synlige? Morellbakken skole har latt seg inspirere av Ludvigsenutvalgets første delinnstilling, og gir eksempler på hvordan lage arbeidsoppgaver der elevene får vist flerfaglig breddekompetanse, og hvordan bl. a skrive og IKT er integrert i oppgavene. Det vil også bli gitt eksempler på ulike vurderingsformer skolen bruker for å finne bevis for at læring skjer!

På kurset vil deltakerne møte tre foredragsholdere som til daglig arbeider ved Morellbakken ungdomsskole i Oslo: Marit Jensen er assisterende rektor og en av forfatterne bak norsklærerverket «Saga». Anders Aasen er engelsklærer og Hallgeir Vige er matematikk- og naturfagslærer ved skolen. Disse vil bidra med erfaringer og konkrete eksempler på undervisningsopplegg.

Tilpasset opplæring for evnerike og talentfulle elever

KURSHOLDER: **Kari Kolberg**

Kurs 75 F
Fredag 30.10
09.00–12.00

SKOLE

De seneste årene har det vært økende fokus på en «glemt» elevgruppe i norsk skole: elevene som bl.a. kalles evnerike eller talentfulle. Det kan være vanskelig for oss å gjenkjenne dem fordi de ofte ikke passer inn i vårt mentale bilde av den «flinke», men vel så ofte tyr til uproduktiv atferd og/eller underyting. Kurset ser nærmere på hvordan vi kan gjenkjenne elevene, men hovedvekten legges på praktiske tips for tilpasset opplæring.

Kari Kolberg har i senere år vært en viktig bidragsyter for å øke kunnskapen rundt evnerike og talentfulle elever, særlig gjennom Krumelurebloggen.no. Hun er adjunkt, representerer European Council for High Ability i Norge og arbeider med Nordisk Talentnettverk. Kurset arrangeres i samarbeid med organisasjonen Lykkelige Barn.

Med FNs barnekonvensjon i ryggmargen

KURSHOLDER: **Ellen Sandøe**

Kurs 76 F
Fredag 30.10
09.30–11.30

SKOLE

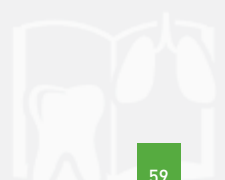
I følge lærerprofesjonens etiske plattform skal lærerens arbeid bygge på *verdier og prinsipper nedfelt i universelle menneskerettigheter, spesielt FNs konvensjon om barnets rettigheter*. Kursets gir en innføring i prinsipper for hvordan barnekonvensjonen kan implementeres i undervisningen og gjennomsyre skolehverdagen. Innføringen etterfølges av en gjennomgang av relevante undervisningsopplegg og aktiviteter i tråd med læreplanene.

Ellen Sandøe er fagansvarlig for UNICEF Norges skoletilbud. Hun har tidligere jobbet som lærer og assisterende rektor i barneskolen i Oslo. Sandøe er en del av UNICEFs internasjonale *Child Rights Education network*. Kurset arrangeres i samarbeid med UNICEF Norge.

Matematikk

Naturfag

De fleste kan knekke mattekoden og få en treer!

KURSHOLDER: **Hanan Abdelrahman**

Kurs 77 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

• SKOLE

Hvordan kan den faglige dyktige og engasjert mattelæreren fungere som motivator for elevene sine? Kurset viser deg hvordan du kan skape motivasjon i matematikkfaget, sette krav til innsats, bruke gode metoder i undervisningen og målrette den med fokus på grunnleggende ferdigheter i faget. Du lærer også å oppdage dem som strever tidlig for å hjelpe dem.

Hanan M. Abdelrahman er lærer og har jobbet på barnetrinn, voksenopplæring og ungdomstrinn. Hun driver det privatundervisningsfirmaet Matematikkhjelpen og er forfatter av boka Mattehjelperen. Hun har master i grunnskoleidaktikk i matematikk.

Lek og lær med skogen gjennom fire årstider

KURSHOLDER: **Anna Lena Albertsen**

Kurs 78 F
Fredag 30.10
13.00–15.00

• BHG
• SFO
• S.TRINN

Hvordan tilrettelegge for lek og læring i nærskogen? Bli med på en reise gjennom de fire årstidene med konkrete tips til oppgaver som gir undring, læring og begeistring! Deler av kurset vil bestå av praktiske øvelser. Lære med skogen har siden 1983 laget opplegg for skoler og barnehager der aktiviteter og utforsking har gitt elevene kunnskap og glede i nærskogen.

Anna Lena Albertsen er ansatt ved Skogbrukets Kursinstitutt. Som prosjektleder for Lære med skogen og redaktør for www.skoleskogen.no, er hun ansvarlig for utvikling av undervisningsmaterieell og formidling om skog og skogbruk, – fra barnehage til lærerutdanningen.

Grunnleggende begreper og fenomener i fysikk og astronomi

KURSHOLDERE: **Carl Angell og Ellen Karoline Henriksen**

Kurs 79 F
Fredag 30.10
09.30–11.30

 M.TRINN
 U.TRINN

Elever (men også voksne) har mange forestillinger om hvordan vi kan forklare fenomener i naturen. Det er ikke alltid at slike forestillinger stemmer overens med hva fysikere vet. Vi vil ta opp noen sentrale fenomener og begreper i fysikk, diskutere ulike forestillinger og illustrere noen av dem med enkle forsøk.

Carl Angell og Ellen K. Henriksen er ansatt på Skolelaboratoriet ved Fysisk institutt, UiO. De driver fysikkdidaktisk forskning og har lang erfaring med kurs for lærere på ulike skoletrinn.

Kom og lek med oss med sirkel

KURSHOLDERE: **Malgorzata Bialkowska og Dorota Kunicka**

Kurs 80 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

 BHG
 SFO

Motorikk og bevegelse er en viktig del av barnets oppvekst. Det å gjøre barnet oppmerksom på former og geometri, vil hjelpe til å bedre finmotorikken. Koreograferte bevegelser til musikk vil bidra til grovmotorikken. Ved å skape magiske og morsomme øyeblikk ved bruk av geometri og origami, skapes det en enkel og morsom måte å lære matematikk på. Dette gir gode læringsopplevelser i hverdagen.

Kurset inneholder:

- en praktiskdel: vi bretter og setter sirkler sammen til et bilde, et mønster
- en teoridel

Malgorzata Bialkowska er utdannet lærer med master og har 12 års erfaring fra skole og barnehage i Norge og Polen. Hun har videreutdanning i «Lek og læring gjennom bevegelse» fra Warszawa. Malgorzata har hatt kurs for ansatte i Lørenskog kommune med denne metoden. Hun jobber som pedagogisk leder. Dorota Kunicka er utdannet barnehagelærer i Polen. Hun har 9 års erfaring fra skole og barnehage både Norge og Polen. Hun har mange kurs innen «Lek læring og bevegelse». Dorota jobber i en Kanvas barnehage i Oslo.

Førsteklasses matematiske samtaler

KURSHOLDER: **Else Devold**

Kurs 81 F
Fredag 30.10
09.30–11.30

• S.TRINN

Barn trenger å snakke om hvordan de tenker, og de må bruke ulike matematiske begreper for å forstå hva de betyr. På dette kurset vil dere få ideer til:

- Hva kan vi snakke om når vi snakker om matematikk?
- Hvordan organisere gode samtaler med elever på småskoletrinnet?
- Hvordan sette i gang elevenes refleksjoner og tanker.
- Hvilke spørsmål er det lurt å stille?

Else Devold er ressurslærer i lesing og regning på Tøyen skole i Oslo. Hun har skrevet flere bøker om matematikk for barnehage og skole. Hun er veileder for Norsk Nettskoles lærerkurs om dyskalkuli og matematikkvansker, og er en etterspurt foredragsholder.

Utforskende naturfag i barnehagen?

Hva kan du gjøre sammen med barna i barnehagen?

KURSHOLDERE: **Guri Langholm og Kari Holter**

Kurs 82 F
Fredag 30.10
09.00–12.00

• BHG
• LEDERE

Kursholderne vil demonstrere hvordan barnehagelærere kan arbeide med biologi og med fysikkeksperimenter. Aktivitetene gir grunnlag for lek, inspirerer til samtaler og språkutvikling og gir alle barn muligheter til utforskning av spennende fenomener. Deltakerne skal få anledning til å prøve selv.

Kari Holter og Guri Langholm er begge førstelektorer i naturfag ved Høgskolen i Oslo og Akershus og arbeider i tillegg ved Naturfagsenteret ved Universitetet i Oslo.

Smaksglede i barnehagen

KURSHOLDERE: **Guri Langholm og Elly Herikstad Tuset**

Kurs 83 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

 BHG
 SFO

Kursholderne vil demonstrere hvordan barnehagelærere kan arbeide med smak og mat i barnehagen. Kurset vil omhandle hva slags mat barn skal spise og om barns smaksutvikling. Hvordan kan måltidene inspirere til lek, språkutvikling og kunnskap. Deltakerne får smaksprøver.

Guri Langholm er førstelektor i naturfag ved Høgskolen i Oslo og Akershus og arbeider også ved Naturfagsenteret ved UiO. Elly Tuset er høgskolelektor i naturfag ved HiOA og lang erfaring med matlaging i barnehagen.

Lek og læring i friluft

KURSHOLDER: **Annika Ljungström**

Kurs 84 F
Fredag 30.10
09.30–12.00

 SFO
 S.TRINN

For å kunne ta med barn og unge ut i naturen må du som pedagog være trygg i naturen. Kurset gir opplæring i grunnleggende friluftsliv, bekledning, pakking av sekk, orientering, sikkerhet, bål og leirlaging og byr på noen enkle grep i forhold til lederrollen i friluft. Kursdeltakerne må være kledd for uteaktivitet. NB! Kurset arrangeres ved Sognsvann, følg skilt fra t-banestasjonen.

Naturveilederne fra Oslofjordens Friluftsråd (OF) er utdannet innen friluftsliv, pedagogikk, idrett og folkehelsearbeid. OF arbeider for mer og bedre uteaktivitet i skole, SFO og barnehage, hvert år er over 4000 barn og 1200 voksne deltakere på våre kurs og aktivitetsdager. Se www.oslofjorden.org. Kurset arrangeres i samarbeid med Oslofjordens friluftsråd.

Mangfoldig naturglede, bevegelsesglede og lekeglede i barnehagen.

«Leken er truet kan naturen være redningen»?

KURSHOLDER: **Lars Maanum**

Kurs 85 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

• BHG

Kurset tar utgangspunkt i egen bok, *Mangfoldig naturglede i BHG*. Nytt opplag 2013: Kurset gjør personalet:

- i stand til å gi barna sterke sansemessige opplevelser i naturen
- bevisst deres ansvar for å gi barn opplevelser som knytter dem følelsesmessig til naturen
- bevisst deres ansvar for at barn beveger seg nok i barnehagen også med økt hjertefrekvens.

Temaer som belyses: ta vare på opplevelsen, hvordan lærer barn seg naturen, naturen som dannelsesarena, bevegelsesarena og lekearena. Gjennom å arbeide med temaet på denne måten, styrker vi barnehagen som læringsarena. Enkelt friluftsliv for barn fra 1–6 år.

Lars Maanum er barnehagelærer, inspirator og naturbarnehagens far i Norge. Han har over 40 års erfaring fra arbeid med barn i natur, 21 år som styrer i Steinbråten naturbarnehage, 8 år som områdeleder i Rudene barnehageområde og 5 år fra Vangen skistue og Leirskole. Han er kjent som en inspirerende kursholder og turleder.

VANN året rundt i barnehagen

Kursholder: **Knut Monssen**

Kurs 86 F
Fredag 30.10
13.30–15.30

• ALLE

Vannsekken er et praktisk pedagogisk materiell utviklet av Norsk Vann, Tekna og Hamar naturskole for bruk i barnehager og grunnskolen. Vannsekken har fokus på vann som ressurs, vann i ulik form, fase og som spennende forskning hele året. Du får ideer til oppgaver sommer som vinter, alt knyttet opp mot pedagogiske mål i læreplanen. Utstyret du trenger har du allerede hjemme i kjøkkenbenken.

Hamar Naturskole (en del av grunnskolen i Hamar kommune) underviser elever på Hedemarken (og på landsbasis) i praktiske og konkrete øvinger i emnene skog, vann, kulturminner i utmarka og friluftsliv. Kurset arrangeres i samarbeid med Norsk Vann.

Begrip matematikk, betydningen av konkrete og begreper i undervisningen

KURSHOLDER: **Elin Natås**

Kurs 87 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

• ALLE

Kurset knytter grunnleggende begreper til matematisk forståelse. Jeg viser hvordan konkrete og begreper kan gå "hånd i hanske" fra barnehagen og gjennom grunnskolen. Sammenhengene mellom grunnleggende begreper, konkrete begreper og fagbegreper blir demonstrert. Jeg vektlegger også betydningen av å forstå latin har for matematisk begrepsforståelse og mestring av faget. Kurset passer for alle som underviser i grunnskolen og for spesialundervisning.

Natås er spesialpedagog ved Senter for Bedre Læring, del av et team som kartlegger mulige årsaker til utfordringer med læring og atferd og har erfaring med elever med forskjellige former for konsentrasjons- og lærevansker.

Nysgjerrigper i realfag – med vekt på eksperimenter og metode

KURSHOLDER: **Frode Skjold**

Kurs 88 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

• LEDERE

Eksperimenter pirrer nysgjerrigheten! Vi gjør enkle praktiske forsøk som skaper energi i klasserommet og fungerer som kick-startere på nysgjerrigperprosjekter. Nysgjerrigpermetoden gjennomgås og utdypes med eksempler fra skolehverdagen. Metoden er en sekstrinns «oppskrift» på hvordan man kan gjennomføre et forskningsprosjekt sammen med elevene. Målet er at alle deltakere skal føle seg trygge i bruken av metoden etter endt kurs.

Frode Skjold er ressurslærer for Nysgjerrigper og tilsatt ved Ulsmåg skole i Bergen. Han har gjennom en årrekke forsket på små og store problemer med elevene sine. Det koker og syder i Frodes klasserom. Kurset arrangeres i samarbeid med Norges forskningsråd.

Insekter og kryp, natur – opplevelser i miniatyr

KURSHOLDER: **Torgeir Solberg**

Kurs 89 F
Fredag 30.10
09.00–12.00

• BHG
• SFO

Insektene er verdens mest mangfoldrike dyregruppe, dette bør barnehageansatte ta tak i! Kurset dreier seg om å skape engasjement hos barnehagebarn forsmåkrypene rundt oss. Dette er ikke først og fremst et kunnskapskurs, kursholder har jobbet i barnehage, og kurset er praksisnært. Vi ser på aktiviteter man kan gjøre med barn. Insekter og kryp er ikke skummelt eller ekkelt, men en naturopplevelse i miniatyr!

Torgeir Solberg er lærer i ungdomsskolen. Kurset bygger på erfaringen han har gjort seg gjennom 5 år som barnehageassistent i Lørenskog. Torgeir har et stort engasjement for insekter!

Tallforståelse – skap matematikkglede ved hjelp av åpne oppgaver

KURSHOLDER: **Renate Strandseter Fleitscher**

Kurs 90 F
Fredag 30.10
09.00–12.00

• S.TRINN

Kurset viser eksempler på hvordan man kan jobbe med tallforståelse på 1.–4. trinn. Det vil bli lagt vekt på hvordan man kan bruke samtale, åpne oppgaver og konkretiseringsmateriell for å skape en god og variert matematikkundervisning. Kursdeltagerne vil bli presentert for oppgaver de kan ta med til eget klasserom. Oppgavene er lette å tilpasse ulike nivåer og legger opp til at elevene er aktive og deltagende.

Renate Strandseter Fleitscher har jobbet mange år som lærer i Osloskolen og jobber nå som kontaktlærer og matematikklærer ved Nordpolen skole. Tidligere har hun bl.a. jobbet i Utdanningsadministrasjonen som fagansvarlig for matematikk, og som kursholder og veileder i matematikk på ulike skoler i Oslo.

Mattelek

KURSHOLDER: **Randi Lauvland Sundby**

Kurs 91 F
Fredag 30.10
13.30–15.30

 BHG

Dette aktive kurset om Mattelek gir deltakerne en mengde konkrete og morsomme ideer til hvordan de kan engasjere barn til å leke med matematikk. Kurset gir inspirasjon til å ta i bruk mattelek i barnehagen. Gjennom Mattelek styrkes barns nysgjerrighet og lyst til å utforske matematiske sammenhenger og de får en lettfattelig oversikt over sentrale matematiske begreper.

Randi Lauvland Sundby er forfatter av Mattelek. Hun er pedagogisk fagutvikler og kursholder i Læringsverkstedet barnehager. Hun er en inspirerende og engasjert kursholder.

Begrip med begreper; Begynneropplæring i matematikk

KURSHOLDER: **Gunvor Sønnesyn**

Kurs 92 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

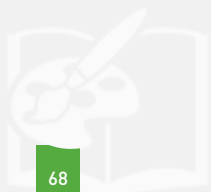
 S.TRINN
 LEDERE

En enkel innføring i hvordan vi lærer, og en presentasjon av arbeidsmetoder, konkretiseringsmaterieell og læreverk som bygger opp under en systematisk begrepsundervisning brukt i begynneropplæringen i matematikk. Metoden er basert på Magne Nyborgs begrepsundervisning. Kurset passer for lærere, spesialpedagoger og ledere i skolen som ønsker å gi elevene en god start i matematikkfaget. Metoden er spesielt godt egnet for skoler med elever med flerspråklig bakgrunn.

Gunvor Sønnesyn jobber til daglig i Pedverket as. Hun er en ofte brukt kursholder i både innland og utland. Hun har arbeidet med begynneropplæring i matematikk, begrepsundervisning og PASS intelligens teori. Kurset arrangeres i samarbeid med Tell forlag.

Kunst og håndverk

Kunstcollage Workshop (med kunstneren Fru Bugge)

KURSHOLDER: **Hilde Bugge**

Kurs 93 F
Fredag 30.10
12.00–15.00

• BHG
• SFO
• S.TRINN

Lær hva collage er, og hvilke teknikker som benyttes. På kurset vil deltagerne lage sin egen collage (bilde) på lerret. Dette blir tre kreative, morsomme og barnslige timer. Du trenger ingen kunstneriske forkunnskaper. Deltakerne betaler i tillegg til kursbillett kr 115,- ved oppmøte for materiell. Velkommen til workshop med Fru Bugge!

Fru Bugge er en urban kunstner inspirert av Streetart og Pop-art. Hun lager storformat collager med papirsøppel som hovedmedium og har hatt utstillinger i inn- og utland. Se mer på www.frubugge.com, @hildebugge på Instagram og facebook/Art by Fru Bugge.

Installasjoner i barnehagen

KURSHOLDERE: **Anneke von der Fehr og Tona Gulpinar**

Kurs 94 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

• BHG

Hvordan kan vi la oss inspirere til lek i barnehagen med utgangspunkt i installasjon. Vi vil vise til vårt eget prosjekt «Be extended», og vi vil se på andre installasjoner og hvordan disse kan danne grunnlag for inspirasjon til videre lek i barnehagen. Vi vil leke og eksperimentere sammen i en workshop som omhandler installasjon.

Anneke von der Fehr er billedkunstner og førsteamanuensis i kunst og håndverk. Tona Gulpinar er førskolelærer, billedkunstner og høgskolelektor i forming. Begge to underviser på Barnehagelærerutdanningen på høgskolen i Oslo.

Forming med barn – materialer og teknikker

KURSHOLDER: **Trude Iversen**

Kurs 95 F
Fredag 30.10
09.00–12.00

● BHG

Forming med barn handler ofte om de gode prosessene. Kurset vektlegger erfaringsdeling fra prosjekter på en småbarnsavdeling med fokus på bredde i materialer og teknikker. Kurset utforsker materialer og teknikker med fokus på prosess – en lekende tilnærming! Målet med kurset er å gi bredde til arbeidet med fagområdet Kunst, kultur og kreativitet i barnehagen – til inspirasjon!

Trude Iversen er faglærer i Kunst og håndverk med videreutdanning i barnehage- og småbarnspedagogikk. Har jobbet som kunst og håndverklærer i ungdomsskolen, faglærer i kunst, kultur og kreativitet ved barnehagelærerutdanningen på HiOA, pedagogisk leder på småbarnsavdeling.

Stor formingsglede med avform

KURSHOLDER: **Tor Eirik Magnussen**

Kurs 96 F
Fredag 30.10
09.00–15.00

● ALLE

Et 100% praktisk kurs, med «Bli Glad Og Fornøyd-Garanti». Vi fortsetter suksessen med formingsglede. Og i år blir alt vi tidligere har opplevd på kurs med meg, erstattet med nye spektakulære og kreative teknikker som alle får til uten forkunnskaper. Og det blir som vanlig høyt under taket, med latter, klin og konstruktiv lek. Ta med maleklær, og en kasse til kunsten din.

Det bor en kunstner i alle, bare vi legger listen på rett plass. Dette har vært mottoet og en rød tråd igjennom mer enn 2000 formingskurs holdt av Tor Eirik Magnussen.

Dans og musikk

Musikk med smårollingene i barnehagen. Hvorfor og hvordan drive musikkarbeid med 1–3-åringene

KURSHOLDER: **Bente Bogen**

Kurs 97 F
Fredag 30.10
09.00–13.00

● BHG

Praktisk musikkarbeid med 1–3-åringene i barnehagen med eksempler på sanger, regler, bevegelse, lydarbeid og spill på instrumenter. Kort teoridel om barns musikalske og sansemotoriske utvikling.

Bente Bogen driver privat musikkpedagogisk praksis med Musikk fra livets begynnelse-grupper, kursing av barnehagepersonale, individual- og gruppeundervisning på piano, gitar og fele samt barnekor og damekor i Oslo. Hun er utdannet musikkpedagog ved Bergen lærerhøyskole, Universitetet i Oslo og Barratt Due musikkinstitut.

Dans som kulturell møteplass 5.–7.trinn

KURSHOLDERE: **Annette Brandanger og Richa Chandra**

Kurs 98 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

● M.TRINN

Inspirerende innføring i kreativ dans som omfatter kreative oppgaver, øvelser i rombruk og i tillegg en introduksjon til enkel bollywooddans. Deltakerne får til slutt tips og råd om hvordan en elevgruppe med dette som utgangspunkt kan samarbeide om å lage og vise frem eget arbeide. Deler av innhold fra pilotprosjekt tilbudt utvalgte Osloskoler 2013–2015.

Annette Brandanger er utøvende danser/ koreograf og pedagog med utdanning fra Kunsthøyskolen i Oslo og Laban Centre London. Richa Chandra er danser og instruktør i indisk klassisk dans, folkedans og bollywooddans med graden bachelor i Kathak fra Open College Network i Storbritannia. Kurset arrangeres i samarbeid med Dans i Skolen.

Lekerbisken! Lek med musikken – musikk i leken

KURSHOLDER: **Beate Brox**

Kurs 99 F
Fredag 30.10
13.00–15.00

• B.TRINN

Dette er et inspirasjonskurs med mange artige og praktiske musikkleker. Det stilles ingen krav til notekunnskap, og vi bruker ikke instrumenter. Med rytme, herming, lytting og latter prøver vi ut aktiviteter du kan ta med deg overalt, ikke bare i klasserommet. Her kan alle som har musikk på timeplanen hente noen tips.

Beate Brox er musikkpedagog med fordypning i musikkformidling. Hun har jobbet i grunnskolen og kulturskolen og har utstrakt turnèvirksomhet for Den kulturelle skolesekken og Rikskonsertene. Hun har skrevet flere fagbøker, og dette kurset tar utgangspunkt i Lekerbisken, en samling morsomme og inspirerende musikkleker. Kurset arrangeres i samarbeid med Norsk Musikkforlag.

Musisk glede i klasserommet

KURSHOLDERE: **Hege Busterud og Catherine Nyland**

Kurs 100 F
Fredag 30.10
09.00–12.00

• BHG
• SFO
• B.TRINN

Kurset vil by på praktisk og musisk glede og lek gjennom sang, rytme, lytte og spilleaktiviteter, dans og drama. Noen av aktivitetene kan fint brukes i språk- og begrepslæring. Aktivitetene kan tas i bruk med en gang i klasserommet eller ute. Ta med deg den stemmen du har, godt humør og klær du kan bevege deg i. Forkunnskaper i musikk er ikke nødvendig.

Hege Busterud er musikkterapeut og allmennlærer. Hun er lærer ved Vang skole og musikkterapeut på Austjord i Hønefoss. Catherine Nyland har treårig musikkutdanning og er allmennlærer. Hun er lærer ved Tyristrand skole.

Musisk lek gjennom lyd – stemme – bevegelse

KURSHOLDER: Svein Fuglestad

Kurs 101 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

• BHG
• SFO
• S.TRINN

Målet med kurset er å gi ny inspirasjon og mot til å sette i gang musiske aktiviteter i barnehage og småskole, og samtidig vise at lek med musikk kan stimulere barns skapende evner og sosial kompetanse. Med utgangspunkt i lyd, stemme, bevegelse og kroppens instrument vil vi utforske, eksperimentere og komponere på ulike måter. Deltagelse på kurset krever ingen spesielle forkunnskaper i musikk eller ferdigheter på instrumenter.

Svein Fuglestad er høgskolelektor i musikk ved Høgskolen i Oslo og Akershus, med lang erfaring fra undervisning av studenter på barnevern, barnehagelærere og muntlig fortelling og drama og teaterkommunikasjon. Han har jobbet musikkterapeutisk med barn og voksne, og har jobbet på *Aksept – senter for alle berørt av hiv*, Kirkens Bymisjon i mer enn 20 år.

Gylne musikkmøter med de yngste barna i barnehagen

KURSHOLDER: Anne Granum

Kurs 102 F
Fredag 30.10
09.00–11.30

• BHG

Kurset løfter frem en praksis og de yngste barnas stemme i musikkmøtene. Kurset formidler tanker og funn rundt gylne musikkmøter mellom de yngste barna og en musikanter i barnehagen. Hvordan musikk i møte med de yngste barna kan frembringe intens kontakt, konsentrasjon, lydhørhet, likeverdig dialog og respekt. Nøkkelord kan være improvisasjon og kommunikasjon der ord blir erstattet av toner, der barna selv bestemmer hvordan de vil forholde seg til musikken.

Anne Granum er pedagogisk leder på en småbarnsavdeling. Har over 30 års erfaring fra barnehagearbeid, som styrer og pedagogisk leder. Våren 2012 fullførte hun en master i barnehagepedagogikk ved HIOA «Hvilke muligheter har de yngste barna til å tre frem som subjekt i møte med utøvende musiker».

Lidele galen lidele god – folkemusikk på nytt

KURSHOLDERE: **Siri Haukenes** og **Nina Engesnes**

Kurs 103 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

• BHG
• SFO
• S.TRINN

Både barnehage og skole skal bidra til at barna får styrket sin kulturelle identitet og gjøre dem kjent med kunst, kultur, tradisjoner og levesett. Kjennskap til norsk vokal folkemusikk kan være med på å styrke dette. Kurset tar sikte på å vise at folkemusikken er aktuell, morsom og anvendelig for barn i alle aldre. Kurset er praktisk (TA MED INNESKO!) med fokus på sanger, bevegelsessanger, sangleker og danser, samt enkle vokale arrangementer. Materialet er for det meste hentet fra sangboka og CD'en «Lidele galen, lidele god», Norsk Musikkforlag 2001. Boka med CD kan evt kjøpes på kurset (kr 350,-).

Siri Haukenes og Nina Engesnes underviser begge i musikk på fakultet for Lærerutdanning ved Høgskolen i Oslo og Akershus. Boka «Lidele galen lidele god» er basert på praktisk erfaring med bruk av folkemusikk i Barnehagelærerutdanningen.

Musikk i barnehagen

KURSHOLDER: **Lars Lødemel Iversen**

Kurs 104 F
Fredag 30.10
09.00–12.00

• BHG

Et praktisk kurs i musikk for alle som jobber i barnehage. Del-takerne lærer seg musikkaktiviteter som kan brukes med alle aldersgrupper. Kurset inspirerer til bruk av musikk i det dag-lige, og er for alle som liker musikk!!

Lars Lødemel Iversen er utdannet barnehagelærer (HiOA) og musikkpedagog (Barrat Due musikkinstitut). Han har tidligere jobbet ved Barrat Due musikkinstitut, og er for tiden musikk-pedagog i Læringsverkstedet DoReMi på Jessheim.

Syng og lær naturfag

KURSHOLDERE: **Tom Næss og Margaret Heldor**

Kurs 105 F
Fredag 30.10
09.00–12.00

- BHG
- SF0
- S.TRINN

Kurset gis i forbindelse med den rykende ferske utgivelsen av Syng og Lær Naturfag. Boken (også Ebok) inneholder sanger med morsomme og lærerike oppgaver om dyr og natur. Sangene er innspilt med sang, og som karaoke spor! Dette er den femte boken i rekken av Syng og Lær bøkene. I tillegg til skolebruk er materialet godt egnet for de eldste barna i barnehagen.

Tom Næss har arbeidet med den populære Syng og Lær serien siden 90 tallet. Han er musikkpedagog, musikkterapeut og førsteamanuensis ved Norges Musikkhøgskole. Margaret Heldor er lærer og pedagogisk konsulent for Syng og Lær serien. Kurset arrangeres i samarbeid med Norsk Noteservice AS.

Dans i barnehagen

KURSHOLDER: **Björg Grete Olsen**

Kurs 106 F
Fredag 30.10
14.30–16.00

- BHG

Kurset tar dere med inn i en undervisningstime på lik linje med kursopplegget som benyttes ved våre kurs for målgruppen. Vi viser dansen forent med begrepsopplæring, motorisk og sosial trening. Bevegelsene er enkle som de husker uavhengig av tid, sted og fysikk. Målrettet fokus og konsentrasjon gir økte læringsresultater.

Björg Grete Olsen er dansepedagog, daglig leder og eier av Björg Gretes danseskole. Hun har 25 års arbeid med musikk og barn, både funksjonsfriske og personer med nedsatt funksjonsevne. Danseskolen har faste kursopplegg ved flere barnehager i Oslo og omegn.

SANG, spill og SPRELL 6–13 år

KURSHOLDER: **Tone Ophus**

Kurs 107 F
Fredag 30.10
09.00–12.00

☉ SFO
☉ B.TRINN

Ønsker du å fornye repertoaret ditt og få ny inspirasjon? Dette er et praktisk-metodisk kurs der du vil få nye idéer til sang, lek og rytmikk. Gjennom en herlig blanding av bevegelsessanger, rytme og musikkdramatisk lek vil vi samtidig jobbe med mange av kompetansemålene som Kunnskapsløftet beskriver for 2., 4. og 7. trinn. Materialet er hentet fra kursholderens læringsmateriale *Sang, spill og sprell 1* som kan kjøpes på stedet. Husk lette klær og innesko!

Tone Ophus er førstelektor i musikk ved grunnskolelærerutdanningen på HiOA. Hun har lang erfaring som lærer i grunnskole og lærerutdanning, og er freelance kursholder innen bl.a. rytmisk musikkpedagogikk. Hun er også aktiv som dirigent, musiker, arrangør og komponist.

Sangkort med tegnstøtte

– et praktisk innføringskurs for nybegynnere og viderekomne tegnspråkkyndige

KURSHOLDER: **Kari Anna Sandvik**

Kurs 108 F
Fredag 30.10
13.00–15.00

☉ BHG
☉ SFO
☉ S.TRINN

Lær deg 160 tegn til 19 kjente sanger. Alle bruker tegn i sitt naturlige kroppsspråk, og tegnspråk er en videreutvikling av dette. Sang og musikk er en morsom og motiverende måte å lære seg nye tegn på. Dette kurset passer for deg som ønsker å lære nye tegn, og for deg som trenger argumenter for å lære tegn til andre.

Kari Anna Sandvik er førskolelærer og spesialpedagog med 25 års tegnspråkpraksis. I samarbeid med Barnebokforlaget har hun utviklet Sangkort med tegnstøtte, som kom ut i juni 2014. Kurset arrangeres i samarbeid med Barnebokforlaget AS.

Ukulele på 1-2-3

KURSHOLDER: **Elisabeth Thormodsrud**

Kurs 109 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

• ALLE

Det er enkelt å lære å spille ukulele. Mange har innført ukulele i skolen. Barnehager bruker ukulelen som akkompagnement til sangstunder. Kurset viser en lettfattelig metodikk som gjør det enkelt å spille sanger i barnehagen og hjemme og undervise i ukulelespill i skolen. Ta med egen ukulele, lån ukulele av oss eller kjøp ukulele av typen Sunlite US100T, spesialdesignet for opplæring, på kurset.

Elisabeth Thormodsrud er spesialpedagog, lærer i musikk og forfatter av bokserien Gøy med ukulele.

Trommekurs med djembe

KURSHOLDER: **Martin Ulvin**

Kurs 110 F
Fredag 30.10
09.00–12.00

• ALLE

Det er ikke uten grunn at djemben har blitt så populær i moderne musikkundervisning: den er dynamisk, lettspilt, lett kontrollert, klinger behagelig og det er lett å manipulere hendene til å få frem flere anvendelige lyder – med djemben får man fokusert på musikaliteten! I dette kurset vil du lære grunnleggende djembemetodikk i tillegg til at du får styrket din egen spilleteknikk på instrumentet. Kurset passer for både nybegynnere og for den som har spilt fra før.

Martin Ulvin jobber til daglig som freelancemusiker og musikkpedagog. Som korpsdirigent og med pedagogutdanning fra Norges Musikkhøgskole har han lang erfaring med samspillsundervisning for barn.

Trommekurs med djembe

KURSHOLDER: **Martin Ulvin**

Kurs 111 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

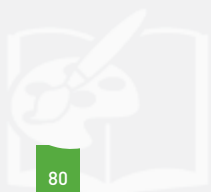
• ALLE

Det er ikke uten grunn at djemben har blitt så populær i moderne musikkundervisning: den er dynamisk, lettspilt, lett kontrollert, klinger behagelig og det er lett å manipulere hendene til å få frem flere anvendelige lyder – med djemben får man fokusert på musikaliteten! I dette kurset vil du lære grunnleggende djembemetodikk i tillegg til at du får styrket din egen spilleteknikk på instrumentet. Kurset passer for både nybegynnere og for den som har spilt fra før.

Martin Ulvin jobber til daglig som freelancemusiker og musikkpedagog. Som korpsdirigent og med pedagogutdanning fra Norges Musikkhøgskole har han lang erfaring med samspillundervisning for barn.

Fysisk aktivitet Helse

Idrettens grunnstige

KURSHOLDER: **Kristin B. Axberg**

Kurs 112 F
Fredag 30.10
09.00–12.00

 ALLE

Idrettens grunnstige er et gjennomprøvd aktivitetskonsept for barn og inneholder totalt 500 øvelser og beskrivelser. Dette er enkle og morsomme øvelser innenfor koordinasjon, balanse, rytme, spenst, benk, matte, trampett, parøvelser, ball og ringer. Eksempler på organisering i sal blir også vist. For å få fullt utbytte av kurset: ta med treningstøy og bli med på øvelsene.

Kursholder er ansatt i Norges gymnastikk- og turnforbund og er også tilknyttet Norges Idrettshøgskole, seksjon for kroppssøving og pedagogikk og doktorgradsprosjekt innenfor området «Turn i skolen». Kristin er en erfaren kursholder innen gymnastikk og turn. Kurset arrangeres i samarbeid med Norges gymnastikk- og turnforbund.

Eventyryoga

– Myk, sterk, leken og glad!

KURSHOLDER: **Anita Berge**

Kurs 113 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

 BHG
 SFO
 S.TRINN

Lær å bruke yoga i arbeidet med barn fra 2–8 år. Bli med på en lekende, kreativ og morsom yogatime slik den ville blitt undervist til barn. Etterpå gjennomgår vi yogastillingene og -lekene og lærer om sikkerhet og variasjoner. Du lærer også pusteteknikker og avslapningsøvelser. Du trenger ikke forkunnskaper i yoga, men må ha med sklisikker yogamatte og behagelige klær.

Anita Berge er utdannet førskolelærer, musikk lærer, kulturarbeider og yogainstruktør og driver Alveslottet Dukketeater. Hun jobber også som yogalærer på Y-yoga, YogaVayu og BackinTheRing Bergen.

Røris / Minirøris

KURSHOLDERE: **Christina Engebretsen og Maddan Yran**

Kurs 114 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

• ALLE

Røris og Mini-Røris er et perfekt verktøy for deg som på en enkel og lystbetont måte ønsker å få inn mer bevegelse i barnehagen, på skolen og SFO. Enkle funksjonelle bevegelser til musikk, som kan gjøres i barnehagen, i klasserommet, i gymsal på SFO og i skolegården. Moro, enkelt og variert. Felles teoridel, før vi deler opp på den praktiske delen. Kom gjerne i treningsklær. Se mer på www.friskissvettis.no. Røris-CDen kan kjøpes på stedet for 250,- (ta med kontanter) eller bestilles for kr. 300,-.

Christina Engebretsen er utdanningsansvarlig i Friskis&Svettis i Norge. Christina var med og introduserte Røris i Norge i 2007 og har holdt kurs siden da. Maddan Yran er utdanningsansvarlig i Friskis&Svettis i Oslo og kursholder på Røris og MiniRøris.

Sprell levende!

KURSHOLDER: **Hege Heiestad**

Kurs 115 F
Fredag 30.10
09.00–12.00

• BHG

Det barn ofte ønsker mest av alt, er gode aktivitetsopplevelser sammen med andre barn og voksne. Hvis opplevelsene i tillegg gir rom for samspill, variasjon, utforskning og undring, er du på god vei til å gi dem et solid aktivitetsgrunnlag som de vil nyte godt av både under oppveksten og som voksne. Dette kurset bygger på boka Sprell levende, en bok full av aktivitetsforslag for barn fra 1-3 år. Bli med på en inspirerende Sprell-time!

Hege Heiestad er spesialist i barne- og ungdomsfysioterapi MNFF, og jobber som daglig leder i firmaet Sprell levende AS. Hun har også videreutdanning innen coaching og idrettsfysioterapi, og er svært engasjert i temaet barn og fysisk aktivitet. Kurset arrangeres i samarbeid med GAN Aschehoug.

Fra barnehage til skole – aktivitet, mestring og glede!

KURSHOLDERE: **Kari Johanne Kaardal og Nina Rønneberg Nielsen**

Kurs 116 F
Fredag 30.10
09.00–12.00

● BHG

Kurset er inndelt i en teoridel og en praktisk del. Teoridelen inneholder blant annet en innføring i barns motoriske utvikling og ferdighetsnivå i 5–6 års alderen. Den praktiske delen består av 5 tema med tilhørende aktivitetsprogram. Gjennom grov- og finmotoriske øvelser får barna trening i kroppsbeherskelse, koordinasjon og bevegelse, som blant annet er grunnleggende for forming av bokstaver og sammenhengende skrift. Aktivitetene er satt i en ramme hvor språk, konsentrasjon, rytme, sang og sosialt samspill er en naturlig del av opplegget.

Kari Johanne Kaardal er fysioterapeut for barn og Nina Rønneberg Nielsen er ergoterapeut for barn. Begge jobber i bydel Vestre Aker i Oslo og har lang erfaring med forebygging og behandling av barn i førskole- og skolealder. De har skrevet boken *Fra barnehage til skole – aktivitet, mestring og glede!* Kurset arrangeres i samarbeid med GAN Aschehoug.

Bli trygg i friluft – grunnleggende friluftslivskunnskap

KURSHOLDER: **Annika Ljungström**

Kurs 117 F
Fredag 30.10
13.00–15.30

● ALLE

For å kunne ta med barn og unge ut i naturen må du som pedagog være trygg i naturen. Kurset gir opplæring i grunnleggende friluftsliv, bekledning, pakking av sekk, orientering, sikkerhet, bål og leirlaging og byr på noen enkle grep i forhold til lederrollen i friluft. Kurset arrangeres utendørs, ta på egnet tøy og sko.

Naturveilederne fra Oslofjordens Friluftsråd (OF) er utdannet innen friluftsliv, pedagogikk, idrett og folkehelsearbeid. OF arbeider for mer og bedre uteaktivitet i skole, SFO og barnehage, hvert år er over 4000 barn og 1200 voksne deltakere på våre kurs og aktivitetsdager. Se www.oslofjorden.org. **NB! Kurset arrangeres ved Sognsvann, følg skilt fra t-banestasjonen.** Kurset arrangeres i samarbeid med Oslofjordens friluftsråd.

Mindfulness i barnehagen – nøkkel til nærvær, empati og relasjonskompetanse

KURSHOLDERE:

Anne Sælebakke, Hilde Vrangsagen og Mona Teresa Vandrør

Kurs 118 F
Fredag 30.10
09.00–15.00

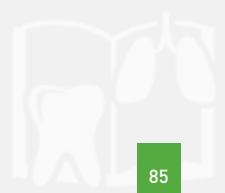
 BHG

Mindfulness, på norsk oppmerksomt nærvær, handler om å samle seg og være tilstede. Det er en måte å trene sin evne til å være nærværende og empatisk, styrke og utvikle omsorgsevne og relasjonskompetanse. I tillegg bidrar nærværstrening til å redusere stress og skaper gode pusterom for små og store i hverdagen. Kurset er praktisk rettet med eksempler fra Lia barnehage.

Anne Sælebakke (www.anneselebakke.no), prosjektleder og forfatter av boken *Barn i balanse – nærvær og empati i barnehagen*. Fra Lia barnehage: Hilde Vrangsagen førskolelærer, livsstyrketrener, gestaltterapeut og daglig leder, Mona Teresa Vandrør, fagleder og sanseminister.

Norsk

Hvilke bøker er det ungdom vil lese? Hvordan øke litteraturinteressen blant elever?

KURSHOLDERE: **Bjarte Bakken og Kristin Li**

Kurs 119 F
Fredag 30.10
13.30–15.30

● **U.TRINN**

Bjarte Bakken og Kristin Li fra Foreningen !les presenterer nyere skjønnlitteratur og sakprosa som ungdom selv sier de ønsker å lese. Bakken og Li tar utgangspunkt i anmeldelser ungdom har skrevet i Uprisen og sakprosamagasinet Faktafyk. Lærere vil også få nyttige tips til hvordan de kan jobbe med samtidslitteratur i klasserommet.

Bjarte Bakken er prosjektleder for Uprisen og Ungdommens kritikerpris i Foreningen !les. Kristin Li er prosjektleder for Faktafyk og ansvarlig for lærerressurser i Foreningen !les. Kurset arrangeres i samarbeid med Foreningen !les.

En god start i lese- og skriveopplæringen

KURSHOLDER: **Kari Kolbjørnsen Bjerke**

Kurs 120 F
Fredag 30.10
09.00–12.00

● **S.TRINN**

Hvordan sikrer du som lærer en god start i lese- og skriveopplæringen? Kurset presenterer viktige prinsipper for begynneropplæringen i norsk og hvordan arbeidet med lesing og skrivning kan videreføres fra 1. til 2. og 3. trinn. Du får nyttige tips til bruk av interaktiv tavle i norskundervisningen. Vi viser eksempler fra trykte og digitale læremidler i Gyldendals nye norskverk for barnetrinnet, Salto.

Kari Kolbjørnsen Bjerke er utdannet allmennlærer og spesialpedagog og har master i Læring og tilpasset opplæring Utdanningsledelse. Kari har jobbet som kontaktlærer på småskoletrinnet, nå rådgiver i lesing i Bærum kommune, medforfatter på Salto, Gyldendals nye norskverk for barnetrinnet. Kurset arrangeres i samarbeid med Gyldendal Undervisning.

Hva er god skriveopplæring?

KURSHOLDER: **Ane Bjøndal**

Kurs 121 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

● **M.TRINN**

På dette kurset presenterer vi sentrale prinsipper for en strukturert og modellerende skriveopplæring på mellomtrinnet. Det gis praktiske tips til hvordan imøtekomme den reviderte læreplanens krav om systematikk i skriveopplæringen. Du vil også få tips til hvordan du kan bruke interaktiv tavle som en naturlig del av undervisningen. Vi viser eksempler fra trykte og digitale læremidler i Gyldendals nye norskverk for mellomtrinnet, Salto.

Ane Bjøndal er lektor med mastergrad i lesing og skriving. Hun har lang undervisningserfaring fra barneskolen. Ane jobber i dag som lese- og skriveveileder på Nesoddtangen skole. Hun er medforfatter på Salto, Gyldendals nye norskverk for barnetrinnet. Kurset arrangeres i samarbeid med Gyldendal Undervisning.

Fortelling og den gode samlingsstund: Grunnleggende fortellerteknikk

KURSHOLDER: **Beathe Frostad**

Kurs 122 F
Fredag 30.10
10.00–16.00

● **BHG**
● **SFO**
● **S.TRINN**

Et kurs i muntlig fortelling der vi også tar oss tid til å se på rammene rundt den gode fortellerstund/samlingsstund. Du får lære fortellerens grunnleggende teknikker og hvordan du får liv i et eventyr. Vi gjør øvelser som setter fantasien i sving og som får tungen til å løpe løpsk. Krever ingen forkunnskap.

Beathe Frostad har vært utøvende forteller siden 1996. I tillegg til turnevirksomhet med egne forestillinger, har hun jobbet i mange prosjekter med å få barn og ungdom til å fortelle og dikte fortellinger.

Norsk på ungdomstrinnet

– teksttyper, skriverammer, eksempeltekster og andre skrivegrep

KURSHOLDERE: **Johannes Groseth og Marit Jensen**

Kurs 123 F
Fredag 30.10
13.00–16.00

● U.TRINN

Skrijving er en av de grunnleggende ferdighetene som har fått mye fokus det siste året. Forfatterne av norskverket, Saga, gir deg et kurs fylt med gode tips og eksempler som kan brukes i skriveopplæringen. De kommer blant annet inn på formålet med skrijving, ulike teksttyper, skriverammer og viktigheten av eksempeltekster.

Marit Jensen har mange års undervisningserfaring fra grunnskolen, og har også arbeidet som skoleleder. Hun har vært ansatt som pedagogisk veileder i Utdanningsetaten i Oslo kommune. Hun jobber for tiden som assisterende rektor på Morellbakken skole i Oslo. I tillegg driver hun konsulentfirmaet Endringsagentene. Johannes Groseth har bakgrunn som bibliotekar og er medforfatter på Saga. Kurset arrangeres i samarbeid med Fagbokforlaget.

Sjakklek på Slottsplassen

KURSHOLDER: **Mari Atlanta Lunde**

Kurs 124 F
Fredag 30.10
10.00–11.30

● BHG
● SFO
● B.TRINN

Denne turen gjør sjakkspillet til en utelek. Gåter knyttet til sjakkbrikker, fører deltakere rundt på Slottsplassen og i Slottsparken. Kanskje siste trekk fører oss til kongen? Heter han Karl Johan eller Magnus Karolus? *Fremmøte ved Karl Johan statuen foran slottet.*

Mari Atlanta Lunde er førskolelærer/lærer/spesialpedagog/audiopedagog og autorisert Oslo-guide og manusforfatter. Hun har spesialisert seg på guidede tematurer knyttet til Oslos historie og kultur for alle aldersgrupper. Kurset arrangeres i samarbeid med Oslo Guidecompany.

Drager, spøkelser og troll i Gamlebyen

KURSHOLDER: **Maria Atlanta Lunde**

Kurs 125 F
Fredag 30.10
13.00–14.30

☉ BHG
☉ SFO
☉ B.TRINN

Hva passer bedre om høsten og i Halloweentiden, enn å fortelle om Oslos egne troll, drager og spøkelser? Vår vandring går gjennom byens gamle ruiner, i skyggen av Ekeberg skråningen, der Edvard Munch hørte skriket og Ekebergtrollet bor. *TUren starter på St Hallvards plass.*

Mari Atlanta Lunde er førskolelærer/lærer/spesialpedagog/audiopedagog og autorisert Oslo-guide og manusforfatter. Hun har spesialisert seg på guidede tematurer knyttet til Oslos historie og kultur for alle aldersgrupper. Kurset arrangeres i samarbeid med Oslo Guidecompany.

Lær med oss!

Lese og skrivestrategier på 5.–10-trinn

KURSHOLDERE: **Mette Moseby og Randi Ransberg**

Kurs 126 F
Fredag 30.10
09.00–12.00

☉ M.TRINN
☉ U.TRINN

Kurset inneholder presentasjon av ulike lese- og skrivestrategier. Alle strategiene som blir presentert skal prøves ut i praksis slik at hver enkelt lærer får erfaring med dem. Det legges vekt på dialog og erfaringsdeling under kurset. Strategiene er enkle å ta i bruk, og de kan benyttes i de fleste fagene i grunnskolen.

Mette Moseby jobber i veiledningsgruppe på Kjelle videregående skole med bl.a lesing og skriving, språkopplæring og veiledning. Randi Ransberg underviser i norsk på Kjelle videregående, både i ordinære klasser og på tilrettelagt avdeling. Begge har holdt kurs for grunnskolelærere i Aurskog-Høland, Fet og Sørums i lese- og skrivestrategier fra 2013–2015.

Hvor har du det fra? (Ungdommens PFU)

KURSHOLDER: **Kjersti Løken Stavrum**

Kurs 127 F
Fredag 30.10
14.00–16.00

• **U.TRINN**

Hvor går grensene for hva som kan ytres i redaksjonsstyrte medier og sosiale medier? Kurset gir deg praktiske eksempler (SmartBoard), som du kan diskutere og reflektere over sammen med elevene. Samtidig får kursdeltakerne dilemmatrening av Presseforbundets generalsekretær. I pressen er det Vær Varsom-plakaten som regulerer rett og galt via Pressens Faglige Utvalg (PFU). Vi rigger for et Ungdommens PFU.

Kjersti Løken Stavrum er generalsekretær i Norsk Presseforbund. Hun har hatt lærere og hundretalls ungdommer på dilemmatrening i etikk. Hun har bl.a. bakgrunn som redaktør i Aftenposten og KK. Kurset arrangeres i samarbeid med Avis i skolen/Mediebedriftenes Landsforening.

Hva er god skriveundervisning?

KURSHOLDERE: **Gro Ulland, Christian Bjerke og Marit Midbøe Hagen**

Kurs 128 F
Fredag 30.10
09.00–12.00

• **B.TRINN**

God skriveundervisning gjør eleven i stand til å veksle mellom ulike skrivehandlinger og skrive ulike teksttyper. Kursholderne, som er Ordriktet-forfattere, gir eksempler på skriveoppgaver, skrivestrategier og skriverammer.

Bjerke er høgskolelektor ved HiØ, avdeling for lærerutdanning. Han ledet læreplangruppa for norsk under revisjonen av læreplanen i 2013. Ulland er høgskolelektor ved HiB, avdeling for lærerutdanning. Hun har lang erfaring som grunnskolelærer. Hennes spesialfelt er lesing. Hagen er lærer ved Solberg skole i Asker. Hun har jobbet 20 år i skolen, hovedsakelig på småtrinnet. Kurset arrangeres i samarbeid med Fagbokforlaget.

Hvordan kan vi øke elevenes leseforståelse og læringsutbytte?

KURSHOLDER: **Merete Wennevold**

Kurs 129 F
Fredag 30.10
09.00–11.00

● SKOLE
● LEDERE

Mange elever har en lite effektiv tilnærming til tekst. Vi må derfor gi dem arbeidsmåter som kan lette lesingen og læringen. Gjennom å forklare, modellere og demonstrere bruk av ulike strategier, vil elevene forstå hvorfor og hvordan de bør arbeide på en annen måte. Kurset gir en innføring i et stort antall strategier satt i system. Praktiske eksempler gir ideer til undervisning og hvordan elever kan fordype seg i fagstoff.

Merete Wennevold er lektor med nordisk hovedfag og spesialfelt leseforståelse/ læringsstrategier. Hun har lang erfaring med elever på ulike nivåer og holder kurs for lærere og elever, i tillegg til å undervise barn med lese- og skrivevansker.

Gråsoneeleven – ikke dyslektiker, men svak leser. Hvordan kan vi hjelpe?

KURSHOLDER: **Merete Wennevold**

Kurs 130 F
Fredag 30.10
12.00–14.00

● SKOLE

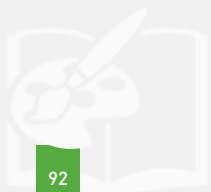
Gråsoneelever og dyslektikere har mange av de samme problemene. Dyslektikere får kanskje en IOP og hjelp. Gråsoneelevene vaker på kritisk grense år etter år, får beskjed om å lese lettlestbøker, men blir hengende mer og mer etter for hvert klassetrinn. De blir etter hvert sett på som late, umotiverte og lite arbeidsvillige. Hva kjennetegner gråsoneelever og deres lesevansker, og hvordan kan vi hjelpe dem?

Merete Wennevold er lektor med nordisk hovedfag og spesialfelt leseforståelse/ læringsstrategier. Hun har lang erfaring med elever på ulike nivåer og holder kurs for lærere og elever, i tillegg til å undervise barn med lese- og skrivevansker.

Sosial kompetanse

Relasjonsarbeid

LØRDAG
31.10.2015

Barnet viser vei – veien til samhandling med barn som er vanskelige å forstå og vanskelige å komme i kontakt med

KURSHOLDERE: **Lena B. Nettum, Mette Thiedemann og Greta Aagre**

Kurs 1 L
Lørdag 31.10
10.00–11.30

 ALLE

Vi deler erfaringer, refleksjoner og videoeksempler for å illustrere hvordan barnet kan vise vei i samhandlingen. Ved å tone oss inn på og lytte til barnets uttrykksformer, forstår vi barnet bedre. Ved å følge og speile barna etableres det en relasjon som gir rom for gjensidig lek og samhandling. Vi beveger oss inn i et landskap med tidlig relasjon og samspill, musisk improvisasjon og lek som en motvekt til dagens læringsfokus.

Kursholderne er musikkterapeuter på hvert sitt pedagogiske fagsenter på bydelsnivå i Oslo, og tilbyr musikkterapi til barnehagebarn med nedsatt funksjonsevne. De er også førskolelærere, med tilsammen over 35 års erfaring som musikkterapeuter ved fagsentrene.

Kunsten å holde knallgode foreldremøter

KURSHOLDER: **Patrick Glavin**

Kurs 2 L
Lørdag 31.10
09.00–12.00

● ALLE

Foreldremøter er en ofte misbrukt samarbeidsarena. Dette er et kurs i kunsten å holde knallgode foreldremøter. Det er flere suksessfaktorer og fallgruver når du skal holde foreldremøte. Ved sin inkluderende og lekende stil inviterer Patrick Glavin deltakerne til å sammen utvikle sine egne planer for sitt neste foreldremøte.

Patrick Glavin er veileder, coach og kursholder for SFO, lærere, ledere, barnehageansatte og foreldre. Han skrev i 2014 boka «Å undervise i sosial kompetanse».

Se også: www.patrickglavin.no

Hvordan lage en plan for sosial kompetansetrening

KURSHOLDERE: **Patrick Glavin og Sven Lindbäck**

Kurs 3 L
Lørdag 31.10
13.00–16.00

● ALLE

Mye sosial læring i skole og barnehage skjer uten plan, mål og mening. Er det greit nok? Hvis ikke, hvordan kan man lage en plan for sosial kompetansetrening? Sven Lindbäck og Patrick Glavin ga ut boken «Å undervise i sosial kompetanse» 2014. De vil med utgangspunkt i boka gi en innføring i hvordan dere kan lage en systemisk plan for innlæring av sosial kompetanse i deres barnehage/SFO/skole.

Sven Lindbäck er ansatt i PP-tjenesten i Oslo. Han har skrevet flere bøker, og holder foredrag i regi av elevsiden.no. Patrick Glavin er veileder, coach og kursholder for SFO, lærere, ledere, barnehageansatte og foreldre. Sammen har de skrevet boka «Å undervise i sosial kompetanse».

Du och jag, Alfred!

KURSHOLDER: **Lars Grimstad**

Kurs 4 L
Lørdag 31.10
09.00–12.00

• BHG

Hva barn lærer av voksne er i stor grad avhengig av relasjonen de har. Alfred kunne lært Emil hva som helst fordi han var en viktig person for Emil. Alfred og Emil hadde en positiv relasjon med gjensidig respekt for hverandre. Å jobbe i barnehage handler i stor grad om det å være klar over egen påvirkning på barna. Fremmer eller hemmer min atferd barnas positive utvikling?

Bedriftsdoktoren Lars R. Grimstad tilbyr en rekke tjenester til barnehager, skoler og SFO. Han har i en årrekke jobbet som pedagogisk leder, styrer og seksjonsleder barnehage. Han har gode resultater fra kommunal og privat sektor.

Anerkjennelse – grunnlag for trygghet og selvfølelse

KURSHOLDER: **Anniken Hauge**

Kurs 5 L
Lørdag 31.10
09.00–12.00

• ALLE

Anerkjennelse av barn er grunnlaget for at de utvikler seg til trygge og glade mennesker som er stolte over å være seg selv. At vi stimulerer deres selvfølelse kontra selvtillit, er sentralt. Barn er det de ER, ikke det de GJØR. Gjennom å lytte, uten vurderinger og uten å overta styringen av kommunikasjonen, kan vi hjelpe barn til å utvikle et verdifullt selv.

Anniken Hauge er sosionom og selvstendig næringsdrivende innen kommunikasjon og selvutvikling; med selvfølelse/selvtillit og selvinnsikt som hovedområde. Hun har arbeidet med kurs for barnehage/skole/SFO i 20 år.

Forskjellen som gjør en forskjell! «Snakk med oss»

Samarbeid mellom foreldre og barnehagen i et flerspråklig og flerkulturelt perspektiv

KURSHOLDER: **Benedikte Skårmo Holst**

Kurs 6 L
Lørdag 31.10
09.00–12.00

 BHG

Samarbeid mellom foreldre og barnehagen i et flerspråklig og flerkulturelt perspektiv. Hvordan påvirker de ulike oppdragerkulturene dette samarbeidet og hva må vi ta utgangspunkt i for å få til et godt samarbeid.

Benedikte Skårmo Holst er førskolelærer og har 12 års erfaring som pedagogisk leder i ulike barnehager med minoritetsspråklige foreldre. Etterutdanning i Veiledningspedagogikk og Flerkulturell forståelse. Har de siste 5 årene jobbet som flerkulturell konsulent i pedagogisk virksomhet i Ski kommune og har ansvaret og veileder på språk og flerkulturelle spørsmål i alle barnehager i kommune.

Kommunikasjon og konflikt- håndtering i relasjoner med barn

KURSHOLDER: **Hans Holter Solhjell**

Kurs 7 L
Lørdag 31.10
09.00–12.00

 ALLE

I løpet av en dag kan det oppstå situasjoner som blir til konflikter, hvor barn reagerer sterkt, blir sinte, såret og ikke gjør det voksne ønsker, eller at vi må stoppe noe barn gjør. Vår evne til å ivareta barnet, se barnets perspektiv og anerkjenne barnets opplevelse blir satt på prøve. Hvordan kan vi utvikle relasjonen over tid, og bedre håndtere vanskelige situasjoner, konflikter og sterke følelser?

Hans Holter Solhjell er pedagog med hovedfag fra UniO, har undervist om studieteknikk, utviklingspsykologi, oppdragelse og undervisning. Hans driver kursvirksomhet gjennom **foreldrekompetanse.no**, er daglig leder for Famlab Norge, – Jesper Juuls organisasjon i Norge.

Steg for Steg

KURSHOLDER: **Wenche Kamp Øibrekken**

Kurs 8 L
Lørdag 31.10
10.00–16.00

- BHG
- SFO
- S.TRINN
- LEDERE

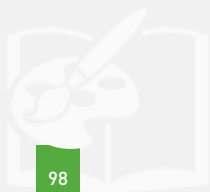
Fra fødselen og frem til 5–8 år er barn følelsesmennesker, hvor deres følelsesliv programmeres. Kurset vil handle om hvordan du som voksen møter barna på en likeverdig, men ikke likestilt måte. *Jeg vil demonstrere Steg for Steg*. Et arbeidsredskap for å vise hvordan voksne kan møte barn slik at de har tillit til å vise sin sosiale kompetanse.

Wenche Kamp Øibrekken har holdt kurs for barnehagefolk i over 15 år. Hun er førskolelærer, har lang utdanning og erfaring i ledelse, spesialpedagog, og er snart utdannet relasjonsterapeut ved Relasjonssenteret. Kurset arrangeres i samarbeid med Prososial senter for sosial og emosjonell læring.

Spesialpedagogikk

Barn i risiko • Oppvekst

Barn, seksualitet og seksuelle overgrep mot barn og unge

KURSHOLDER: **Margrethe Wiede Aasland**

Kurs 9 L
Lørdag 31.10
09.00–15.00

• ALLE

Hvem begår seksuelle overgrep og hva er seksuelle overgrep? Kurset tar for seg signaler barn kan gi og senskader i etterkant av et overgrep. Hva gjør du når du er bekymret? Kursholder vil også snakke om barns seksualitet. Forelesningen vil utfordre deg i ditt forhold til seksualitet /seksuelle overgrep og det gis bla rom for diskusjon. Det vil bli vist DVD med mer.

Margrete W. Aasland er en energisk, kunnskapsrik og engasjert foredragsholder. Hun jobber ved Institutt for klinisk sexologi og terapi. Der er hun terapeut for utsatte for seksuelle overgrep, overgrepere, barn og unge. Hun tar også imot mennesker med sexologiske problemstillinger.

Nevrobiologisk perspektiv på skader etter omsorgssvikt og overgrep, implikasjoner for læring

KURSHOLDER: **Trygve Arne Børve**

Kurs 10 L
Lørdag 31.10
09.00–12.00

• ALLE

«Nevrobiologisk forståelse av skader etter omsorgssvikt og overgrep» bygger på kunnskap om hvordan hjernen og nervesystemet påvirkes av vedvarende omsorgssvikt og traumatisering. Barn med slike erfaringer kan streve i barnehagen/skolen faglig og sosialt.

Kurset skal bidra til forståelse for hvordan:

- skader oppstår og kommer til uttrykk
- du/barnehage/skole kan bidra i reparasjonsarbeidet ved å legge til rette for læring og utvikling.

Psykolog Trygve Arne Børve (BUP), veileder fosterfamilier, incestsenter, kriesenter og andre fagpersoner, underviser i kognitiv behandling, arbeider med tilknytning, nevrobiologi og barn som er skadet etter omsorgssvikt og overgrep.

Fra IOP til TOP

Læring og likeverd gjennom innovasjon

KURSHOLDER: **Katrine Wilsher Lohre**

Kurs 11 L
Lørdag 31.10
13.00–15.00

• LEDERE
• SKOLE

Lesterud skole i Bærum driver et innovasjonsprosjekt innen spesialundervisning og tilpasset opplæring. Målsetningen er å gi alle elever et godt opplæringstilbud inne i klasserommet, uavhengig av evner og diagnoser. Skolen har utformet en medarbeiderdrevet innovasjon med brukermedvirkning, der både elever og foresatte er involvert i å utforme tjenesten. Skolen ønsker med dette å tilpasse seg en offentlig sektor i endring.

Katrine Wilsher Lohre er utdannet allmennlærer og har master i skoleledelse samt innovasjonskompetanse fra HiL. Hun har lærer- og skolelederbakgrunn fra Oslo skolen, og har siden 2010 vært rektor i Bærum.

Hva skal vi gjøre med de flinke barna?

Om prestasjon, skam og sykdom

KURSHOLDER: **Finn Skårderud**

Kurs 12 L
Lørdag 31.10
13.00–16.00

• ALLE

Det er mye ny oppmerksomhet om de såkalte flinke barna: Generasjon prestasjon osv. Vi erfarer at psykisk lidelse rammer i hjertet av normalitet, med begrep som «sykt sunn». Presentasjonen reflekterer over forståelser av og holdninger til slik ung psykisk lidelse.

Finn Skårderud er professor, psykiater og forfatter og internasjonal ekspert på spiseforstyrrelser. Han har lang erfaring med behandling og formidling i forskjellige sjangere, akademisk og populært. Han er stifter av Villa Sult, Institutt for spiseforstyrrelser.

Barnehagelæreren i et utdanningspolitisk spenningsfelt

KURSHOLDER: Ingeborg Tveter Thoresen

Kurs 13 L
Lørdag 31.10
13.00–15.30

• BHG
• LEDERE

Dette kurset er basert på boka «Barnehagelæreren Profesjon, politikk og forskning» [Cappelen Damm akademisk]. Barnehagens fundament og egenart er den nordiske sosialpedagogiske modellen, som Norge roses for. Kursholderen viser hvordan barnehagen er under press. I solidaritet med sektoren går hun inn i debatten om den politisk-pedagogiske utviklingen av barnehagen. Målgruppen for kurset er ledelsen og personalet i barnehagene, forskere innenfor både pedagogikk og utdanningsledelse, barnehagelærerutdannere og studenter på ulike nivå i barnehagelærerutdanningen.

Ingeborg Tveter Thoresen har vært førstelektor ved førskolelærerutdanningen og rektor ved Høgskolen i Vestfold. Hun deltok i revisjon av Rammeplan for barnehagen (2005), holder foredrag og har skrevet en rekke fagartikler. Kurset arrangeres i samarbeid med Cappelen Damm.

ADHD – et problem i forhold til sanseintegrasjon, tilknytningsvansker eller en kombinasjon?

KURSHOLDERE: Ute Imhof og Sabine Berndt

Kurs 13 LB
Lørdag 31.10
13.00–16.00

• ALLE

Hvordan differensiere ADHD-symptomer? Kan det være en KISS/ KIDD-problematikk, tilknytningsforstyrrelse, lærevansker og/ eller hjernefeil? Og hvordan kan vi finne ut av dette? Å forstå og erkjenne sammenhengene mellom disse årsakene gir en mer effektiv tilnærming til barna det gjelder. Det kan være ulike årsaker og sammenhenger med likt symptombilde. Dette krever ulike, differensierte tilnærminger som til sammen kan gi mer effektiv hjelp til barna det gjelder. Temaet blir formidlet på en praksisorientert måte ved hjelp av video.

Sabine Berndt er bl.a. psykoterapeut og lærer i Lovt-konsept. Hun holder foredrag over hele Tyskland og også internasjonalt. Berndt har eget institutt i Weilheim. Ute Imhof er spesialist i barnefysioterapi med 20 års erfaring fra arbeid på sykehus. Hun har siden 2006 jobbet på eget institutt. Hun holder kurs for andre fysioterapeuter og faggrupper over hele Norden.

Ledelse Motivasjon

Mestringspedagogikk – veien til egenverd og motstandskraft

KURSHOLDER: **Odd Erik Germundsson**

Kurs 14 L
Lørdag 31.10
09.00–12.00

• ALLE

Mange ser på mestring som en suksessoppskrift som skaper enere. Men god mestring er egentlig noe annet enn et eplekjekt flinkhetsideal. Dette kurset i mestringspedagogikk vil utforske mestringsens grunnleggende prinsipper om empati og medansvar, egenverd og motstandskraft. Vi ser på metoder som fremmer mestringsopplevelser for barn og unge som gjør at de opplever seg selv som verdifulle selv om ikke alle blir enere i skolen. Kom og bli inspirert til å utøve en «hjertets pedagogikk»!

Odd Erik Germundsson er cand.mag. og har lærerhøyskole, sosialantropologi, historie og flerkulturell pedagogikk i fagkretsen. Han har i 27 år vært pioner for mestringspedagogisk leksehjelp. Han er nå verge, kursholder og faglitterær forfatter. Er tildelt Oslo kommunes Servicepris (1996), Det nytter-prisen (1997) og Foreldreprisen (2000).

Barnehagen – en lærende organisasjon?

KURSHOLDER: **Lars Grimstad**

Kurs 15 L
Lørdag 31.10
13.00–16.00

• BHG
• LEDERE

Styrer og pedagogiskleders oppgaver innebærer å sørge for at den enkelte medarbeider får bruke sin kompetanse. Som pedagogisk samfunnsinstitusjon må barnehagen være i endring og utvikling. Barnehagen skal være en lærende organisasjon slik at den er rustet til å møte nye krav og utfordringer. Styrerne og de pedagogiske lederne er rollemodeller med et særlig ansvar for at barnehagens verdigrunnlag og rammeplanens intensjoner etterlevs i praksis.

Bedriftsdoktoren Lars R. Grimstad tilbyr en rekke tjenester til barnehager, skoler og SFO. Han har i en årrekke jobbet som pedagogisk leder, styrer og seksjonsleder barnehage. Han har gode resultater fra kommunal og privat sektor.

LØFT – tilnærming i lederrollen

KURSHOLDER: Jan Olav Haugen

Kurs 16 L
Lørdag 31.10
09.00–12.00

• ALLE

Løsningsfokusert tilnærming (LØFT) er en godt dokumentert tilnærming for å øke mestring, prestasjoner, bidra til godt arbeidsmiljø og løse konflikter. I kurset går vi kort inn på teoretisk fundament, gir innføring i sentrale praktiske grep i tilnærmingen og anvender noe praktiske øvelser/trening. Deltakerne vil få med seg tilnærminger de umiddelbart kan anvende. Tilnærmingen er svært nyttig eksempelvis i samtaler med barn/ungdom, foreldre, kollegaer, til bruk i lederrolle – og også i privat sammenheng.

Jan Olav Haugen er utdannet cand.polit med fagene pedagogikk, sosiologi, psykologi og historie. Utdanning på LØFT og MI. Ledererfaring, bred opplærings erfaring, HMS og organisasjonsutvikling. Lærer deltid fjernundervisning.

Du & jeg – en bra match på arbeidsplassen

KURSHOLDER: Elisabeth Engen Lie

Kurs 17 L
Lørdag 31.10
13.00–15.00

• BHG
• SFO
• LEDERE

Vi snakker ofte om anerkjennende kommunikasjon i arbeidet med barn, men hvordan står det til mellom oss voksne? Personalgruppa er ofte sammensatt av forskjellige personligheter, kulturer og ulike behov. Hvordan oppøve respekten for ulikheter, og bli en dynamisk og spennende personalgruppe? Ulikheter er en styrke, vi må bare tørre å snakke om det.

Elisabeth E. Lie har jobbet i barnehage siden 1994, er utdannet barnehagelærer. Videreutdanning i musikk og barnevern, NLP Master Coach og Gestalt Coach. Elisabeth brenner for trivsel på arbeidsplassen, god kommunikasjon og respekt.

Det du tenker og sier mange nok ganger blir din virkelighet!

KURSHOLDER: **Torleif Lundqvist**

Kurs 18 L
Lørdag 31.10
09.00–12.00

• ALLE

MEG SELV SOM RESSURS!

Dette er et kurs krydret med humor, alvor, lyd og bilde. Fokus på deg selv som ressurs. Ditt ansvar for eget liv, du havner ingen steder – du velger! Hvordan komme fra ikke-fokus til mestringsfokus! Det du tenker og sier mange nok ganger blir din virkelighet, ordene og språkets makt og tanker og forventningers effekt på liv og helse.

Torleif Lundqvist er adjunkt, kursholder, veileder, fotograf og forfatter av boka «Under Overflaten». Han har holdt seminar og foredrag for arbeidslivet i 20 år. Han snakker levende og engasjert om arbeidsmiljø og den enkeltes ansvar i eget liv.

Hvordan få fram kraften og potensialet dialogen med andre?

KURSHOLDER: **Anne Linn Sagen**

Kurs 19 L
Lørdag 31.10
09.00–12.00

• BHG
• LEDERE
• ALLE

Du kan se og høre andre mennesker – men kan du også få dem til å føle seg sett og hørt? Pedagogisk ledelse handler om å *sette i gang og lede refleksjons- og læringsprosesser gjennom samtaler som skaper «bevegelse»*. Kjennskap til veiledning/coaching som metode og tilnærming er viktige ferdigheter du da trenger. Du vil få innblikk i enkle samtaleverktøy du kan bruke når du skal lede samtaler fra ord til handling.

Med glød og iver har Anne Linn Sagen jobbet med veiledning og menneskemøter i 15 år. Hun reiser også rundt med ulike foredrag der refleksjon, oppdagelser og læringsglede er i fokus. Med inspirasjon fra dialogens kraft og mulighetsrom liker hun å utfordre det vante.

Lek og læring

De yngste barnehagebarna og læring

KURSHOLDER: **May Britt Drugli**

Kurs 20 L
Lørdag 31.10
13.00–15.00

● BHG

I løpet av de første leveårene etableres det et felles grunnlag for god fysisk og psykisk helse, sosial kompetanse og læring. Hjernten «kobles opp» i denne perioden og det er god samspillskvalitet som fører til en positiv utvikling av små barns hjerne. Det gode og stimulerende hverdagslivet er helt sentralt for små barn. Dette kurset vil belyse hvordan små barn (1–2 år) utvikler seg og lærer i daglig samspill med barnehagepersonalet.

May Britt Drugli er professor i pedagogikk ved Regionalt kunnskapssenter for barn og unge ved NTNU. Hun har lang erfaring fra utviklingsarbeid, og deltar i flere forskningsprosjekter knyttet til barnehagen. Hun er en mye brukt foredragsholder, og har skrevet flere fagbøker, blant annet «Liten i barnehagen». Kurset arrangeres i samarbeid med Cappelen Damm.

Lekende læring

KURSHOLDER: **Kristín Einarsdóttir**

Kurs 21 L
Lørdag 31.10
09.00–12.00

● BHG
● SFO
● S.TRINN

Lekende læring er en effektiv og morsom undervisningsmetode som kan brukes til barn i alderen 2–10 år i alle fag, innendørs og ute. Metoden utfordrer barnas samarbeidsevne og sosiale kompetanse, samtidig som den setter fokus på den enkeltes behov. Lekende læring kan også gjøre overgangen fra barnehage til grunnskolen lettere. Deltagerne går i gjennom mange morsomme og nyttige leker. Metoden er basert på nyere forskning om hjernens aktivitet.

Kristín Einarsdóttir er utdannet idretts- og grunnskolelærer med over 20 års erfaring som faglærer i akademiske fag og kroppsøving. De siste 7 årene har hun utviklet og implementert Lekende læring som undervisningsmetode i Norge, Island og Spania.

Reggio Emilia – fra teori til praksis

KURSHOLDERE: Anne Karine Huseby og Hanne Arnstøl

Kurs 22 L
Lørdag 31.10
09.30–12.30

• BHG

Foredrag om hvordan vi har latt oss inspirere av Reggio Emilia pedagogikken, etter flere studiebesøk der. Vi vil fortelle om hvordan dette har påvirket og endret vårt pedagogiske arbeid.

Temaer vi vil berøre:

- Barnesyn
- Læringssyn
- Prosjektarbeid som læringsform
- Voksenrollen
- Det fysiske miljø, læringsmiljø
- Barns skaperglede
- Gjenbruk – ReMiDa

Anne Karine Huseby er tjenesteleder og Hanne Arnstøl er faglig veileder i Grini barnehage i Bærum kommune. Begge har arbeidet innen barnehagesektoren i mange år og har lang erfaring. Grini barnehage består av to hus med til sammen 6 avdelinger med barn i alderen 1–6 år.

Leken – barnas væremåte og læremåte. Hvilken betydning har den?

KURSHOLDER: Lena Moe

Kurs 23 L
Lørdag 31.10
09.00–12.00

• BHG

«Vi fikk ikke fulgt planen i dag, så barna bare lekte i stedet». Hvordan omtaler vi leken? Hvilken plass har den i dagens samfunn? Hvilken betydning har voksnes kunnskap om lek for barnehagebarn, og hvilket ansvar har de voksne med hensyn til barnas lek? Det er praksisnært og konkret, med eksempler fra hverdagen. Målet er lekende, aktive voksne med kunnskap om lekens betydning.

Lena Moe er pedagogisk leder i Fager Skog FUS barnehage, Nesodden og opptatt av å synliggjøre og forsvare leken som en del av barnas væremåte og læremåte gjennom artikler, foredrag og i radio.

Barnehagepersonalets medvirkning til små barns lek

KURSHOLDER: **Kristin Danielsen Wolf**

Kurs 24 L
Lørdag 31.10
13.00–16.00

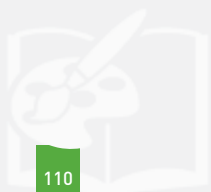
• BHG

Leken er både en livsform og læringsform - leken kan forstås som barndommens signatur. Hvilke betydninger kan personalet i barnehagen ha for små barns lek? Hvordan kan personalet bekrefte, berike og fremme det lekende? Å styrke personalets kunnskap og lekekompetanse er vesentlig for å skape spennende, varierte og frodige leke- og læringsmiljø.

Kristin Danielsen Wolf er høgskolelektor ved Høgskolen i Oslo og Akershus. Hun har tidligere arbeidet som førskolelærer og leder i barnehage og småskole, og er opptatt av samspill og lek. I 2014 ga hun ut boken «Små barns lek og samspill i barnehagen» på Universitetsforlaget.

Digital læring

Bruk av nettbrett i den grunnleggende lese- og skriveopplæringen

KURSHOLDERE: **Vigdis Lothe og Vidar Waaler**

Kurs 25 L
Lørdag 31.10
09.30–12.30

● **B.TRINN**

Hvordan ivareta lese- og skriveopplæringen ved bruk av nettbrett? Den nye teknologien kan gi større fleksibilitet og flere muligheter til tilpasset opplæring når det gjelder den grunnleggende lese- og skriveopplæringen. Vi vil snakke om hva som er viktig å tenke på i leseopplæringen i følge nyere forskning. Vi kommer også inn på den spesialpedagogiske tilnærminga.

Vigdis W. Lothe og Vidar Waaler har sitt virke i skolen, som lærer innenfor ordinær undervisning og spes.ped. De har lang erfaring, og holder i tillegg kurs og veiledning i blant annet bruk av iPad i undervisning. Sammen er de både allmennlærer og barnehagelærer, med master i spesialpedagogikk.

Gode apper i matematikkundervisningen

KURSHOLDER: **RIKT AS**

Kurs 26 L
Lørdag 31.10
10.00–12.00

● **M.TRINN**

Lær deg apper som kan brukes i matematikkundervisningen. Du må ha egen apple-id slik at du kan laste ned apper til egen iPad under kurset. Passer for lite øvede. Rikt har sterkt fokus på økt læring gjennom praktisk pedagogisk bruk av digitale verktøy. De er kjent som en av Norges fremste på sitt felt. Ta med egen iPad.

Kurset ledes av en av RIKTs pedagoger. Kurset arrangeres i samarbeid med RIKT AS.

Lage lydkomposisjon i Garageband på iPad

KURSHOLDER: RIKT AS

Kurs 27 L
Lørdag 31.10
13.00–15.00

● SKOLE

Vi samler lyder og setter sammen lydkomposisjon i Garageband. Vi presenterer, deler med hverandre og til slutt reflekterer over tidsbruk og klasseledelse. Passer for alle som underviser i musikk, og om du har musikkfaglig bakgrunn eller ikke. Du må ha egen apple-id slik for at du kan få laste ned apper til egen iPad under kurset. Ta med egen iPad og egne ørepropper/hodetelefoner.

Rikt har sterkt fokus på økt læring gjennom praktisk pedagogisk bruk av digitale verktøy. De er kjent som en av Norges fremste på sitt felt. Kurset ledes av en av RIKTs pedagoger. Kurset arrangeres i samarbeid med RIKT AS.

Innføring i Processing

KURSHOLDER: Tjerand Silde

Kurs 28 L
Lørdag 31.10
13.00–15.30

● U.TRINN

Processing er et tekstbasert programmeringsspråk som det er lett å komme i gang med. Det er spesial-laget til å lage animasjoner av geometriske objekter. Kurset vil ta for seg enkel programmering i Processing og hvordan dette kan knyttes opp mot undervisning i skolen fra 7.klasse og oppover. *Deltagerne må ta med egen laptop.*

Tjerand Silde jobber som prosjektleder for Lær Kidsa Koding. Han er matematiker med bakgrunn fra NTNU og har holdt programmeringskurs rundt om i hele landet de siste to årene. Kurset arrangeres i samarbeid med Lær Kidsa Koding.

Legoroboten WEDO i barnehagen. Hvorfor og hvordan?

KURSHOLDER: **Unni Skumsrud**

Kurs 29 L
Lørdag 31.10
13.00–15.00

● BHG

Med WeDo kan de yngste elevene utforske, eksperimentere og arbeide som unge vitenskapsmenn, ingeniører, matematikere og forfattere! Barna møter roboter mange steder i hverdagen. Hva er egentlig en robot? Med WeDo kan barna bygge dyr og figurer som de så kan programmere til å røre på deg. De forskjellige aktivitetene i WeDo tar for seg mange av funksjonene som finnes i roboter rundt oss. Vi bygger og prøver den enkle programmeringen og ser på hvordan barn og voksne kan få til en god dialog og undre seg sammen i et av emnene fra fagplanen.

Unni Skumsrud er lærer og sertifisert kursholder for LEGO Education. Kurset arrangeres i samarbeid med MV-Nordic.

Elevene på 6 år knakk lese- koden på 2 måneder med iPad

KURSHOLDERE: **Frode Sømme og Anne-Kirsti Overvåg**

Kurs 30 L
Lørdag 31.10
09.30–12.30

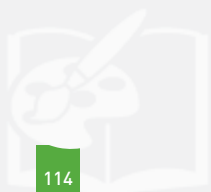
● S.TRINN
● LEDERE

Høsten 2014 innførte Jong skole iPad til alle elevene. De kuttet samtidig ut håndskrift i 1.klasse og startet med Tragetons STL metode. Etter 2 måneder hadde 85% av elevene knekt lesekoden. I dag skriver mange som 2. og 3.klassinger. Vil du se og høre hvordan vi jobber med iPad? Du vil også få vite hva som skal til for å skape et slikt paradigmeskifte i opplæringen.

Rektor Frode Sømme har holdt mange foredrag om pedagogikk rundt om i Norge. Anne-Kirsti Overvåg er lærer i 1.klasse på Jong skole og mottar ukentlig besøk fra skoler og kommuner som vil se hvordan hun underviser.

Læring og undervisning

Tilrettelegging for evnerike barn. Hvordan og hvorfor?

KURSHOLDER: **Linda Apalnes Gardar**

Kurs 31 L
Lørdag 31.10
09.00–11.30

● BHG
● SFO
● S.TRINN
● LEDERE

Evnerike barn tenker annerledes og raskere enn andre. De er sårbare i det sosiale samspillet og det er ikke alltid så lett å identifisere dem. Kurset omhandler hvordan intelligens kan forstås og om hvordan høy begavelse kan arte seg i barnehagealderen. Vi ser på hva slags tilrettelegging barnehagen kan gi og på hva risikoen er ved å ikke imøtekomme deres behov.

Linda Apalnes Gardar er barnehagelærer med master i barnehagepedagogikk fra HiOA i 2012. Hennes masteroppgave heter «Evnerike barn i barnehagen».

Hvordan kan skolen best ruste eleven for framtida og hvordan kan lærere finne bevis for læring hos elevene?

KURSHOLDER: **Marit Jensen**

Kurs 32 L
Lørdag 31.10
09.30–12.00

● U.TRINN
● LEDERE

Hvordan trene elevene opp til en bred kompetanse som både ivaretar kritisk tenking, kreativitet, samarbeid og kompleks problemløsning? Hvordan gjøre elevenes tankeprosesser synlige? Morellbakken skole har latt seg inspirere av Ludvigsenutvalgets første delinnstilling, og gir eksempler på hvordan lage arbeidsoppgaver der elevene får vist flerfaglig breddekompetanse, og hvordan bl. a skrive og IKT er integrert i oppgavene. Det vil også bli gitt eksempler på ulike vurderingsformer skolen bruker for å finne bevis for at læring skjer!

På kurset vil deltakerne møte tre foredragsholdere som til daglig arbeider ved Morellbakken ungdomsskole i Oslo: Marit Jensen er assisterende rektor og en av forfatterne bak norsklærerverket «Saga». Anders Aasen er engelsklærer og Hallgeir Vige er matematikk- og naturfagslærer ved skolen. Disse vil bidra med erfaringer og konkrete eksempler på undervisningsoppbygg.

Kan god og systematisk vurderingspraksis føre til bedre klasseledelse?

KURSHOLDER: **Marit Jensen**

Kurs 33 L
Lørdag 31.10
13.00–15.30

☛ M.TRINN
☛ U.TRINN
☛ LEDERE

Elevvurdering handler blant annet om at lærerne sammen med elevene konkretiserer læringsmål og at begge parter evaluerer elevens læringsutbytte. På kurset vil følgende momenter bli berørt:

- ☛ På hvilken måte henger god klasseledelse og systematisk vurderingspraksis sammen?
- ☛ Hvordan gi gode faglige tilbake- og framovermeldinger?
- ☛ Hvordan involvere elevene i vurderingsarbeidet?
- ☛ Hvordan dokumentere vurderingen på en hensiktsmessig måte uten å drukne i papirer?
- ☛ Skal alt vurderes? Hva er nok?

På kurset vil det gis konkrete eksempler som skolen kan bruke i sitt vurderingsarbeid.

Marit Jensen har mange års erfaring både som lærer, skoleleder og fagkonsulent i Utdanningsetaten i Oslo kommune. Nå er hun assisterende rektor ved Morellbakken ungdomsskole i Oslo. Hun er en av forfatterne bak læreverket «Saga», og driver konsulentfirmaet Endringsagenten, hvor fagområdet er skolevurdering og elevvurdering.

Klasseledelse mellom det pedagogiske verkstedet og det strukturerte klasserommet

KURSHOLDER: **Terje Ogden**

Kurs 34 L
Lørdag 31.10
10.00–14.00

☛ SKOLE

Fra å være et snevert perspektiv på 'disiplin' eller bråk og forstyrrelser i timen er begrepet klasseledelse nå kunnskap om undervisning som er problemforebyggende, inkluderende og sosialt utviklende. Å lede undervisnings- og læringsaktiviteter i klassen er antagelig den største utfordringen for lærere i dagens skole, og kompetanse i klasseledelse handler ofte om å finne et godt balansepunkt mellom frihet og kontroll eller mellom humor og alvor.

Dr. Philos Terje Ogden er forskningsdirektør ved Atferdssenteret-Unirand og professor II ved Psykologisk Institutt, UiO. Han har skrevet om problematferd, klasseledelse, sosial kompetanse og evidensbasert praksis i arbeidet med alvorlige atferdsproblemer.

Lese- og læringsstrategier som en integrert del av fagundervisning

KURSHOLDER: **Vigdis Refsahl**

Kurs 35 L
Lørdag 31.10
10.00–14.00

SKOLE

Kurset tar for seg lese- og læringsteori som grunnlag for å forstå hvordan lærere kan hjelpe skolelever til å utvikle funksjonell strategibruk i sitt skolearbeid. Samarbeid mellom lærere og god skoleledelse vil være en del av dette, sammen med en pedagogisk beskrivelse av hva god strategiundervisning består av. For elevene handler det om motivasjon, selvregulering, tilhørighet og derigjennom økt faglig utbytte.

Vigdis Refsahl er seniorrådgiver i Statped, på avdeling språk/tale og dysleksi, og lektor ved universitetet i Oslo. Hun fokuserer like mye på den ordinære og elevtilpassede lese- og fagopp-læring, som på spesialpedagogiske tiltak for elever med lese- og skrivevansker. Målet er å få til en god sammenheng mellom ordinær og spesialpedagogisk praksis.

Fysisk aktiv læring

KURSHOLDER: **Hilde Marie Schjerven**

Kurs 36 L
Lørdag 31.10
12.30–15.30

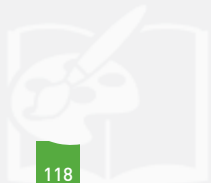
SKOLE
LEDERE

Når elevene skal nå et læringsmål i et fag, kan fysisk aktivitet være en hensiktsmessig metode å velge? Kurset gir forståelse for hvordan fysisk aktivitet kan brukes som pedagogisk virkemiddel. Vi definerer sammen hva fysisk aktiv læring er og hvordan vi kan gjennomføre slik læring. Her blir det tips til læringsaktiviteter der mestringsglede, læringsglede og bevegelsesglede står i fokus!

Hilde Schjerven er tidligere lærer og rektor. Hun har siden 2005 samarbeidet nært med Universitetet i Alberta innen vurdering for læring, læringsstrategier og læreplanarbeid. For tiden jobber hun i utviklingsbasen i Drammensskolen og hun er medforfatter i antologien «Fysisk aktiv læring» (2014).

Matte Naturfag

Tallforståelse og regnestrategier

KURSHOLDERE: **May Else Nohr og Hanne Hafnor Dahl**

Kurs 37 L
Lørdag 31.10
09.00–12.00

 S.TRINN

I kurset fokuserer vi på hvordan man kan undervise for at elevene skal utvikle god tallforståelse og hvordan man steg for steg kan bygge opp denne kompetansen. Kurset er inspirert av metoder fra blant annet Nederland og Singapore, og gir deg tips og ideer som kan brukes i matematikkundervisningen.

May Else Nohr og Hanne Hafnor Dahl har bakgrunn som allmennlærere og arbeider nå som fagkonsulenter og kursholdere for Utdanningsetaten i Oslo. De har ledet ulike utviklingsprosjekter innen matematikdidaktikk, og er ressurspersoner og kursholdere for Nasjonalt senter for matematikk i opplæringen.

Regning som grunnleggende ferdighet

Kursholder: **Brynhild Farbrot**

Kurs 38 L
Lørdag 31.10
09.00–12.00

 M.TRINN
 U.TRINN

Grunnleggende regneferdighet er å kunne identifisere og anvende deler av matematikken innenfor ulike fag. Mange elever synes matematikk er vanskelig og opplever matematikkundervisningen som lite relevant. Synliggjøring av regning i det enkelte fag kan gjøre matematikken mer relevant og øke forståelsen.

Kursholder viser hvordan regning er en naturlig del av fagene. Deltakerne får prøve aktiviteter som de selv kan gjøre med elevene. Brynhild er rektor ved Bogstad skole i Oslo, har undervisningserfaring i matematikk fra barne- og ungdomstrinn, er tilknyttet Matematikksenteret og har holdt en rekke kurs for lærere, ledere og foreldre om god matematikkopplæring. De senere årene har hun holdt kurs innen NY GIV.

Matematikk naturligvis

KURSHOLDERE: **Mona Nikolaisen og Rut Eli Gabrielsen**

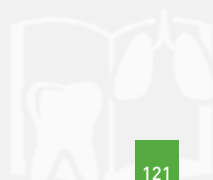
Kurs 39 L
Lørdag 31.10
13.00–15.00
• BHG / S.TRINN

Matematikk finnes overalt! Hvordan gjøre barnets møte med matematikken lystbetont og engasjerende? Barns humor og fantasi, fabulering og filosofering kan brukes til å vekke interessen for matematikk. Få ideer til aktiviteter som kan gjennomføres inne, i sandkassa, på tur i skogen, kort sagt; overalt! Matematikk i barnehagen handler ikke om at vi skal undervise barna, men legge til rette for matematikklæring gjennom lek, eksperimentering og undring.

Mona Nikolaisen og Rut Eli Gabrielsen er erfarne lærere med lang fartstid fra skolen. De har mye erfaring med matematikk med de yngste barna. Kurset arrangeres i samarbeid med MV-Nordic.

Kunst og håndverk

Tegne med tråd – et broderikurs

KURSHOLDER: **Kristine Fornes**

Kurs 40 L
Lørdag 31.10
09.00–12.00

☉ M.TRINN
☉ U.TRINN

Hvordan uttrykke seg med nål og tråd? Billedkunstner Kristine Fornes har med sine broderiarbeider og forteller om prosess og inspirasjon. Etterpå kan kursdeltagerne få prøve seg på kunstnerens arbeidsmetode. En tråd er et ladet materiale, den har historie, struktur og sitt eget språk. En tråd snakker! Kurset har en materiellkostnad på kr. 300,-. Dette inkluderer boka Tegne med tråd samt materiell. Deltakerne betaler direkte til kurslærer.

Kristine Fornes er kjent for sine broderier og har lang formidlingspraksis og erfaring som kurslærer for barn, ungdom og voksne og hovedfag fra Kunsthøgskolen i Bergen og kunstformidling blant barn og unge fra Universitetet i Tromsø. Kurset arrangeres i samarbeid med Norges Husflidslag.

Zspor – mønster og dekor

KURSHOLDER: **Anne Kari Gunnerød**

Kurs 41 L
Lørdag 31.10
13.00–16.00

☉ M.TRINN
☉ U.TRINN

Til alle tider har menneskene satt spor i form av ornamenter og dekor. Med enkelt utstyr lager deltakerne egne trykkblokker og trykker på stoff. Gjennom å arbeide med mønsterbygging vil deltakerne oppleve stor variasjon border og flatemønster, selv ved bruk av enkle formelementer. Kurset har en materiellkostnad på kr. 300,-. Dette inkluderer boka «Z spor – mønster og dekor».

Anne Guri Gunnerød er husflidskonsulent i Akershus og faglærer i forming med 16 års undervisningskompetanse fra grunnskole og folkehøgskole. Hun har også bakgrunn som kurslærer innen forskjellige husflidsteknikker. Kurset arrangeres i samarbeid med Norges Husflidslag.

Forming med barn – materialer og teknikker

KURSHOLDER: **Trude Iversen**

Kurs 42 L
Lørdag 31.10
09.00–12.00

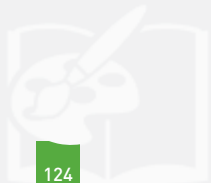
● BHG

Forming med barn handler ofte om de gode prosessene. Kurset vektlegger erfaringsdeling fra prosjekter på en småbarnsavdeling med fokus på bredde i materialer og teknikker. Kurset utforsker materialer og teknikker med fokus på prosess – en lekende tilnærming! Målet med kurset er å gi bredde til arbeidet med fagområdet Kunst, kultur og kreativitet i barnehagen – til inspirasjon!

Trude Iversen er faglærer i Kunst og håndverk med videreutdanning i barnehage- og småbarnspedagogikk. Har jobbet som kunst og håndverkslærer i ungdomsskolen, faglærer i kunst, kultur og kreativitet ved barnehagelærerutdanningen på HiOA, pedagogisk leder på småbarnsavdeling.

Dans Musikk

Musikk med smårollingene i barnehagen.

Hvorfor og hvordan drive musikkarbeid med 1– 3-åringene

KURSHOLDER: **Bente Bogen**

Kurs 43 L
Lørdag 31.10
10.00–14.00

 BHG

Praktisk musikkarbeid med 1–3-åringene i barnehagen med eksempler på sanger, regler, bevegelse, lydarbeid og spill på instrumenter. Kort teoridel om barns musikalske og sansemotoriske utvikling.

Bente Bogen driver privat musikkpedagogisk praksis med Musikk fra livets begynnelse-grupper, kursing av barnehagepersonale, individual- og gruppeundervisning på piano, gitar og fele samt barnekor og damekor i Oslo. Hun er utdannet musikkpedagog ved Bergen lærerhøyskole, Universitetet i Oslo og Barratt Due musikkinstitut.

Musikk og bevegelse i barnehagen (0–3 år)

KURSHOLDER: **Lotte Sørli Graff**

Kurs 44 L
Lørdag 31.10
10.00–12.00

 BHG

Dette er et praktisk kurs, hvor deltagerne får lære musikk- og bevegelsesleker som passer til de yngste i barnehagen. Kurset viser hvordan man kan skape interesse og bevegelsesglede hos barna gjennom bevisst bruk av musikk, lek og fantasi. Deltagerne får beskrivelse av lekene med musikkforslag, og det settes av tid til samtale og spørsmål etter hver økt. Husk klær til bevegelse.

Lotte S. Graff har bredspektret utdanning og erfaring innenfor dans og musikk. Hun er utdannet danser, førskolelærer og har i tillegg 20 vekttall i fysisk aktivitet og helse. Hun driver «DANS FOR ALLE», og holder kurs i bl.a barnehage og skole.

Musikk og bevegelse i barnehagen (3–6 år)

KURSHOLDER: **Lotte Sørli Graff**

Kurs 45 L
Lørdag 31.10
13.00–15.00

● BHG

Dette er et praktisk kurs, hvor deltagerne får lære musikk- og bevegelsesleker som passer de eldste i barnehagen. Kurset viser hvordan man kan skape interesse og bevegelsesglede hos barna gjennom bevisst bruk av musikk, lek og fantasi. Deltagerne får beskrivelse av lekene med musikkforslag, og det settes av tid til samtale og spørsmål etter hver økt. Husk klær til bevegelse.

Lotte S. Graff har bredspektret utdanning og erfaring innenfor dans og musikk. Hun er utdannet danser, førskolelærer og har i tillegg 20 vekttall i fysisk aktivitet og helse. Hun driver «DANS FOR ALLE», og holder kurs i bl.a. barnehage og skole.

Syng og lær naturfag

KURSHOLDERE: **Tom Næss og Margaret Heldor**

Kurs 46 L
Lørdag 31.10
09.00–12.30

● BHG /
● SFO
● S.TRINN

Kurset gis i forbindelse med den rykende ferske utgivelsen av Syng og Lær Naturfag. Boken (også Ebok) inneholder sanger med morsomme og lærerike oppgaver om dyr og natur. Sangene er innspilt med sang, og som karaoke spor! Dette er den femte boken i rekken av Syng og Lær bøkene. I tillegg til skolebruk er materialet godt egnet for de eldste barna i barnehagen.

Tom Næss har arbeidet med den populære Syng og Lær serien siden 90 tallet. Han er musikkpedagog, musikkterapeut og førsteamanuensis ved Norges Musikkhøgskole. Margaret Heldor er lærer og pedagogisk konsulent for Syng og Lær serien. Kurset arrangeres i samarbeid med Norsk Noteservice AS.

Sang og samspill 6–13 år

KURSHOLDER: **Tone Ophus**

Kurs 47 L
Lørdag 31.10
13.00–16.00

 SFO
 B.TRINN

Har du lyst til å utvide ditt sang- og samspillsrepertoar og se hvordan digitale løsninger kan være et godt hjelpemiddel? I tillegg til å lære mange nye sanger, øver vi inn enkle over- eller understemmer og spillestemmer for ulike stavspill og rytmeinstrumenter. Læringsmaterialet er hentet fra boka *Sang, spill og sprell 2* (kan kjøpes på stedet) som inneholder noter, tekster og lenker til læringsvideoer og lydfiler. Altså vil du få god hjelp til innstuderingen på hjemmebane senere! Ta gjerne med egen iPad eller PC.

Tone Ophus er førstelektor i musikk ved grunnskolelærerutdanningen på HiOA. Hun har lang erfaring som lærer i grunnskole og lærerutdanning, og er også aktiv som dirigent, musiker, arrangør og komponist.

Sangkort med tegnstøtte

– et praktisk innføringskurs for nybegynnere og viderekomne tegnspråkkyndige

KURSHOLDER: **Kari Anna Sandvik**

Kurs 48 L
Lørdag 31.10
09.30–11.30

 BHG
 SFO
 S.TRINN

Lær deg 160 tegn til 19 kjente sanger. Alle bruker tegn i sitt naturlige kroppsspråk, og tegnspråk er en videreutvikling av dette. Sang og musikk er en morsom og motiverende måte å lære seg nye tegn på. Dette kurset passer for deg som ønsker å lære nye tegn, og for deg som trenger argumenter for å lære tegn til andre.

Kari Anna Sandvik er førskolelærer og spesialpedagog med 25 års tegnspråkpraksis. I samarbeid med Barnebokforlaget har hun utviklet Sangkort med tegnstøtte, som kom ut i juni 2014. Kurset arrangeres i samarbeid med Barnebokforlaget AS.

Ukulele på 1-2-3

KURSHOLDER: **Elisabeth Thormodsrud**

Kurs 49 L
Lørdag 31.10
13.00–16.00

• ALLE

Det er enkelt å lære å spille ukulele. Mange har innført ukulele i skolen. Barnehager bruker ukulelen som akkompagnement til sangstunder. Kurset viser en lettfattelig metodikk som gjør det enkelt å spille sanger i barnehagen og hjemme og undervise i ukulelespill i skolen. Ta med egen ukulele, lån ukulele av oss eller kjøp ukulele av typen Sunlite US100T, spesialdesignet for opplæring, på kurset.

Elisabeth Thormodsrud er spesialpedagog, lærer i musikk og forfatter av bokserien Gøy med ukulele.

Trommekurs med djembe

KURSHOLDER: **Martin Ulvin**

Kurs 50 L
Lørdag 31.10
09.00–12.00

• ALLE

Det er ikke uten grunn at djemben har blitt så populær i moderne musikkundervisning: den er dynamisk, lettspilt, lett kontrollert, klinger behagelig og det er lett å manipulere hendene til å få frem flere anvendelige lyder – med djemben får man fokusert på musikaliteten! I dette kurset vil du lære grunnleggende djembemetodikk i tillegg til at du får styrket din egen spilleteknikk på instrumentet. Kurset passer for både nybegynnere og for den som har spilt fra før.

Martin Ulvin jobber til daglig som freelancemusiker og musikkpedagog. Som korpsdirigent og med pedagogutdanning fra Norges Musikkhøgskole har han lang erfaring med samspillsundervisning for barn.

Dans på mellomtrinnet

KURSHOLDER: **Hanne Mari Ørbek**

Kurs 51 L
Lørdag 31.10
12.30–15.00

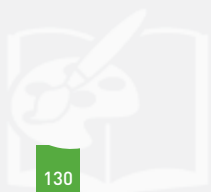
• **M.TRINN**

Kurset er praktisk og du lærer noen morsomme danser og rytmeøvelser som du kan ta med rett inn i klasserommet! Målet med kurset er å gi inspirasjon og ideer til danseaktiviteter i musikk- og gymtimene, og få barna til å bli glade i å danse. Ta med lette klær og gode sko til å danse i.

Hanne Mari Ørbæk er musikk lærer på barnetrinnet. Hun er musikkpedagog, og arbeider mye med dans i musikkundervisningen. Hun har lang erfaring med dans med barn, og har holdt mange kurs for lærere i dans og rytmikk.

Fysisk aktivitet Helse

Mindfulness for barn: hvordan hjelpe barn å være mindre opptatt av å gjøre, og bare være

KURSHOLDER: **Sonja Durand**

Kurs 52 L
Lørdag 31.10
13.00–15.30

 ALLE

Vi lever i en verden hvor vi stadig er stimulert av ting som skjer rundt oss, verden er full av krav, og voksne så vel som barn kjenner et økende stressnivå. I dette kurset tar jeg for meg konkrete øvelser som både barn og voksne kan gjøre for å øve seg på å være mer til stede i her-og-nå. Kurset er for alle, og krever ingen forkunnskaper, kun nysgjerrighet. Ta med en pute å sitte på, for mye av kurset er basert på øvelser.

Sonja Gundersen Durand jobber som familieterapeut i barne- og ungdomspsykiatrien og er utdannet yogaterapeut for voksne og barn. Hun har selv holdt på med yoga og mindfulness i mange år, og er overbevist om at vi, i det samfunnet vi lever i, trenger noen små pauser fra stimulering og stress.

Bevegelse og læring – hvordan bruke aktivitet som metode

KURSHOLDER: **Kristian Gulbrandsen**

Kurs 53 L
Lørdag 31.10
09.00–12.00

 BHG

Dette kurset er for barnehager som ønsker å lære mer om hvordan de kan jobbe målrettet og systematisk med fagområdet Kropp, bevegelse og helse. Aktuelle temaer er mestring, motivasjon, barn som læremestre, voksenrollen og hvordan de kan benytte bevegelse som metode i hverdagen. Kurset vil gi tips og inspirasjon til ulike aktiviteter, og hvordan personalgruppa kan inkludere aktivitet og bevegelse i arbeidet med temaene de har fokus på gjennom hele barnehageåret.

Kristian Gulbrandsen er utdannet idrettspedagog ved Norges Idrettshøyskole og er medforfatter av boken «Bevegelsesglede i barnehagen – begeistringssmitte og tilrettelegging» [2010]. Han har jobbet som idrettspedagog i barnehage, samt holdt ulike kurs i ovennevnte tema siden 2006.

Fysisk aktiv med alle sanser, klyper og fluesmekke

KURSHOLDER: **Stephanie - M. Mertins**

Kurs 54 L
Lørdag 31.10
13.00–15.00

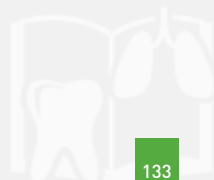
• BHG
• SFO

Barn har et naturlig behov for å være i bevegelse – samtidig synes de det er gøy! Bevegelse er en viktig kommunikasjonsmåte og tidlige bevegelsesferdigheter danner grunnlag for senere kognitive ferdigheter som lesing, skriving og regning. Gode bevegelseserfaringer gir økt selvtillit, selvfølelse og livsglede. Kurset består av noe teori, hovedfokus er på konkrete, praktiske og kreative aktiviteter, med delvis enkle hverdagsmaterialer, som lett kan flettes inn i barnehagehverdagen.

Stephanie M.-Mertins er utdannet førskolelærer fra Tyskland og videreutdannet bevegelsespedagog. I mer enn 10 år har hun jobbet som førskolelærer, styrer og bevegelsespedagog i barnehager, idrettsforeninger og fitness-sentere. I dag er hun ansatt som pedagogisk leder i Bærum kommune. Har gitt ut boken «Kom, bli med!» og lanserte i april «Den motoriske boken», ett samarbeidsprodukt med Oslonaut.

Norsk

Kunsten å skremme barn (Gode grøss fra vugge til småskole)

KURSHOLDER: **Anita Berge**

Kurs 55 L
Lørdag 31.10
10.00–14.00

• BHG
• SFO
• S.TRINN

I dagens samfunn lærer vi barn å være redde, men ikke å takle frykten. Her tar vi for oss hvordan vi kan jobbe med «det gode grøsset» gjennom fortelling, musikk og drama. Du får med deg mange sprelske, morsomme, frydefulle grøss og noen tankevekkere. Hva gjør det for eksempel med barn at vi lærer dem å frykte alle fremmede?

Anita Berge er utdannet førskolelærer, musikk lærer og kulturarbeider. Hun jobber som dukkefører og foredragsholder i Alve-slottet Dukketeater, og skriver fagstoff for førskolelærere i bl.a. Verktøykassa og Fagbladet Ride Ranke.

Hvordan lykkes med skrive- opplæringen i grunnskolen? Erfaringer fra Normprosjektet og Bestum skole

KURSHOLDERE: **Kjell Lars Berge, Jonny Borgås og Kari Aabø**

Kurs 56 L
Lørdag 31.10
09.00–12.00

• B.TRINN

Bestum skole har utviklet skriveopplæringen betydelig gjennom å delta i det store nasjonale forskningsprosjektet, Normprosjektet, der skrijving som grunnleggende ferdighet er videreutviklet. I foredraget presenterer vi prosjektet og hvordan lærerne har jobbet med å utvikle elevenes skriveferdigheter.

Kjell Lars Berge: Professor og en av forskerne bak Normprosjektet. Jonny Borgås: Lærer og deltaker i det nasjonale utvalgspanelet i skrijving. Kari Aabø: Lærer og deltaker i det nasjonale utvalgspanelet i skrijving.

Hvordan få gode resultater i lesing?

Bruk av systematiske tiltak som hjelper elevene til å bli gode lesere

KURSHOLDER: Solveig Kristin Holm

Kurs 57 L
Lørdag 31.10
11.00–15.00

• B.TRINN

Lesing er en av de fem grunnleggende ferdighetene og alle lærere defineres i Kunnskapsløftet som leselærere. Hvordan kan vi gjennom tidlig innsats og systematiske tiltak følge den enkelte elevs utvikling i lesing? Hva kan den enkeltlærere gjøre og hvordan kan skolen ha felles strategi for opplæringen fra 1. til 7.trinn? Hvordan kan kartlegging være et verktøy for oppfølging av utvikling og hvilke undervisningsmetoder skal vi bruke?

Kursholder har holdt mange kurs innenfor temaet. Hun er undervisningsinspektør på Heggedal skole i Asker og har undervist i lesing på ulike trinn. Hun deler sin erfaring, og vektlegger hvordan man kan heve elevenes lesekompetanse.

Spøkelser og helter på Akershus festning

KURSHOLDERE: Mari Atlanta Lunde og Brit Aanonsen

Kurs 58 L
Lørdag 31.10
13.00–14.30

• BHG
• SFO
• S.TRINN

Akershus er en gammel festning fra 1299. Den har vært angrepet ni ganger, og er den eldste festningen i Nord-Europa som fortsatt er i bruk. Bli med på vandretur og hør om helter som har forsvart borgen. Det må også nevnes at Akershus er den bygningen i Norge som er mest besøkt av spøkelser. Oppmøte på Akershus festning.

Mari Atlanta Lunde er førskolelærer/lærer/spesialpedagog/audiopedagog og autorisert Oslo-guide og manusforfatter. Hun har spesialisert seg på guidede tematurer knyttet til Oslos historie og kultur for alle aldersgrupper. Brit Aanonsen er lærer og autorisert Osloguide i norsk og engelsk. Hun har spesialisert seg på guidede tematurer for barn og tar guidede turer knyttet til Oslo bys historie og kultur, for alle aldersgrupper. Kurset arrangeres i samarbeid med Oslo Guidecompany.

Eventyrtur i Frognerparken

KURSHOLDERE: **Mari Atlanta Lunde og Brit Aanonsen**

Kurs 59 L
Lørdag 31.10
10.00–11.30

☉ BHG
 ☉ SFO
 ☉ B.TRINN

Møt opp ved hovedporten til Vigelandsparken, og hør hvordan statuer og områder i parken kan knyttes til kjente eventyrfigurer og historier av Asbjørnsen og Moe, Brødrene Grimm og H.C. Andersen. Vi vil også fortelle om hvorfor Gustav Vigeland lagde så mange skulpturer av lekende barn, og barn i samvær med voksne.

Mari Atlanta Lunde er førskolelærer/lærer/spesialpedagog/audiopedagog og autorisert Oslo-guide og manusforfatter. Hun har spesialisert seg på guidede tematurer knyttet til Oslos historie og kultur for alle aldersgrupper. Brit Aanonsen er lærer og autorisert Osloguide i norsk og engelsk. Hun har spesialisert seg på guidede tematurer for barn og tar guidede turer knyttet til Oslo bys historie og kultur, for alle aldersgrupper.

Ungdomslitteratur

– innfallsvinkler og arbeidsmåter

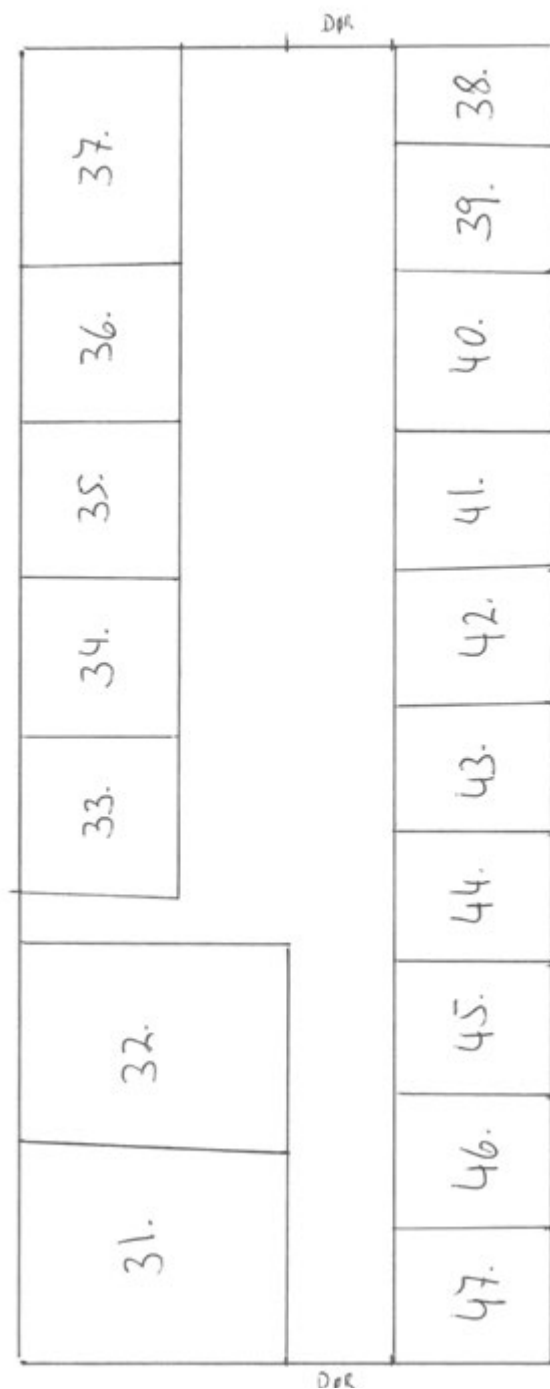
KURSHOLDERE: **Marthe Johanne Moe og Solbjørg Tormodsdotter Nes**

Kurs 60 L
Lørdag 31.10
09.00–12.00

☉ M.TRINN
 ☉ U.TRINN

Dette kurset gir noen perspektiver på nyere norsk ungdomslitteratur, med særlig vekt på realistiske romaner og fremtidskildringer. Videre gjennomgås innfallsvinkler og arbeidsmåter knyttet til slik litteratur i skolen. Kurset baserer seg på forelesning, samtaler knyttet til teksteksempler og utprøving av arbeidsmåter – også i et tverrfaglig perspektiv.

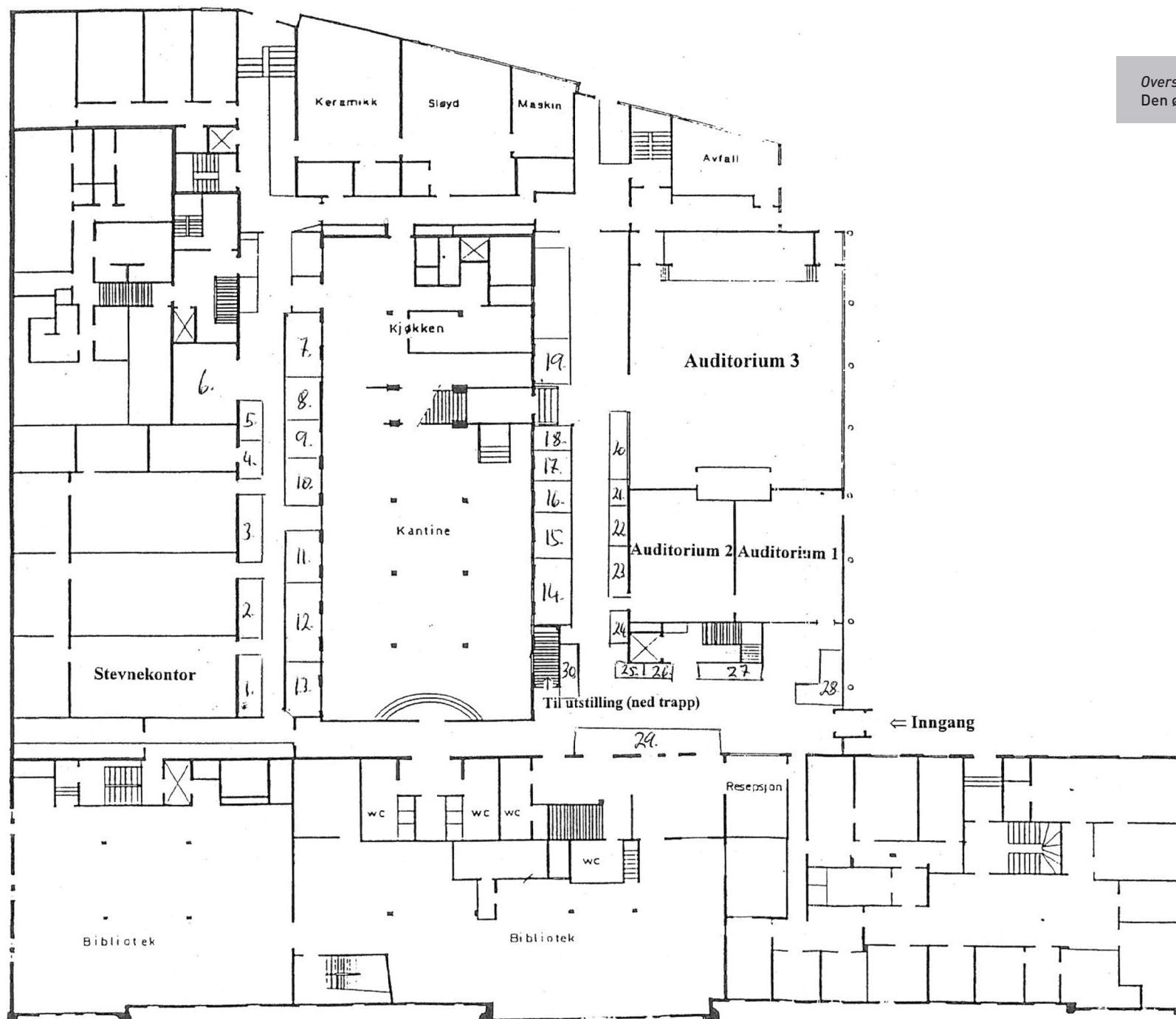
Marte J. Moe er lektor ved Kristiansand Katedralskole Gimle. Solbjørg Tormodsdotter Nes er universitetslektor ved Universitetet i Agder. Kursholderne er medforfattere av boka «Ungdomslitteratur – ei innføring» [Cappelen Damm, 2014]. Kurset arrangeres i samarbeid med Cappelen Damm.

Oversikt over utstillingene i teltet.
De øvrige utstillerne er i glassgangene .

Oversikt over utstillinger i glassgangene.
Den øvrige utstillerne er i teltet.

> Utstilling i glassgangen

FIRMA	PLASSERING	STAND NR
Akershus Fylkeslag Epilepsi	Glassgang	7
Barnehageressursen	Glassgang	10
Bjørg Gretes danseskole	Glassgang	24
Flikkflakk	Glassgang	18
Foreningen for hjertesyrke barn	Glassgang	16
Foreningen Lykkelige barn	Glassgang	21
Foreningen for søvnsykdommer	Glassgang	7
FORUT	Glassgang	25
FUG/FUB	Glassgang	4
Gan Aschehoug	Glassgang	27
GettingBetter	Glassgang	11
Grom	Glassgang	17
Gyldendal barnehage	Glassgang	23
Hertervig Forlag	Glassgang	9
Hurra Forlag	Glassgang	26
Interactive Norway AS	Glassgang	19
Lekende læring	Glassgang	8
Libretto forlag	Glassgang	1
LingIT	Glassgang	12
Milas	Glassgang	29
MV-Nordic	Glassgang	3
NorMedia	Glassgang	2
Norsk Noteservice as	Glassgang	6
Norsk Tourette Forening	Glassgang	5
Praktisk Pedagogisk Utstyr	Glassgang	14
Special-Pædagogisk forlag	Glassgang	20
Tell forlag a.s	Glassgang	15
Utdanningsforbundet Oslo	Glassgang	13

➤ Utstilling i teltet på gårdsplassen

FIRMA	PLASSERING	STAND NR
Arbeid med Ord	Teltet	32
Barnas Hjørne	Teltet	41
Cyber Book	Teltet	33
e-Lector	Teltet	42
FIRST Scandinavia Partner	Teltet	31
Fovea	Teltet	34
Juba	Teltet	46
LeseBedre	Teltet	45
Mattemaur DA	Teltet	43
Norsk Skogmuseum	Teltet	35
Norsk Vann BA	Teltet	40
Oslo Naut	Teltet	41
Sjarmtroll	Teltet	44

